

ČASOPIS

pro

KATOLICKÉ DUCHOVENSTVO.

Wy dá w á n

p ř i s p j w á n j m

mnoha duchownjch a učených mužů

o d

Knižecj Arcibiskupské Pražské Konsistoře.

Třetj ročnj běh.

Swazek druh ý.

W Praze, 1830.

W Knižecj Arcibiskupské knihtiskárně.

Πάντα δοκιμάζετε· τὸ καλὸν κατέχετε.

Πρὸς Θεσσαλ. Α. V. 21.

Veritas est dulcis et amara; quando dulcis, pascit; quando
amara, curat.

S. Augustinus.

Quid fortius desiderat anima, quam veritatem?

Leo XII.

1. P O G E D N Á N J.

I. Ponawrženj k bohomluweckým studijm dle základnjho učenj křesťanského.

Od Neydůstogněšjho Knjžete - biskupa Brixinského, p. p. (t. p.)
Bernarda Galury.

Plán neb náwrh theologických studij musj na hlawnj idej křesťanstwj se zakládati a saustawně neb systematicky uspořádn býti. *Omnis enim, quae a ratione suscipitur de aliqua re institutio, debet a definitione proficisci, ut intelligatur, quid sit, de quo disputatur;* dj Cicero. Gestj pak náboženstwj křesťanské Ewangeliwm čili radostná nowina o králowstwj božjm, gakož Kristus Ježjš přemnohdykrátě propowěděl; ono gest učenj o radách milosrdenstwj božjho, dle kterých zaljbilo se Otci nebeskému skrze gednorozeného Syna swého, prawý a wěčný žiwot padlému pokolenj lidskému opět nawrátiti, swět wykaučiti, králowstwj swé na zemi i w nebesjch napraviti, hřjch, smrt, hrob

a strast zrušiti a wyhladiti; slowem: wšcecko u-
šlechtiti a obnowiti. Utěšugcj učenj toto za-
kládá se zwláště w pjsmě swatém.

Wědomosti *přjprawně* musegj owšem ne-
wyhnutedlně předcházeti, a wedlé nich žádný
theologický předmět přednášeti se nemůže.

Po těchto přjprawných vědomostech násle-
dowati musj *předmět čelnj čili hlawnj*, a to si-
ce *samogediný*, neboť ostatnj z tohoto čelnjho
předmětu vyplýwagcj wědy nabýwagj ducha,
řeči, ceny, zřetelnosti a ohně toliko z půwod-
njho pramene swého.

Za tjmto hlawnjm předmětem musegj te-
prw ony nauky následowati, kteréž z něho
wycházegj.

Tjmto řádem předmět geděn podává ruky
druhému, a žákwstwo krácj w ustawiěném swě-
tle, genž mu rok od roku wždy gasněgi swjtá.

Podlé těchto zásad předkládám následugcj
plán k studijm theologickým, genuž hlawnj u-
čenj křesťanstwj za základ položeno, a tudy ge-
dna toliko čelnj myšlénka w něm wládne.

Prwnj ročnj běh.

Čeho nastáwagcjmu bohoslowci potřebj wě-
děti, aby pjsmu sw. porozuměl?

Prwotně znáti má gazyky, w nichž pjsma
swatá sepsána gsau, gazyk hebregský, řecký,
mrawy a obyčege židowské, zákony výkladné.
W tomto roce potřebj tedy dwau učitelů, ge-

dnoho k wykládánj zákona starého, druhého pro zákon nowý.

Druhý ročnj běh.

Čemu učj pjsmo swaté? Ono učj nás znáti rady božj o wykaupenj swěta, smjřenj nebes s hřjšným člowěčenstwem, anebo, bych slowy pjsma sw. mluwil, učj nás poznáwati tagemstwj uloženj božjho, wedlé něhož swé králowstwj napravil, rozptýlené owce do gednoho owčince — genž na zemi *cjrkew* sluge — přiwedl, a učinil sobě lid ljbezny, genuž králowstwj žiwota wěčného připraweno gest. Tomu učj *Dogmatika*, genž náčelnj předmět weškerého bohoslowj gest. Ta tedy musj sama zwlášť přednášena býti, a wedlé nj nemělby se žádný giný vlastně theologický předmět přednáseti, gelikož dogmatika všem ostatnjm naukám cestu připrawowati musj.

Patrologie, neb učenj o sw. Otcjch, mohla by welmi přjhodně w druhém ročnjm běhu dogmatice po boku kráčet, neb Tradicj gest dle katolických zásad zjždlo neb pramen zgewenj božjho, a cjrkwi musj welice na tom záležeti, aby se žakowstwo s sw. Otcí a cjrkewnjmí učitelí seznámilo. Gedno půlletj dostačowalo by snad k učenj patrologickému, byt se mu třeba denně gen gedna hodina wykázala.

Druhé půlletj roku druhého odhodlati by se mohlo k přednášenj obecného wychowatel-

stwj a methodiky, gakožto nauk ne naprosto theologických.

Zdaliž se Patrologii w prwnjm, a uměnj wychowateliskému w druhém semestru gedna či-li dvě hodiny denně wykázati magj, záležeti bude na tom, bude-li mjtí učitel Dogmatiky dvě anebo tři hodiny za den přednášeti. (W této poslednj přjpadnosti obdržj 100 zl. za odměnu). Žádost moge by byla, aby zawázán byl před polednem dvě, po polednj gednu hodinu učiti.

Poněwadž gest Dogmatika učenj neypředněgšj, a takořka matka všech ostatnjch, měloby se gj slušně o gednu hodinu wjc denně propůgčiti. W tomto pádu postačilaby w zimě gedna odpolednj hodina pro Patrologii, w druhém pak půlletj gedna hodina pro wychowatelstwj.

T ř e t j r o č n j b ě h.

Nynj následugj ony wědy, které z Dogmatiky co potokowé z pramene swého se prejšťj, a gj předpožadugj, totiž:

a) Křesťanské Mrawoslowj — aneb Morálka, gakožto odpověď na tu welmi důležitou otázku: Co nám činiti, abychom do králowstwj božjho wegjti, aneb oné blaženosti dosjci mohli, kteráž wěřjcjm připrawena gest, a kteráž w učenj wjry se zakládá? Poněwadž se dle toho řádu Morálka co dcera Dogmatiky obgewuge, tedy giž tjm poněkud scestným a nekřesťanským výstupkům gegjm zahágeno bude.

b) Duchownj práwo odpowj na otázku: W gakém spogenj cjrkew Kristowa, gakož králowstwj božj na swětě, — nikoli pak z tohoto swěta, — s obcemi měšťanskými stogj?

Čtwrtý ročnj běh.

W roce čtwrtém pokračuge se w přednášenj oněch předmětů, kterjž z Dogmatiky půwod swůg berau; a tuto odpowjda se na otázky:

a) Pastorálka s Homiletikau a Liturgikau odpowjda na otázku: Co duchownjmu pastýři slušj wěděti a činiti, aby giným ukázal cestu do onoho králowstwj, kteréž z milosrdenstwj božjho skrze Krista Ježjše nám gest připraweno? Sem přináležj nawedenj k uměnj kazatelskému a katechetickému.

b) Historie cjrkewnj činj zůwěrek, odpowjdagje na otázku: gaké a které wěci se w králowstwj božjm na zemi po na nebe wstaupe-
nj Páně a po smrti gehu Apoštolů udály? Přj-
běhowé tito podagj — anebo podati by nám
měli dle swěho určenj důkaz historický, že moc-
nostem pekelným nikdý geště nebylo možné
wywratiti domu božjho, a že toto stawenj swa-
té skutečně na skále gest wzdlěláno, gakž Kristus
přisljbil, řka: „*Gá s wámi gsem až do sko-
nánj swěta.*“ Pohoršenj budau tuto méně uráž-
liwé, ano spjše zraduge se bohoslowec a wyzná:
*Kdyby ustawenj toto nebylo z Boha, giž dá-
wno byloby wywřáceno.*

Děgopis cjrkewnj, přednášen na mjstě prawém, gest zagisté předmět krásný, wzděławagjcj, posilugjcj, útěchu podáwagjcj a k prawému rozsudku wedaucj. Učitel widj s swými žáky wšecky bohoslowné nauky (předměty) dokonány, a přjběhy swěta gakoby před sebau rozloženy. On wystřjhá mladé pastýře, a wšickni radugj se z wjtězného řizenj božjho.

Gestiř důležitá otázka: Má-li historie cjrkewnj žáky k Theologii připrawowati, anebo gi dokonati, a takměř spanilým bohoslowným studiým pečet přitisknauti? Že historie tato, w roce prwnjm přednášena, mnohým žákům swodná býti může, truchliwá zkušenost dosti wyswědčuje. Gaký pak smysl, gaku cenu může mji děgopis králowstwj neznámého? Zdalíž možno, by nastáwagjcj žák prawý rozsudek učiniti měl o mučedlujcch pro prawdu se obětugjcch, a odpůrcjch proti prawdě bogugjcch, gelikož prawdy geště nepoznal? Wšecka kacjrstwj, poněwadž méně wjry žádagj, cosi swodného do sebe magj.

Z strany otázky, má-li děgopis cjrkewnj studiým bohoslowným závěrek učiniti, učenj theologowé giž dlawno mjněnj swé pronesli. Uwe-de-li se studium theologické w dokonalý system, zagisté náboženstwj křesťanské i těm, gešto negsau theologowé, z stránky této přjgemně zawjtá a se zaljbj.

Křesťanstwí gest učenj weškerému swětu zgewné; geho wyznawač má wždycky býti hotow, počet wydati tázagjcjm se na základ naděge geho.

Poněwadž pokolenj lidské pod hubjcjmí následky hřichu wzdychá, mělo by mu ljbezné býti ono učenj, kteréž prawj: *Eyhle, wšecky věci nové učinjm.* O tomto tisjci lety utwrzeném ustawenj pronesl sám auhlawnj nepřjtel zgewného náboženstwí to znamenité wyznánj: *Takto se nebágj.*

Učenj, gehož žádá srdce, a tisjci letj přjběhowé osvědčugj, důstogno musj býti taužebnosti našj, a prawé bohoslowj, předstawené swětu w gasné saustawě, gest nutná obrana proti nynějšjmu den ode dne wjce se rozžjragjcjmu newěrectwí.

2. O Pjsmu swatém a učenj poslaupném (tradicj).

Od Frant. Wácl. Nowotného.

§. 1. Připomenutj.

Wšjm ohledem zwláště pro každého bohoslowce důležitá gestiť to otázka: *Může-li pjsmo swaté bez učenj austnjho čili poslaupného, aneb spjše toto bez předešlého obstáti a býti?*

a to tjm wjce, čjm obšjrněgi se z ohledu této otázky a gegj odpovědi giž odedáwna mezi zbory protestantskými a cjrkwj katolickau nemalé hádky wedly a skoro až dosawáde wedau, gedni i druzj swé přičiny a důwody domnělé magjce a ohniwě namjtagjce. Držjť cjrkwce protestantské pjsmo swaté za ten gediný pramen a kořen všeho wyučowánj u wjře, vše ostatnj, poslaupné zvláště učenj vyhražugjce a zamjtagjce. Naproti tomu ale cjrkw katolická wážj sice sobě pjsma swatého co neydražšjho pokladu a daru, i z něho k swému poučenj wděčně wážj; nic však méně při stanowenj swých článků wjry ohled béře a se podpjrá na ústnj čili poslaupné učenj. A protož nebude na škodu, aby se rozhodlo, která cjrkw sobě při tom maudřegi a gistěgi počjná. —

I budeť tedj za tjmto aukolem gednati nám předně o pjsmu swatém, gehu powstánj a powolánj wúbec, o gehu pak neschopnosti anedostatečnosti býti gediným a samostatným pramenem u wjře zvláště; a za druhé o poslaupném učenj, gehu základnosti a schopnosti k poučenj všech časů a končin, gakož i o gehu zgewných stopách, a sice o obogjm z důwodů gak přirozených, tak také i nadpřirozených. Z čehož se napotom to tak důležité rozhodnutj, kteráby cjrkw lépe w tom gednala, samo sebau wy-preyštj a udá.

§. 2. Powstánj a powołánj pjsma swatého.

Z počátku, když se w čase prawda božj, prawda gedině spasenj udělugjcj, z božských ust Slitownjka našeho ozwati ráčila k člowěčenstwu, wložilo se autličké seménko swatého smyslu gegjho žiwau mluwau přede wšjm do prsau dwanáctera sprostých sice, ale na neyweyš šlechetných a statných mužů, aby w utrobu gegich kořeny wpustilo, na wně pak se kljčilo, rostlo a úrodu neslo. A to se také wedlé wůle božj k našemu nemalému potěšenj a oblaženj stalo. Apoštolé Páně rozegdauce se rozkazem swého milowaného Přjtele a Mistra do wšech končin swěta, hlásali wěrně a horliwě to samé slowo, wyprawowali ty samé činy a přjběhy, které byli dřjwe od swého Pána slyšeli, a od něho buď konati buď trpěti widěli, tjm aumyslem, aby ta giskra božské maudrosti, kterau dobrota božj neyprwé w nich samých rozdechla, celému swětu, k oblaženj gegho, mysl oswjtila a srdce rozehřála. A Pán gsa při nich s Duchem swým, gak byl připowěděl, pomáhal gim wěrně a mocně, tak že w brzkém čase gegich přičiněnjm wzešlo swětlo daleko lepšjho poznánj nad weškerým tehďáž známým swětem, a králowstwj prawdy a lásky sobě wůkol a wůkol wjtěžně rozbjgelo a na wždy rozbiło stany, wšude třjbjc a dobrotiwě na mysli i na srdci plegjc.

Následek radostný tohoto přentěšeného rozkwétánj králowstwj božjho w pozemstwu byl pro geho zaslautilé hlasatele ten, že nemohli všude, gak sobě žádali a přáli, dostačiti osobně, a tudy se přinuceny widěli, ustanowowati všude, zvláště tam, kde toho wětšj potřeba byla, gako to na příklad Pawel s Titem učinil w Krétě a s Timotheem w Efesu, swé náměstnjký. Aby však ale i zdálené obce Kristu gednau zjscané, toho poučenj, které dřjwe skrze gegich usta přigaly, pamčtliwěgšj byly, a se na vše, co gim giž dřjwe řečeno bylo, lehčegi k potěšenj a powzbuzenj swému upamatowaly, zvláště pak, kdyby mezi nimi rozepře o udělené gim učenj znikla, záhy zpraweny a spokogeny býti mohly, a tak téměř zgewněgšj hlas swých prwotnjch učitelů před sebau měly: připadli Apoštolé Páně právě gako wnuknutjm božjm na to, aby přede všjm ty hlavněgšj udalosti, gež se gegich mistra a geho učenj týkaly, alespoň we wýtahu zaznamenali, a takowéto zaznamenánj těm a takowým zvláště obcjm, do kterých gim pro lepšj a dálšj utwrzowánj u wjře osobně přigjti aneb u nich déle se zdržeti tak lehce nebylo, pro upamatowánja připomenutj toho všeho, cokoli giž obšjrněgi wyprawowati od nich samých byly slyšely, odeslali a zanechali. — I powstalo a zniklotě za tauto přjčinau a přjležitostj mnoho delšjch i kratšjch spisů w počátečnj giž cjrkwí křesťanské, kterj pozděgi co ney-

pečliwěgi w gedno shromážděni, a za swaté knihy uznáni a wyhlášení zákonem se stali, a gméno pjsma swatého obdrželi.

Powolánj tedy pjsma swatého, gak nám o něm giž i sám Apoštol Páně sw. Pawel ke Korintským podotýká, dokládage, že gen proto wšeccko zaznamenáno gest, cokoli zaznamenáno gest, aby se rozpomenuli, co gim giž od staršich řečeno bylo, a tak w tomto rozpomenutj naprawenj a potěšenj měli: nenj a nebude nižádné giné, leč upamatowánj na wěci dřjwe giž oznámené a přednešené.

A wšak

§. 3. Toto pjsmo swaté nenj dostatečné, aby bylo samostatným pramenem wjry.

Gakkoli ale gest pjsmo swaté dar nesmjrné ceny a sklad wšelikého poučenj dobrého takorika newyvážitedlný pro nás, za který dobrotě božj co neysrdečněgi děkowati co máme; přece z mnohých důležitých a práwnjch přjčin gemu dostatečnost a schopnost k cji tak hlubokému a obšjrnému, býti gediným zdrogem a samostatným zákonem u wjře, upjratí se neosteycháme, aniž se domnjwáme a strachugeme, žebychom gemu takowýmto krokem na přjslušné a zaslaužené wážnosti, kterau co zákon oplýwá, co ublžili. Namjtagj pak se nám zde k umjstěnj tomuto přede wšjm mnohé důležité a přjhodné otázky, gako gsau: Odkud nabyli pů-

wodcowé nowého zwláště zákona těchto tak wzácných a dobročinných známostí a zkušeností, které nám we swých spisech wyprawugj? — Zdali gsau tyto zkušenosti gen plod a nález gegich vlastnjho důmyslu a skaumánj, čili dar maudrosti vyššj? — A pakli gsau dar maudrosti vyššj, zdali ge také sepsali wšecky, a to si ce na poručenj gegj? —

Wšecky tyto otázky hlauběgi uwážené a náležitau odpovědj opatřené proklestugj cestu k uznánj tomu, zdali pjsmo swaté tak auplné a zřjzené gest, aby mohlo samostatným pramenem wjry býti. A však sami skladatelé nowého zákona nám giž k odpowjdánj na tyto otázky swau neljčenau přjsnostj kljče zapůgčugj, a swětla podáwagj, gednak šlechetně wyznáwagjce, že gen to sepsali a zaznamenali, co widěli a slyšeli od Pána swého, a to geště gen tak, gak dalece se na wše upamatowati mohli, gednak ale giž čtenáře napřed na to pozorna činjce, žeby w těchto knihách, gakkoli bohatých na zkušenosti, nebylo přece geště zaznámenáno wšecko, co wše z božských slow a činů Krista Ježjše k poučenj lidskému gegich udánjm powypléwá, a následowně aby se nižádný nedomeyšlel, žeby giž na tom přestati lze bylo, co psáno stogj, alebrž aby i to swatoswatě přede wšjm wěřil a zachowal, čemu austně od nich samých wyučen byl. Důkaz toho zgewný dává nám mezi mnohými Apostol Páně sw. Pawel, když Thesalonicenským tak-

to dopisuge: „Bratřj, budťež stálj a střeztež naučenj, kterýmž wyučeni gste budťo skrze řeč, budťo skrze list náš.“ Cožby nikdy řjci nemohl a také nepotřebowal, kdyby psané slowo wšecko do sebe, cobykoli k naučenj potřebné bylo, obsahowalo. Zgewněgi pak o tom geště Jan apoštol, ewangelista a miláček Páně dokládá, swé ewangelium takto dokonáwage: „Mnohoť gest geště wěcj, které činil Ježjš, které kdyby wšecky zwláště sepsány býti měly, mám za to, žeby ani swět nemohl pochopiti těch kněh, kteréby mohly sepsány býti!“ —

I nenjť tedy pjsmo swaté nic giného, nežli pjsmenau obmezená částka slowa božjho; wzatá a wywážená wšak ale ze žiwého pramene učenj austnjho, gchožto praud přeswatý se do brotiwě wypreyštil z božských ust Spasitele lidského, swůg pak počátek wzal a až dosawáde béře genom ze lůna maudrosti wěčné.

Pakli gest ale pjsmo swaté genom částka slowa božjho, gakožto se to giž ze zřegmých wýpowědj gcho vlastnjch skladatelů weyše ponadokazuje, a tudy wše, co k dokonalé wjře křesťanské náležj, do sebe nezawjrá: tedy z toho přirozeným úsudkem wyswitá, že musj ten pramen, gakožto celek, z kterého tato částka slowa božjho wzata a wywážena gest, daleko hogněgšj, ano vlastně auplný býti, a tudy negenom to, co psáno gest, ale i to, co se w tomto pjsmě pohřešuge, a k dokonalé wjře

přináležj, do sebe mjeti; gelikož, pakli Bůh, kterému w každém daru nelze ginák nežli dokonalým býti, nám lidem tuto wjru, wjru Kristowu darowati ráčil, gakože o tom pochybowati by hrubá nesmyslnost byla, také nám zagisté dokonalau, t. g. wjru takowau udělil, w gakowé se vše, cokoli gen člowěku k spasenj prospěge a přispěge, obsahuje. A následowně, pakli pjsmu swatému doplňowánu býti potřebj, gakž mu lze býti dostatečným, samostatným wjry pramenem? —

§. 4. Pjsmo swaté ale také nenj schopné, aby bylo samostatným pramenem wjry.

Wypléwá pak tato neschopnost gehu ze mnohých důležitých opět přjčin, a sice:

Cjl pjsma swatého gest, gak se giž weyše napodotklo, připomenauti, a skrze připomenutj poučiti a potěšiti. A pročez za tjmto cjlem gest také takořka genom we wýtahu, a sice gako těm, kteřj giž všech těchto wěcj, o nichžto se zde zmjnká činj, známost magj, a genom na vše připamatowáni býti potřebugj, složeno, a gako takowé také mnohé mjstnosti a přjčiny, pro které to neb ono, co w něm stogj, buď řečeno, buď ustanoweno bylo, gednak gen z částky podotýká, gednak i docela pohřešiti nechává, takže z toho přirozenau důslednostj zwláště pro ty, kterým takowéto mjstnosti a přjčiny pro wzdělanost buď

mjsta, buď času, aneb obého spolu, neznámé gsau, gakási zatmělost a nesrozumitedlnost i samého slova tjm wjce powyplýwá, čím wyššj a důležitějšj smysl se spolu do něho nacházej. Kteraužto nesrozumitedlnost sobě ani čtenář, gak toho komornjk králowny Kandácké důkazem gest, — ani pjsmo samo; — nebo kdož smj práwně we vlastnj rozepři sudjmsám sobě býti? — leč gen kdosi nestranný a té věci zkušený odstraniti a wyswětliti může.

Žeby se však ale takowáto tmawost a nesrozumitedlnost smyslu do mnohých spisů pjsmu swatého skutečně nacházela, druhdy již pro ty, kteřj tenkrát a w těch končinách žiwi byli, kde a kdy se tyto biblické udalosti přihodily, gest nám dostatečným swědkem sám prwnj Apoštol Petr, an mage zagisté auplnau známost gak smyslu učenj Kristowa, tak také i wědomost všech tehdejších biblických zvláště případosťj, sobě předce we swém druhém katolickém dopisu na nepochopitedlnost Pawlowých přede všjm listů stěžuge. A pakli tomuto muži Duchem swatým zagisté naplněnému nepochopitelnj byli spisowé geho spoluapoštolů, gak pak teprw pochopitelni býti mohau těm, kterým pro vzdálenost času a mjsta takowáto názornost všeho, gakau nadřečený apoštol oplýwal, ani býti nemůže. Důkaz toho podali nám w pozdnějšjm věku sami na sobě práwě ti, genž pjsmo swaté za ten gediný, dostatečný a každé-

mu srozumitelný pramen u wjře držeti a považowati welj, gako Luther, Kalwin, Zwingli a t. d. kteří, ačkoli že se jim učenecká známost biblických příběhů a gegich případnostj tím méně upřiti dá, čím wjce se sami nj honosj, a ačkoli také pochybnosti nenj, že sobě gedenskaždý, překládage pjsmo swaté pro swé wjry následownjky všemožnau práci wzal a ostrowtip swůg pnul: přece to gedenskaždý sám na sobě k zármutku a zahanbenj swému shledal a zkusil, že nižádnému to štěstj nebylo, aby byl prawý, aneb aspoň sworněgšj mezi sebau našel smysl, a to rovně gen proto, poněwadž gedenskaždý genom se swým rozumem radu bera, smysl swým auhledům přjhodný ze slowa swatého vlastnomocně wynjti usilowal, na to nedbage, zdali prawý smysl slow Páně tím násilj trpj aneb netrpj. A však ani tento owšem zaslaužený zármutek by ge tak lehce byl potkati nemohl, anižby konečně tak lehce možno bylo, aby se slowu Páně křiwý podložiti mohl smysl, kdyby toto každému dosti swětlé a srozumitelné bylo.

Že pak gest ale smysl slowa božjho obalen a uzavřen pjsmenau, pjsmenau mrtwau, němau a proměnitelnau, tedy z toho nowá opět znikla pro ně překážka, býti samostatným pramenem wjry, a sice: Má-li pjsmo swaté býti gediným zdrogem u wjře, gak tomu protestanti chťj, tedy musj také každému bez ohledu na geho

pohlawj, wěk, staw, národ, vzdělanost a řeč přjstupné, t. g. srozumitedlné a čitedlné býti, a následowně gednák w takowém slohu složeno býti, genžby se okamženjm, a sice gak gekterý čtenář tjm úmyslem, aby z něho poučen byl, do ruky wezme, dle powahy a stupně vzdělanosti gehu tak zřjdl, že by s njm mluwil gako ze smyslu gehu; museloŭby se tedy pjsmo swaté za tauto přjčinau brzo prostě, brzo učeně gádřiti, sice by ge gak učený tak sprostý mrzut odložil, a toho užitku, po kterém bažil, ne swau winau prázen se býti widěl. Takowéto wšak w takém pádu takořka keykljrstwj gak se snášj a sná-šeti může ale s důstognostj a s powolánjm gehu? —

Gednák by ale také muselo w takowé pj-smeně a řeči složeno býti, kteráby za gedno wšem lidem stegně čitedlná a srozumitedlná byla, a za druhé také we swých wýznamech ani nestárła ani nemdlela, nýbrž gedna a tatěz byla a zůstala, to gest: kteráby we swých poge-mjch a gegich zvláště wýznamech se ani neau-žila, ani nešjřila, ani newymjřala, ani neobži-wowala. Takowé wšak řeči ani nenj, aniž kdy na swětě bude, a kdyby i byla, tedy by práwě tauto swau takořka přespělostj neschop-na byla záměru swého; protožeby mageci s po-gemugjcjm rozumem lidským pokračowati, a plodům a nálezům gehu hlahol a oděw zapůg-čowati, geg djlem přjliš napjnala a schwacowa-

la, djlem ale také w rozwjgenj bolestně obmezowala. Gest pak to giž dáwný osud každé mluwy, že gsauci na počátku mdlá a chudá, se gen se vzděláwánjm a se samostatněnjm národa, w gehožto ustech se ozjwá a žige, bohatj a sjlj. Klesá-li tento, klesá iona. Zděláwánj však gazyka což gest giného, nežli pilné šetřenj, aby se k nowě nabytým pogemům a nálezům gak látkau tak i dobau přiměřené wyhledaly, stanovily a připogily wýznamy. Gako se však k nowým pogemům a nálezům nowj aneb aspoň obnowělj přitwořugj wýznamowé: tak také se zawrženými stárne a wyhynuge i mluwnické wygádřenj gegich. Čjm se stane, že mluwa we swých wýznamech neustále stárne a mládne, a měněnjm se zwelebuge a dokonalj. Následek takowéhoto zwelebowánj gazyka však gest ten, že spisowé, genž buď přiliš starými aneb nowými a tudy neběžnými wýznamy oplýwagj, se zwlastě pro ty, genž ducha gegich mluwy náležitě neznagj, tmawými a nepochopitedlnými stáwagj, a od nich bezděky a bez prospěchu odloženi býwagj. Pakli ale tento nezawinělý osud žiwá mluwa má, že se mnohým, byt i w nj zrozeni byli, pro gegich vlastnj neznámost a negapnost tmawau a nesrozumitelnau býti zdá, a tudy i nemilau se stáwá, zakaušjt to wymřelá aneb wymjragecj řeč tjm wjce, djlem pro newšjmawost a pohrdawost potomků,

djlem pro hrdost, ljsawost a nowotu wedralé šťastněgšj.

Gestliže však ale giž národnj žiwé mluwě pro takowéto přjpadnosti nenj wždycky lehce, aby rozumjna byla auplně od swých domácjch, tjm tjžegi gj bude rozuměnu býti od těch, gešto sobě w zdálenosti známost gegj teprw učnecky pracně přiwlastňngj, a to tjm wjce, gestliže se zwuk hlahołu gegjho giž wytratil. K tomu má také gedenskaždý národ swé zwláštnj powahy, obyčege, obřady, pořádky, nálezy a t. d. které také zwláštnjmi wýznamy a mluwozpůsoby negenom znamená, ale i geště od nich wšeliké obrazy, podobenstwj a počty a t. d. odtahuge. A gestliže spolu i smysliw gest, a sobě na wzdělanosti záležeti dá, toť i swé zkušnosti, náhledy a nálezy w spisjch složj a pozůstawj, sám sebe tak přebyw a zwelebiw.

Takowjto však spisowé národa, byť i wyhynulého, gsau owšem milý a drahý sklad negen wšelikých užitečných zkušnostj, ale i pogemů a wýznamů dědiejmu potomstwu; nic však méně, tohoto dědjetwj k swému prospěchu použití nenj potomstwu tak snadno, leč tenkrát, když známost auplně téhož gazyka má, a spolu spraweno gest náležitě o wšech přjpadnostech, powahách, obyčegjch, obřadech, zwycjch a t. d. swých předků. Takowáto však poučitedlná zpráwa, kteráby gemu smysl pozůstalých spisů takořka odmykala, nemůže gemu ginák, leč mi-

mo tyto spisy, a sice gen z hodnowěrné děgino-
wé powěsti přigjti. —

A w tomto pádu a srownánj gest zagisté ona mluwa, w které knihy nowého zákona pr-
wotně sepsány byly — řečtina. Která ačkoli
že tehďáž ode všech národů, pro které pjsmo
swaté přjmo skládáno bylo, rozumjna a mluwe-
na byla, přece pro nás pozdnějšj člowěčenstwo
wšelikými přjpadnostmi a nehodami skoro giž
tak wyhynula, že pro nás gegj hlahol genom w
pozůstalých spisjch spj, a sobě z tisjce sotwa
geden známost gegj, a to geště pracně gakžtakž
přiwlastňuje, a snažiti se musj, aby gemu tato pot-
ně zjiskaná známost gen poněkud wěrná zůsta-
la. K tomu také měla tato řeč pro swau roz-
šjřenost skoro přjliš mnoho odrůzněných náře-
čj, a sice, gak kde od wzdělanějšjho aneb
diwočegšjho národa, který do nj obyčegně swé
wlastnj mluwenj způsobu wmjsil, a pro se podr-
žel, přigata a mluwena byla. Tak toho důkaz
máme na židech, a přjklad widjme zgewný i na
samých spisowateljch zákona nowého, že sice
řecky psali, hebrejsky ale myslii.

Z této wšak přjpadnosti, že pjsmo swaté
sepsáno gest w cizj a mrtwé pro nás skoro giž
mluwě, powstáwajj mnohé nemalé obtjžnosti
a spolu i požadownosti wzhledem na čtenáře, a
sice, má-li gedenkaždý bez ohledu na pohlawj,
wěk, staw, wzdělanost, národ a řeč z pjsma
swatého gakožto z gediného wjry pramene prá-

wě a powinně, gak tomu protestanti chtj, prawé poučenj bezstředečně bráti, tedy gemu takowé čjsti předewšjm slušj a neylépe prospěge w půwodnj mluwě, nebo zde se mu zagisté každá myšlénka gako z čerstwé šupiny co neygádrněgi wylaupne, kdezto w giný oděw přeloženjm teprw wnutkaná, obyčegně cosi na swé auplnosti a půwodnosti ztratj, a tudy gižgiž we swé prwotinné gádrnosti a určitosti zemdlj. — Pakli ale we swé prwotnj řeči pjsmo swaté čteno býti má, tedy musj také čtenář, chce-li co pořjdi, auplnau známost wšech mluw a nářečj, které se gen koli w pjsmě swatém swými spůsobj setkawagj, gako řecké, hebrejské, chaldegské, sirochaldegské a t. d. giž do sebe mjtj, a spolu také mimo to, geště myslj i srdcem docela střízliw a prawdy dychtiw býti. — A však gaká to požadownost na člowěka! — Koliku ge možno takowauto wzácnu a těžkau známost mjtj, když ze sta gedn, gak nás zkušenosť učj, sotwa tlucha té mluwy, kterau takořka mater-ským mlékem giž do sebe wsál, a neustále žwatlá, náležitě zná, a znáti dbá? — Koliku ge konečně dáno, aby gen na okamženj myslj i srdcem střízliw a dychtiw byl prawdy? A to přece býti musj, sice widj a slyšj, co mu wášeň předkládá a wěštj. — A následowně gak mnoho bude z gedné strany těch, kteřj negsauce schopni samowolné poučenj bráti, prázni zůstanau poučenj tak potřebného, z druhé pak

opět strany gak welice se u mnohých zkráceno widěti bude pjsmo swaté we swém powołánj? Namjta se sice, žeby se této obtjžnosti přeloženjm wěrným do materské řeči napomoci mohlo, a že se skutečně i napomáhá. A však kdyby překladač sebe wěrnějšj byl, i známost potřebné mluwy a i zpráwu všech tehdegšjch přjpadnostj a okoličnostj auplnau do sebe měl, zda-liž může, aby wěrným zůstal překladatelem, wygasniti, co gest přirozeně tmawého? A kdyby konečně i sebe wjce žádostiw byl prawdy, kdož mu dá a dáti může to tak potřebné rukogemstwj, že se we swém rozuměnj pjsma sám giž pro sebe nemeylil? — Pjsmo swaté sotwa; nebo gakožto pjsmena němá a mrtwá nemůže, aniž také to práwo má náležitau zpráwu dáti o sobě komu. Tjm méně překladač sám; následowně wždy musj kdosi třetj býti, genužto takowéto swědectwj čili rukogemstwj neomylné dáti přislušj. Tento však třetj musj ale sám také pewný základ neomylnosti swé do sebe mjeti, sice gehu swědectwj opět nic nenj.

§. 5. Aniž to konečně w mysli Krista a gehu apoštolů bylo, aby pjsmo swaté bylo gediným pramenem u wjře.

K tomu gest geště důležitá a rozhodnugcej zde ta otázka: zdali Spasitel swěta chtěl mjeti toto od swých wyučenců sepsané slowo gediným zdrogem swé wjry? nebo gen genu samé-

mu to vlastně přináleželo, to wyřknauti a ustanowiti, co chce mji pramenem učenj swého.—

Pakliby ale tomu chtěl, tedy by také ge byl buď sám sepsati ráčil, aneb aspoň swým wyučencům sepsati nařjdl, a kdyžby hotowo bylo, ge i přehlédnul a pooprawil, dobře wěda, gak mnohoby samému pjsmu tau přjpadnostj, že buď od něho samého, aneb aspoň pod geho dohledem, a sice na rozkaz geho sepsáno bylo, na potřebné wážnosti a důwěrnosti přibyl; gelikož w tom weliký rozdjl gest, zdali mistr mage moc a práwo mluwiti, mluwj buďto skrze sebe, buďto skrze giného, anebo zdali wyučenec geho mluwj wedlé smyslu Pána swého sice, z vlastnjho wšak gen důwtipu.

Že pak ale Pán a Wykupitel náš přebýwage mezi námi, nižádné pjsemnosti nezhotowil, gisto gest; nebo, kdyby takowého byl co podniknul, tedy by byli wyučenci geho, kteřj pjšjce přeswatý žiwot geho, tak přjmj a prawdě wěrní byli, že časem i na tu neyzadněgšj přjpadnůstku nezapomjnagj, ba i swé vlastnj pokljsky odkrýti se neštjtj, gen aby gednak prawdě zadost učinili, gednak tehdegšjm udalostem swětla i nástinu udělili, we všem pak ale hlawnj osobu Ježíše Pána swého we wšj geho spanilosti, důstognosti a zásluze okázali: zagisté tuto daleko důležitěgšj a důstogněgšj přjpadnost, že Pán sám we vlastnjm spisu složití ráčil poklad učenj swého, poznamenati negenom neopo-

minuli, alebrž se i sami na tento spis, gakožto na prwnj a hlawnj zdroj učenj prawého odwoławali, z něho čerpali, a ostatnj wěřcjej na to pozorné učinili, kde a odkud by se ta prawá a neyčistšj woda žiwota wěčného k gegich duchownjmu občerstwenj preyštila. Toho wšak nikde ani dosti malau přjležitau zmjnkunečinj, následowně takowého Kristus nie nepodniknul.

Ale negen že Kristus nižádné takowé pjsennosti nezhotowil, on také rowněž swým wyučencům, aby gakau pjsennost, genžby přede-
wšjm činy, slova a přjběhy gehu do sebe obsahowala, sepsali, nižádného poručenj neudělil a nezanechal; nebo gestliže, aby se s plnomocenstwjm seslánj swého wěřcjm wykázali, wěrně připomjnagj, že Pán uděliw gim wdechnutjm Ducha swatého, gim rozkázati ráčil do celého swěta gjti a všem národům slova a skutky gehu hlásati: takéby zagisté pjšjce žiwot gehu přeswatý, byli podotkli, že z rozkazu gehu pjšj, kdyby takowýto rozkaz byli ode Pána obdrželi. I wyswjtať tedy ze všeho, že z vlastnjho gen dūwtipu psali.

A wšak snad w tom gegich wůle byla, aby toto psané gegich slovo bylo gediným zdrogem u wjře Kristowě? — Pakli ale w tom gegich wůle byla; proč tedy nesepsali wšecko, proč připomjnagj a činj wěřcjej pozorné na to tak zgewně, žeby w těchto knihách gakkoli bohatých

na poučenj nebylo přece geště znamenáno wšec-
cko; a následowně proč napomijnagj spolu i wě-
řicjch, aby negenom to, co psaného čtau, ale
i předewšjm to, co austně slyšeli od nich, wě-
řili a zachowali? —

A konečně byľby tomu všemu i také tak
bylo, žeby pjsmo swaté bylo dostatečné a scho-
pné gak samo ze sebe, tak z wůle Krista a A-
poštolů geho býti gediným zdrogem u wjře:
přece gest, gak tomu zkušenost učj, a wšeliká
rozdjlná čtenj geho to dľegně doswědčugj, ga-
kožto pjsmena mrtwá a hrubá wšelikým promě-
nám podrobeno; a gako takowé musj také wždy
mjti podľe sebe někoho, genžby gednak nad geho
neporušenostj bděl, gednak ale spolu gemu ta-
ké hodnowěrným swědkem byl, že gest ono
geště to samé pjsmo, které druhdy wnuknutjm
božjm, z apoštolského pera vyplaulo.

Kdo wšak platně bdjti a swědectwj dāti
má, musj také wědětj, nad čjm bdj, a komu a w
čem swědectwj dává, a následowně negen smysl
ale i saustawu, ba i wšakau okoličnost w celém
obsahu geho aupně a náležitě znáti, gakož i
také aby dohlédnauti mohl, zdali se swěřenému
pokladu gaká zkáza nepřihodila, kljče k otwj-
ránj mjti.

§. 6. Přechod.

Poněwadž tedy pjsmu swatému z nadřeče-
ných přjčin samostatným zdrogem u wjře býti

nelze; tedy bude a býti musj dle zdrawého usudku auplnějšj a spolu i samostatnějšj zdrogem té samé wjry pramen ten, genž toto pjsmo, ze swého lera, gednak doplňuje, gednak wysvětluje. A kdož gest zdrogem tjmtó? — Učenj poslaupné. —

Že pak gest ale toto wše, co se zde k prospěchu učenj austnjho prawj, důwodně okázati a dokázati; tedy také za tjmtó aučelem okážeme přirozenau schopnost učenj poslaupného k cji tak žádaucjmu, pak vykážeme na gakých zákla-
dech spočjwá, a kde konečně to prawé a gedině hodnowěrné učenj poslaupné přebýwá.

§. 7. O ustnjm podánj čili poslaupném učenj wúbec.

Wšaká udalost má cosi zewnitřnjho do sebe, čjm pozornost buď wjce buď méně a sice wždy dle důslednosti swé na sebe buď a obracj, tak že se předewšjm i sama zběblost gegj w pamět lidskau gakožto w žiwau a upamatowacj takořka knihu wtělj a zaznamená, a tjmtó wtělenjm a zaznamenánjm se památka gegj negen pro čas a mjsto uchowá, alebrž i také rozšjřj a prodlaužj, což i gegjm zpowěstněnjm slowe, gelikož člowěku to giž přirozeno gest, že sobě znamenitějšj zwláště udalosti, udalosti předewšjm takowé, gakowé na osud gehó wjce a bljže působily aneb až dosawáde působj, ne tak na papjře, poněwadž k tomu ne wždycky

přiležitost a schopnost má, aniž mu to vždy radno gest, gako wjce a vlastně w pamět swau, která gemu k cji tomuto vždy a všude pohotově gest, znamená, sobě tak w mysli duchownj knihu a wýpis všech zvláště swých přj-hod chowage, djlem k potěšenj, djlem k wystraženj swému. K tomu cjtj také gakési přirozené puzenj do sebe, zdělití se aspoň swým wěrnějšjm w tom, z čeho se buď sám raduge neb rmautj, prostředkem tjm neyblížjšm a neysnadnějšjm, který mu i sama přirozenost k cji tomuto dala, prostředkem gazyka swého.

Ze pak ale takowéto wyprawowánj gednak poučenj do sebe zawjrá, gednak ale také ze staršjch na mladšj, s otců na syny a t. d. přestupge, tedy také za tauto přjčinau a přjpadno. i učenjm poslaupným slowe, a samo w sobě nic giného nenj, nežli wěrná wyprawowánj čili ode-wzdánj toho, co se dřjwe buď očima aneb ušima přigalo.

W dwogj tedy sklad čili zdrog ukládá se pamětnost zběhlosti wšaké, a sice w knihy, čili letopisy, a w pamět lidskau čili powěst poslaup-nau, za tjm rowněž gen cjlem, aby se z nich i budaucjm prejštila známost gegj. Prwnj zdrog gest sice zewnitřnějšj, ale gakožto hmotnějšj také pomjgegicnosti podrobenějšj; kdežto druhý gakožto dušewnějšj, negsa tak wystawen nebezpečnstwj zničenu býti, vždy čistějšj a stálegšj známost wšeho zběhlého do sebe zawjrá, a tu-

dy prwnjemu negen k doswědčenj, ale i w čas wysychánj pramenů geho k doplněnj a zawlaženj slaužj.

§. 8. Wlastnosti hodnowěrné powěsti.

A wšak má-li potomstwo s důwěrnostj a platnostj z takowéhoto udánj wážití známost starých zběhlostj, musj také toto udánj gisté wlastnosti do sebe mjeti, dle kterých by se spolehnutí lze bylo na gistotu čili prawdiwost wyřčenj geho.

I žádat se tedy za tauto přjčinau od udánj, aby bylo: *a) základné*, t. g. aby gento wyřjkalo, co skutečně zběhlého gest; *b) wěrné*, aby ani wjce ani méně, nýbrž wšecko, gak a co se zběhlo, bez proměny, bez ugmy a bez přjlawku gewilo; *c) nepřetržené*, t. g. aby takowéto udánj nebylo plod nowěgšjho okamženj, nýbrž aby i hned od počátku kráčelo po boku udalostj těch, gichžto se týká, až na přjtomné časy; *a d) konečně*, aby bylo *wýznačné*, t. g. aby se prawdiwost wyřčenj geho w gistých zewnitřněgšjch stopách čili wýznamech, gako gsau na přjklad národnj slawnosti, zpěwy, čestné sochy, zřjceniny, pamětnj penje, weyhrady gistých osob a mist a t. d. značila a odrážela.

§. 9. O poslaupném učenj cirkwe křesťanské zwláště.

Pakli gedenkadžý národ, gednokaždé společenstwj takowauto poučitedlnau powěst, čili ná-

wěštj neboli lépe poučenj austnj o swém powstánj, powolánj, o swých základech, práwjch, o swém srownánj, podnikánj, wynikánj, zmáhánj a klesánj a t. d. má, a z něho nemalé powtwrzenj a wyswětlenj, i swým letopisům, gestliže kterj mu gsau, béře: také zagisté nebude bez takowého ono společenstwj, genž se křesťanským nazjwá, gelikož, pakli toto skutečně gest, gakože widitedlnost gehu dostatečným swědkem gest i gestoty gehu, tedy se také muselo cosi státi, za gehožto přjčinau a důslednostj ono počátek swůg wzalo, a se w čase tak, gak gest, uspořádalo. Co se však ale stalo, muselo spolu samo w sobě tak zřjzeno býti, že wážnostj swau negenom pozornost na sebe zbudilo, ale i také wůlj těch, gešto zwláště přjtomněgšj byli, hnulo tak, že w takowýto spolek wešli, a předložena ustanowenj ostrjhati se zawázali.

Památka však těchto udalostj, kdež bude předewšjm žjti, gestliže nežige we schránce wšeho lidského znánj, w paměti lidské. Pakli ale w této žige, tedy čjm se může lépe a lehčegi aučinná žiwotnost gegj gádřiti, nežli že se gako všaká powěst usty na wně preyštj, a se tak od wěku k wěku přeléwá a proléwá k poučenj stálému.

Obsah však učenj tohoto nebude a nemůže býti nižádný giný, leč poučitelné náwěštj o wšech přjčinách, základech a přjpadnostech zniknutj gak učenj tohoto křesťanského, tak také i wy-

znawatelstwa geho, a následowně plod geho gen náležité seznámenj se se všjm, co se koli řeklo a stalo, a gak se co řeklo a stalo ku powstánj geho. Pročež také w něm bude předewšjm potomstwu uložen onen auplný zdrog, z něhožto mu obsah a cjl gak učenj křesťanského, tak i powolánj wyznawatelstwa geho čerpati a poznati gest.

§. 10. Toto však učenj poslaupné cirkwe křesťanské má wšecky vlastnosti do sebe, gešto ge hodnowěrným činj.

Gestliže však kde které podánj hodnowěrné gest, gestiť to ustnj cirkwe křesťanské tjm wjce, ano vlastně; gelikož nižádné podánj nemůže se takowauto základnostj, wěrnostj, nepřetrženostj a význačnostj honositi a wykázati, gako se právě toto honosj a wykazuje.

Základnostj wyplynultě utěšugjcj praud učenj tohoto, gak známo a gisto gest, neyprwé z toho neyčistšjho a spolu neyčerstwěgšjho zdroge, z neomylných a neklamných ust Spasitele swěta, a přetekl žiwau mluwau přjmě w neporušenau mysl posluchačů geho, předewšjm těch, gežto sobě tento slitownjk lidský zwoliti ráčil na swědectwj k rozhlášenj swému, přetekl tak, že se swatý smysl geho pjsmem takoička plamenným wyryl na deskách srdce gegich, a z těchto se opět rowněž tjmtěž způsobem dále wy-preyštíl a rozwodnil k oblaženj lidskému.

Wěrnostj. Kdo takowé oběti podnikne, kdo gmenowitě swětskau ctj, lidským pohodlím, ba i žiwobytjm k wůli gistému poznánj, genom aby gemu žiw byl a se zachował, pohrdne, gako to práwě učinili apoštolé Páně, o tom také pochybowati nelze, žeby sobě takowéhoto poznánj newážil. A kdoby takto nadchnut byl tjm samým poznánjm, žeby nad ně nic lepšjho a wznešenějšjho neznal a necjtíl, gako opět apoštolé Páně, o tom také pochybowati nebude možno, žeby dle nawrženj poznánj swého také, gsa sám blažený njm, ge i ginému nepřál, aby z něho též blažen byl, a následowně ge před njm ukrywał a tagil. Zgewnoť gest, že w prwnjch zvláště rozsěwačjch tohoto slowa člowěčenstwu k uzdrawenj Bohem seslaného nebylo nepřjzně nižádné, alebrž že wynakládajce celý swúg zvláště dospělý wěk na to, gen tau šlechetnau žádostj hořeli, aby celý swět mistra gegich poznal a w tomto poznánj spasenj swého hledal a našel. A však i náměstkům gegich byl tentýž ohled, totěž snaženj, a gestiť, Bohu budiž chwála z toho! až dosawáde; gelikož gedenskaždý sobě wždy swědomitě to uwážil a rozwážil, a až dosawáde rozważuge, že toto slowo Bohem člowěčenstwu darowané, dle cjle swého negen gistého člowěka, a to geště pro gisté snad gen okamženj, alebrž wšecky liďi časem swým po wěky blažiti má; a následowně, že negen přjtomným, ale i budaucjm co dědictwj přináležj, a tudy i po-

tomstwu totěž auplné práwo přislušj, žádati od swých předků ten samý poklad, poklad newywážitedlný spasenj swého, který tamto ode-wzdán byl tjmtěž úmyslem ode Pána skrze wyučence geho.

Wypléwá pak spolu z předešlého i *nepřetrženost* aneboli *stálá poslaupnost* učenj tohto: gelikož se to slušně a práwě očekáwati dá, že také apoštolštj náměstkowé wždy tentýž poklad, poklad newywážitedlný duchownjho swětla a zahřetj, který od swých předků přigali, a sami užili, opět swým staupencům wěrně k tomuž samému užitku odewzdali, dobře wědauce a cjtjce gak cenu a powolánj pokladu tohto, tak také i powinnost swau z ohledu geho; a pročez také, gak se to giž w běhu 18 set let, co toto učenj tak wjtězně a záslužně trwá, radostně widěti dáwá a potvrzuge, nebylo, nenj aniž může býti kdy gaké okamženj, kdeby toto dědicné odewzdánj čjmsi zkaleno a tudy přetrženo bylo: alebrž gistota gestiť to potěšitedlná, že gako tentýž duch učenj, který z ust Páně wyšel, wál a wěge až dosawáde, giž od tak dáwného počátku swého, i budaucně wáti wždy bude we wěrném aspoň společenstwj wyznawatelů geho. Načež, aby se gedenkadžý i sebe pozdnějšj spolehnauti mohl s wětšj geště důwěrnostj, sám Spasitel a dárce geho se o to postarati ráčil gednak tjm, že tento poklad gen zkušným swým wěrným odewzdal a swěřil, a až

dosawáde swěřuge, gednak ale zwláště tjm, že i sám chtěl býti a ostal vlastně opatrownjkem a otwjratelem pokladu tohoto skrze ducha swého, kterého i swým wyučencům seslal a wdechł rovněž gen k cji tomu, aby se ne tak na swau maudrost, gako wjce a vlastně na wnuknutí geho spoléhali, a dle tohoto teprw swětu z darowaného pokladu gewili a udělowali, coby bylo geho.

Ale negenom že toto učenj we wšj swé čistotě a ryzosti pòstaupá od wěku k wěku pokolenjm lidským; ono se také zwláště odrážj w obřadnjm drženj gistých ústawů a slawnostj, gešto wyznawatelům geho gednak k posilněnj, gednak k radostnému připomjnánj oněch welikých udalostj, genž k oblaženj geho přispěly a přispjwagj, slaužj. Což i *wýznačnosť* geho slowe. — Máť tedy toto učenj wšecky vlastnosti do sebe, a to geště w mjře takowé, w gakowé ge nižádné nemá, a protož wšjm právem mezi wšemi také neywjce, ano vlastně wjry zasluhuge.

§. 11. Toto wšak genom w cirkwi katolické k nalezenj.

Že pak se ale tak mnoho cirkwj křesťanskými nazjwati osměluge; tedy gest otázka: zdali tento poklad učenj prawého gest vlastnost wšech? — A pakli nenj: která mezi nimi gestit ta, genž se z toho nesmjrného štěstj, mji tento poklad při sobě, raduge? —

Že Kristu Ježíši, gak dalece geg w pokoře a w uctiwosti té neyhlubšj pozdálně posuzowali smjme, nebylo při všem snaženj a dychtěnj gehu ohledu nižádného, leč toho, aby giž i w pozemstwu celé člowěčenstwo k vlastnjmu oblaženj gehu gakýmsi na neyweyš šlechetným a šlechtjcjm swazkem, swazkem čistého bratrského milowánj w gedno spogil, gisto gest: a následowně, že také, aby za tjnto tak žádaucjm zámyslem w celé člowěčenstwo gednu mysl a gedno srdce uwedl, takowých též užil prostředků, gacj gehu welikému úmyslu nápomocni byli, také gisto bude. Mezi těmi však prostředky, gešto k docjlenj gednoty mysl i srdce napomáhagj, ano vlastně wedau, kterýž může býti tak aučinliwý, gako gest uведенj gednoho a téhož samého lepšjho poznánj? Kteréhožto prostředku i Kristus, gak známo gest, užiti ráčil. — Aby tedy swého práwě božského auhledu dřjwe dosáhl, bylo mu rowněž neylépe, swým učenjm na weškerý swět dolehnauti nagednau; že pak to gest ale wěc gednak přirozeně nemožná, gednak i násilná, tedy užjwage k tomu přirozeného běhu, pozwal počátečně do učenj a společenstwj swého gen ty, gešto hlas gehu ochotněgi přigali, zřjdiw z nich tak onu cjrkew, ku které se dle auhledu gehu časem swým celé člowěčenstwo přiwtěliti má, aby též na té weliké přjzni, kterau on gemu před Bohem a otcem swým zjskal, podjl mělo. Gako

tedy gest gen gedén Kristus, gedno učenj geho : tak také bude, a býti může a gest skutečně gen gedno wyznawatelstwo, gedna cjrkw geho. —

Mezi všemi však cjrkwemi, co se gich kóli Kristowými nazjwati osměluge, nenj nižádné, genžby se tauto přešťastnauřednostj, pocházeti od samého Krista, wykázati mohla, gediné ta, která sobě krom názwu tohoto gešič to přjgmj *katolické* přidala, rovněž gen z té přjčiny, aby se gakožto prawá cjrkw geho i w názwu giž mezi těmi, genž se též geho nazjwati osmělugj, lišila a značila. Pakli gest ale cjrkw *katolická* ta prawá cjrkw Kristowa, tedy gest také gakožto gediné zplozená w něm, auplnau a gedinau dědičkau všeho duchownjho nadánj, ustanowenj a gměnj geho a spolu i také aučastnicj toho práwa, užjti toho předrahého dědictw j k prospěchu swému. Mezi tjm však, co gj kóli k užitku a pod ochranu odewzdáno bylo Pánem, byl zagisté gedén z neypředněgšjch darů onen poklad učenj prawého, genž druhdy k gegjm ušjm, rovněž za tjm gen cjem, aby se plnost swatého smyslu geho gj gak w mysl, tak w srdce, co neynáležitěgi wštjčila, skrze tři léta z ust Páně tak milostně znělo. Že pak ale tento poklad časem swým aspoň částečně přenešen a uložen byl gako do něgaké hmotněgšj takoička skřjné w písmenu, a to sice zastupiteli gegjmi, tedy gj také z ohledu tohoto psaného słowa rovněž to samé práwo bude, které gj dáno by-

lo wzhledem celého dědictwí, totiž, cokoli buď řečeno buď zaznamenáno bylo k aučelu gegjmu, to wše obraceti a wykládati sobě k užitku a wzdělánj vlastnjmu. Kteréhožto práwa a gměnj ona sobě také wděčně wážjc a šetřjc skrze auřad k tomu cji giž uведенý, totiž skrze auřad austnjho wyučowánj, s takowau ochotnostj, wěrnostj a wážnostj prowozuge, zastává a užjwá, že wšaká slušnost káže, aby se na gegjm přestalo wyřčenj; gelikož ona gedině gest ta, která čisté sjmě slowa spasugicjho w ustech swých chowajc, materskau myslj a láskau, zwláště dnů nedělnjch a swátecnjch, ten neyryzegšj a spolu neypocho-pitedlněgšj smysl wůle božj k prospěchu a pohodlj swých wěřjcjch skrze swé k cji tomu poswěcené sluhj tak otwjrá a podává, že těmto, aby mysl i srdce gegich obžiweny byly, gen přigjtí a zažjtí třeba, co se gim k potěšenj a k naprawenj tak dobrotiwě předkládá.

Zdá se sice to mnohému rozumu protestantskému na ugmu býti, že cjrkew katolická neswěřuge pjsem zwláště božjch swým wěřjcjm gedině; gelikož ačkoli že wěřjcjm nezbraňuje, ano i to ráda widj a žádá, když krom poslechnutj auřednjho wyučowánj gegjho sobě gak w spisjch wzdláwacjch wůbec, tak w pjsmjch božjch zwláště čjtagj a rozgjmagj, sobě přece to při tom vyhražuge, ponechává a osobj, aby w rozuměnj čteného mjsta pjma swatého s nj, gakožto upřjmné djtky s upřjmnau a skraušenau

matkau, rađu brali, a se gegjmu wyššjmu zagi-
sté rozumu a uznánj podrobili. Eyhle, gakáž to
utěšená sgednocenost myslí i srdce mezi djtká-
mi a matkau, matkau starostliwau a milugjcj,
djtkami pak wděkočilými! Kdežto ona wykři-
čená swobodnost, wykládati sobě pjsmo dle vlast-
njho zdánj a přánj, která tak hrubě w prote-
stantsku panuge, kde wedlé nj každá bába prá-
wo má, wykládati pjsmo, spolu ale také gedn-
každý opět to naprotěgšj práwo, newěřiti gj, a
řjei: Mlč, tomu gá lépe rozumjm, a t. d. gest
genom tjm neyzhaubněgšjm zárodkem wšeho ne-
pořádku, wšj neswornosti a negistoty, gakož i
wšeho spuštěnj a snjženj u wjře.

W cjrkwí tedy katolické preyštj se gedně
onen blažitedlný zdrog učenj prawého, a wyléwá
se na wně gednak obyčegně, gako na přjklad ne-
dělujm wyučowánjm, gednak nadobyčegně, w
sněmjch weřegných; a sice wždy tjm neybliž-
šjm a nypřirozeněgšjm prostředkem — mater-
skými usty gegjmi.

§. 12. Akonečně rozhoduge se usudek wšech wěků pro
učenj austnj. — Závěrek.

Že giž Kristus austně gen učiti ráčil, a ge-
ho apoštolé totěž činjce gen z nauze a potřěby,
nemohauce časem wšude dostačiti osobně, k pe-
ru sáhali, gestiť děg, z kterého usudek wšech
wěků, an se spolu nemálo pro učenj austnj roz-
hoduge, swůg základ a počátek běre.

Aby se však dáwnowěkost a stálost usudku tohoto gen poněkud obgasnila, a se na sprostý náhled gen náš podpjrati nezdála, prospěge ano třeba námgen do těch věků, na které se protiwnjci cjrkwě katolické, gakožeby to w těch- to ginák a lépe bylo býwalo, tak rádi odwo- láwagj, nahlédnauti, a zde se pozeptati těch pře- dewšjm hlaw, gešto djlem pro swau zkušenost, djlem pro swé auřadnj důstogenstwj w takowé wážnosti stogj, že gegich wyřčenj gest takořka ohlasem a heslem wjry za tehdegšjch věků vše- obecné. A zde se uám namjtá z druhého sto- letj Iraeneus, kterýž o tomto předmětu we swé třetj knize proti kacjrstwu gednage w kap. 4. prawj: „Gestliže gest o gisté otázce (týkagjcj se wjry) hádka, zdali nepřislušj k neystaršjm cjrkwj, kde apoštolé prodléwali, útočiště wzjti, a se od nich, co o přjtomné otázce gistého aneb gen běž- ného gest, dozvědjtí. — Gak pak ale (uzawj- rá dále), kdyby nebyli Apoštolé nic pjsemného zanechali, zdaližby nutně potřebj nebylo, po- slechnauti a následowati podánj toho, gešto ode- vzdali těm, kterým postaupili řjzenj cjrkwj? !“

Z třetjho pak stoletj a) Tertulian, genž we swém spisu de corona militum takto dj: Těch- to a giných těmto podobných naučenj, chceš-li mjtí zákonnj apsánj, nižádného mjtí nebudeš; gestiž au- stnj podánj zde tobě půwodcem, obyčegem, po- twrditelem a ostřjhatelem učenj takého. b) Kle-

mens Alexandrinský mluvě we swém spisu, gegž nadepsal Stromata, o učenj wjry dokládá: „Gestiť to to samé poznánj, které gsauc apoštol-skau poslaupnostj odewzdáwáno, až na nás postaupilo. c) Tak dopisuge papež Štěpán Ciprianu, biskupu Kartaginenskému: „Gestližeby se prawda w čem buď měnila aneb wywiklávala, obraťmež se na prawého půwodce gegjho a na ewangelické podánj.“ — d) Taktěž Origens w předmluwě k swým knihám nadepsaným „libri principiorum“ wece: „Zachowáwát se w cjrkwí kazatelstwí; aniž gest která prawda k wěrenj, leč ta, která se w ničem neuchyluge od cjrkwijnjho a apoštolského podánj.“ —

Ze čtwtého pak stoletj gestiť a) Eusebius, genž we swé ewangelické demonstracj kap. 8. o apoštoljch gednage, o nich w tato slowa promlauwá: „Snjžiwše se k prostnotě mnohých mnoho gednak pjsemně, gednak nepjsemně k zachowánj nařjdili.“ b) Basilius pak we swé knize o Duchu swatém kap. 29. w tento smysl swědčj: „Mámň za to, že i to apoštolsky gest, držeti se i nepsaných podánj!“

W pátém pak stoletj usudek činj Jan Zlatoustý w druhém swém výkladu Pawlowa listu k Tessalonicenským: „I wyswitáť, že apoštolé nezaznamenali všeco w listech swých, alebrž že mnoho také odewzdali beze všeho zaznamenánj, a následowně že i toto hodnowěrné gest, pro kteraužto přjčinu také podánj cjrkwě ho-

dnowěrným býti uznáwáme: Odewzdánj gestil to, dosti na tom, dále se neptej!“ — A Augustin we swé knize proti Donatistům prawj: „Mnoho! gest geště, gešto wšeoobecná cirkew zachowáwá, a gešto se tak wěřj, gakoby to nařizenj apoštol-ské bylo, ačkoli se to nikde psáno nenalezá!“

A abychom konečně stálost usudku tohoto doplnili, třeba se nám gen odwołati w pozdnějšim wěku na sněm Tridentinský, kde se w sezenj 4. takto prawj: „Swatoswatý sněm Tridentinský pohljžege k prawdě wjry a ku kázni mrawû, wyznáwá, že se mnoho w spisjch a mnoho mimo ně nacházj, gešto z ust buď samého Krista aneb apoštolů geho, wnuknutjm však Ducha swatého, vyplaulo, a gsauc takoička z ruky do ruky podáwáno, se až na nás dostalo“ a t. d. —

I wyswitáť tedy ze wšeho, že cirkew katolická gsauc negen w stálém přesvědčenj, ale i w drženj této přednosti swé, wždy welmi základně a maudře gednala, že zústawši sobě wěrná, se tohoto hlawnjho a prwotnějšjho zdroge poučenj swého nikdy negen nespustila, alebrž z něho geště i psanému slowu swětla i ducha wázila a dodáwala; pročez také i budaucně k přánj a daufánj gest, gakožc gj to sám Kristus zasljbili ráčil, že i budaucně tuto swau zkušenu gž maudrost w tom podržj, dobře wědauc, že tohoto požjwá, i budaucjm wěčkům k tomu samému cjlj zachowati a odewzdáti powinna gest, a také gakožto wěrná choť Kristowa zachowá a odewzdá.

Pauti, gegich půwod, zrůst a mrawnj cena, i co strany nich duchownjmu pastýři k zachowáwanj.

Od F. J. Slámy.

● pautěch a neywjce proti pautěm gednáno a psáno gest mnoho, zwláště za poslednjch padesáte let; nedáwno pak i onen zlopowěstný kněz slezský swěho proti nim blasu pozdwihl. Wiz: „Die katholische Kirche Schlesiens“ etc. §. 39. Že wšak i neylepšj a neyswětěgšj věci zle užjwány býti mohau; nenjť diwu, gestliže z strany putowánj některé zlé obyčege proti wůli cjrkwse nacházegj. Proti slušně wšak zřjzenému putowánj nic zagisté nawrhnauti nelze, a widěti nenj, pročby naprosto zamezeny býti měly. — Wyšetřiti tedy hodláme: Zdaliž a z které strany pauti se osprawedlniti dagj? Gaká gegich mrawnj cena? A gak si má pastýř duchownj w té věci počjnati?

Poněwadž pak na otázky tyto nemůže se ginak odpowjdati, leč se cena pautj, gak do smýšlenj a mrawů wplýwagj, pokud možno, wšestranně uwážj: tudjž bude třeba, negen opůwodu a zrůstu pautj, o gegich užitečných i škodliwých následcch tuto pogednati; nýbrž také smýšlenj cjrkwse strany pautj uwěsti, a teprw po úplném přehledu některá prawidla ustanowi-

ti, genžby od duchownjho pastýře snad s prospěchem užjwána býti mohla.

Ačkoli se pautj *) wúbec každá zdálená cesta mjunjwá, rozumj se zde tjm významem přecgen ona cesta, která se buď o samotě, nebo společně na některé zvláštnj nábožnau památkau znamenité místo z pobožného úmyslu koná. **)

Začátek pautj ***) slušj w neytemnějšj dáwnowěckosti hledati. Byly zagisté před křesťanstwem, a udržely se za křesťanstwa, a to negen w řecké a katolické cirkwi; nýbrž w každém náboženstwě, genž u člověka ne samého ducha, ale také smyslnost považuge. O starých pohanjch nám řečtj a latinštj spisowatelé wypra-

*) Wýročnj slawné památky založenj kostelů, genž wšedně také pauti slowau, a s obyčeuými pautěmi na gednom kóřeně urostly, zde pomínu, an vlastnjho pogednání zasluhuj, a wje téměř duchowenstwa, než láge se týkagj.

**) Neplně a gen pauti z předsudku konané zdá se omezowati výborný gnuák spisowatel w lineckém měsěnjku, w čtvrtém ročnjm běhu I. swazku str. 310. w Praze 1821., nazjwage takowé gen cesty pautj, kteréž se *tjm úmyslem* k zdálenému místu konagj, aby se tam pobožnost lépe a aučiuliwěgi wykonati mohla. Na sta pautnjku chodj na paut zagisté z takowého úmyslu, ale mnoho gich také, gežto za ginými příčinami na paut se wydáwagj, dobře wědauce, že ginde swau pobožnost ani lépe ani aučiuliwěgi newykouagj, než doma.

**) Uplný a saustawně spořádaný děgopis pautj by moze tohoto pogednání netoliko přes mjru rozsžil, ale naposled by také snad rovně tak obtěžuj, gako zbytečný byl. Protož tuto gen data gednotliwá, gak nás na praudu obecné cirkewnj historie doplauly, uwěsti postaej. Mnohé děgopisů příběhy pautj se týkagjej shromáždil biskup Benzel: Syntagma dissertationum tom. I. a Hottinger de peregrinationibus religiosis.

wugj, že gsau měli mjsta zwláštujm a welikým památkám swého náboženstwj zaswěcená, kteráž také hogně nawštěwowali; že pak spoluwěcj po-
hané swé pauti magj, swědčj cestopisowé, genž se zwlášť aziatských náboženstwj dotýkaj. To-
to odwoláwánj na pohany nepaušťj na křesťanské pauti owšem žádného gemného swělla; přec ale na gistau hluboko založenau potřebu lidského srdce okazuge, že člowěk wúbec, žádage se k bytnosti božské wraucněgi pozdwihnauti, bez podobných prostředků býti nemůže. Wšednj, každodenně spatřowané předměty mu w tom nestačugj, i hledá pomůcek newjdaných, na kterýchby cje swého snadněgi došel.

U židů bylo dokonce zákonem nařjzeno, *každému z pohlawj mužského třikráte za rok před pánem Bohem se ukázati. 2. Mogž. XXIII, 17.* Což, gak wěrně se plnilo, spatřugenj netoliko na rodičjch našeho božského wykupitele, nýbrž na něm samém i na gehu učedlnjcejch. Tento zákon Mogžjšůw, a příklad Páně nemůže hagi-
telům pautj křesťanských owšem za nezlomitelnau podporu slaužiti; neb po zgewenj milosti zákon přestal; bohowlády, gaká u židů byla, mezi křesťany nenj; rozmnoženj chrámů neukládá žádné potreby k gednomu toliko mjstu se utjkati a oběti přináseti. Než pokud hlawnj záměr dotčného zákonu na udrženj gednoty mezi všemi dwanaćti pokolenjmi vycházel, a gi tak welice odporowal, že Geroboam, po odtrženj desatera po-

kolenj, nic si nekladl za potřebněgšj, gako putowánj do Jerusaléma III. Král. XII, 26 — 33., wystawenjm dwau telat w Bethelu a w Danu u-zbytečniti: a pokud gednota i mezi křesťany u-helnj potřebau gest, mohauť hagitelé pautj i to-hoto zákonu, bez ublženj swému článku: o o-běti čisté pocelém swětě přinášené, k swé obra-ně použiti. Přes to ale silnj se tjmto zákonem hořegšj poznamenánj, že se potřeba pautj po-wšechně a hluboko w lidském srdci cjtj.

Nedotýkage se wjc pauti komornjka králo-wny Mauřenjnské, Sk. ap. VIII, 26 — 40, okazu-gjčj, že prst božj prozřetelnosti i těch cest užj-wá k dosaženj swé věčné rady, přegdu raděgi k pautjm křesťanským.

Sotwa horčičné semeno od Hospodina wse-té k oné výšce dorostlo, w které stromy wět-we rozkládati počjnagj, a sotwa bauře, genž njm až potud k založenj hlubšjch kořenů otrásaly, poutichly, ginam se stáhnuwše, giž se geho cti-telowé, ač k tomu nižádným zákonem wzbuzeni, ano spjše učenjm o všudypřjtomnosti božj, o mo-dlitbě w duchu a w prawdě proti putowánj po-gati, netoliko z bljzkých, ale i z dalekých kon-čin východnjho i západnjho cjsarstwj do Jeru-saléma na pauti wydáwali. Ne samý sprostý, powěrečný a chudý lid, ale muži bohoslownj u-čenostj tak dobře gako swatostj žiwota se skwau-cj; osoby, bohatstwjm i důstognostj a rodu osla-

wenostj wznešené, braly se hned w prwnjch stoletjch do zaslíbené země, aby kráčely, kde nohy Wykupitele zemi zaswětily; wlnami Jordanu se omyly; na hoře, kde trpěl, swých hřjchů plakaly, a u geho hrobu k nowému, bohumilému žiwotu powstaly.

Takowé příklady nalezáme giž w třetjm stoletj, kdež sw. Alexander, byw za biskupa w Jerusalémě ustanowen, wyšel z Kápadocie se sw. Narcisem nawštíwiti mjsta swatá. Euseb. Hist. Eccl. lib. VI, c. 10. S. Helena, mať cjsaře Konstantjna, nemohla se týmž wěkem udržeti, aby do Jerusaléma neputowala; sw. Jaroljm a matrony řjmské, od něho wnáboženstwj wyučené, netoliko do zaslíbené země a Jerusaléma putowati, ale tam i žiwot swůg tráwiti na mysli si ustanowili. Gak welice se počet putugjcjch do zaslíbené země giž těmi časy rozhognil, gakkoli třenice a rozbroge pyšného Aria cirkew nepokogily, a nešlechetný Julian žádného úkladu k vyhlazenj křesťanstwa nešetřil, gest widěti netoliko z toho, co sw. Řehoř Nyssegský na neslušně putugjcjch (de euntibus Hycrosolimam), přjsnau twářj kárá; ale zwlašt ze zpráwy Sozomenowey (wiz : Hist. Fleury I. XIII.) oswědčeno býti může. Powěděw nám tam děgopisec okřjži swětlém a welikém, genž se byl nad Jerusalémem l. P. 351, 7. kwětna za bjlého dne, o dewáté hodině zrána, ne gako wyprchlé z ko-

mety paprsky, nýbrž jako hmota hustého a stkwějcjho se swětla k radostnému poděšenj všechněch a k obrácenj mnohých obywatelů Jerusalemských okázal, dokládá: „Nowina ta se rychle po všech stranách roznesla; *neboť přespolnjch přicházelo na každý den ze všech končin do Jerusalema widěti mjsta swatá a modliti se tam.*“

I sama vláda zemská pauti welmi záhy rukau přjzniwau pěstowati začala, udělugjc útočištné práwo i giných swobod a wýsad mjstům, ne snad gediné, že hogný přjtok pautnjků mjsta bohatil, alebrž z uctiwosti k Swatým tam odpočjwagjcjm. Tak učinil Konstantjn městu Helenopoli w Bithynii; takowau swobodu požjwalo i město Tours w Gallii, kdež sw. Martin odpočjwal, a co sami barbaršj Gothowé kostelu sw. Petra podobyty Řjma za uctiwost prokázali, gest z historie cjrkewnj dosti známo. A třebas neupjráme, že swobody tyto mjstům pautnickým udělowané počet putugjcjch spolu rozmáhaly: prawdě nicméně clo wzdáti musjme, že na těchže mjstech mnohá důwěrná modlitba putugjcjch rychlého wyslyšenj došla; že podobná, we gměnu Pána Ježjše od Otce wnebesjch wyprošená milost, gsauc na wšecky strany roznesena, negen na nowo zwědawost, nýbrž i důwěrnost mnoha tisjců k nawštiwenj téhož mjsta powzbudila.

Gakkoli pak hognost pautnjků den ke dni přirůstala, nenalezám, aby až potud kázeň cjrkewnj práwě pro pauti něgaké ugmy byla trpěla. — Gegj ochabnutj w těch stoletjch gistě w giných přjčinách hledati slušj. Až w prostřednjm wěku, když národowé barbarštj w samém lowu a bogi žiwot tráwjce, giné dokonalosti u křesťana neznali, než pokud se wýstřednostj wyznačila nebo na bolestné mrtwenj těla, na mjle čtwer-mo lezenjm, na dny hladem nebo klečenjm stráwené wypočjtati a oceniti dala; když ney-spanilegšj téhož wěku duše s uměnjm a wědami — neznagjce k tomuto pozemskému rági cesty — bawiti se nemohly, a tudjž swau snažnost na ty věci, genž se duchu gegich wzáctné a weliké zdály, přenášely; když se putowánj za samé pokánj pokládalo, a pautnjci negsauce spokogeni sobyčegnými na dlauhé cestě obtjžnostmi, samoděk se trýznili a njžili: tu teprw nabýly pauti ceny až potud nemjwané; tu se nimi, gak Fleury sprawedliwě žaluge, cjrkewnj kázeň do kořen wywrátila; tu se domnjwali zastaralj nešlechetnjci, gedinau pautj wšech swých neprawostj sprostěnu býti; tu též pod záclonau pautnické swatosti neyhanebněgšj wýstupky a hřjchowé swau schránu i průchod sem tam nalezali. — Bosj, w žjněném rauchu, někteřj i w okowách, wesměs ale w oděwu zwláštjnjm, na rozeznánj od druhé méně swaté láge, chodjwali z Anglie, Francie a Germanie do Kompostelly k sw. Jakubu,

do Řjma k hrobu knjžat apoštolských, do zaslíbené země k hrobu božjmu: nebo se s přjnsně kagjcj twářj — gako bludné owce — z kraginy do kraginy, bez konce a bez záměru, semotam taláceli. Z každého stawu a ze všelikého stárj hrnulo se roznjcené lidstwo pod korauhwe pautnické. Otcowé, manželé a synowé zapomjnali se nad dětmi swými, nad manželkami a zestarálymi rodiči, gen aby sobě pautnické raucho opásati a klobaukem s rakowicj hlawu přikrýti mohli.

Časowé byli nepokognj; národ stál proti národu; poddanj proti wrchnostem; saused proti sausedu. W těch dobách nebylo gisto domowa se vzdáliti, byliť gsau cesty nebezpečné, a sám domow negistý. Žádost a wášeň byly žalobnjkem a práwem, pěst ale poslednjm soudcem. A přec i w těchto truchliwých časjch, kdy bratr u bratra dost bezpečnosti neměl, slaužilo samé pautnické raucho za útočiště a průwodnj list, kterému i laupežnjci uctiwě z cesty ustupowali, a nedůwěrnj rytjři, brány otwjrągjcce, schránu a bezpečnost udělowali. Tjm gediným prostředkem, an se všecka spogitost mezi ewropegskými národy téměř přetrhla, bylo možno i zdáleně se dorozuměti, hynaucj obchod a kupčenj aspoň od úplné smrti zachowati; ale pod tjm záwogem bylo také možno, mnohé neřády páchat.

Neyznamenítějšj asi pauť se konala na podzim l. P. 1064. Celý zástup putugjcjch z říše do Jerusaléma wynášel okolo sedmi tisjců izbranj opatřených osob. Gim w čele byli Sigfrid, arcibiskup Mohučský, Wintjř, biskup z Bamberku, Otto z Řezna, Wiljm z Utrechtu a giné znamenité osoby. Zlé se gim wšak dařilo; neboť bohatstwj, kterým se honosili, wylákalo na ně ke dwanácti tisjcům laupežných Arabů, s nimiž práwě na weliký pátek a bjlau sobotu, bog tuhý o swé žiwoty wáleti museli, tak že se gich málo přes dwa tisjce opět domů wrátilo, a ti swau swobodu draze zaplatili. Sám Wintjř, biskup Bamberský, gedem z neywytěčnějšjch na té pauti, byw teprw w kwětu swého wěku, dobře urostlý a tak sljčný, že se naň mjlo djwati bylo, skwěge se, krom welikého bohatstwj, také čistými mrawy, mjrnostj, pokorau, wýmlownostj, w radě rozšafnostj, w swětském i bohoslownjm uměnj walnau učenostj, ko-nage swau zpátečnj cestu přes Uhry, tu netoliko Jerusalémkau, ale celau swau wezdegšj pauť dokonal.

Gak zhusta se i z našj milé vlasti pauti do Řjma a do Jerusaléma konati musily, swědčj negen příklad Hroznatůw, *) a giných šlechticů wjce, kteří plamenem od pautnjka Petra z Amiens (genž křjžácké taženj zanjtil) rozdmycha-

*) Wiz Hágka list 186, 209, 212, 223.

ným zasáhnutí byli; nýbrž i vlastní špitál v Římě od vládařů domu Rožmberského pro české pautnjky založený. *) I do naší vlasti konaly se tím časem pauti neřádké. Hágek nás ubezpečuje, že roku 1388. dvanáctý den po velikonoční slavnosti taková sjla lidu v Praze byla, až se Pražané gednak diwili, gednak i obávali, aby se ti hosté pražských měst nezmocnili. Než pautnjci, prý, na nic zlého nepomysliwše, pokogně se chowali, a po kostelích chodjce, swátosti spatřugjce, na almužnách a na tom eo gedn každý neywjce, neyméně utratili, wjce než sto tisjc (kop?) v Praze zanechali. — Takowé množstwj pautnjků klade týž spisowatel i na rok 1398. v Praze, dokládage, že skrz ně i drahota powstala, tak že chudý lid pro veliký nedostatek chleba, piwa a wjna bauřiti počaw, Pražany k osazenj měst a čerstwému nakaupenj obilj připrawil. Poněwadž pak ani naše vlast neplodj lidi, neřádům wšelikým nedostupné, tudjž se možno domysliti, že gsau pauti od našinců rovněž zlé užjwány byly; ano gakýs negmenowaný doplňowatel kroniky Beneše z Hořowic **) nás zprawuge, že se za truchlých časů Husitské bezwlády, pod zámjnkau pautj, w Čechách roty srážely, wyprowázené

*) Wiz rodopis domu z Rožmberka w IV. swazku mus. čas. druhý rocnj běh.

**) Wiz kujžecku: Pokračowánj kroniky Beneše z Hořowic, od J. W. Zimmermauna, w Praze 1819.

kněžstwem i tělem božím, jen aby své buřičské úmysly lépe tagiti mohly.

Tak se pauti, swaté pauti — z počátku dobré i swaté, na newinné zwědawosti, na zbožnosti, lásce a swatém roznícenij urostlé, pozděgi praudem wěků při obecném zvrácenij Ewropy stržené, do kalného bahniště zanesly, kdež bugným zrústem w ohromnau výšku wykynuwše, křížácké tahy zplodily, a k nakágenij tohoto bezhlawého plodu swými rozsáhlými kořeny mizu z celé Ewropy střebaly, nedadauce skrz své husté wětwe ani k swětlu prohljdnauti, ani paprskům slunečným k sobě proskočiti.

Nedostávalo se ani tenkrát mužů, genž křesťanskau dokonalost w čems giném zakládajce, smělau myslj těmto neřádům se opřeli, a hlasu swého gak mohli napjnali. Tak pjše sw. Bonifác Gutbertowi, arcibiskupu Kanterburskému o sněmu w rjši r. 742 držaném: — „Bogugme za Hospodina; gsaut dnové naši plni hoře a úzkosti; umjreyme, geli tak wůle Páně, za swaté zákony našich otců, abychom s nimi dědictwj došli; nebudme psowé něm, stráže ospalé, nebo nágemnjci, u spatřenij wlka na útěk se dávajce. Budme raděgi bedliwými pastýři, kázajce malým i welkým, bohatým i chudým, každému wěku, každému stawu přjhodně i nepřjhodně, pokud nám Bůh sily propůgěj. — Nemohu wás též tagiti, co se tu wesměs sluhám

Páně protiwj: počestnost a stydliwost wašj cjrkwě gest tu zle upowěstěna, a přec by se to mohlo zameziti, kdyby waše knjžata a spolu sněm něgaký řeholnjkům a ženštinám hustě do Řjma cesty zakázali. Geť w Lombardii, we Francii a Galii (Gaule) málo měst, w kterých by se několik zhanbených angličanek nenalezalo. To gest celé cjrkwě ku pohoršenj!“ I Beda pozdwihl přečasto swého hlasu strany zloobyčegů pautj. Hist. eccl. par Mr. Fleury l. 42.

Roku 789. zapowěděl w Aquisgraně Karel Weliký se zborem mnoha duchownjch osob, trpěti gakési, gménem Mangons neb Cottions přezděné běhauny, genž pod zámjnkau kajcnosti w okowách a nazj zem probjhali: „Lépeť ge, dokládá kapitulář tehdy složený, aby tito lidé, dopustiwše se snad zvláštnj neprawosti, na gednom mjstě trwagjce, pracj a slauženjm pokánj sobě uložené naplnili.“ Tamž.

Sněm držený w městě Chalons r. 813. dj: „Neřádů na pautjch do Řjma, Toursu a ginam gest mnoho: kněžj a zákowstwo chtj se tak i swých hřjchů očistiti, i na swé úřady opět dosazenu býti; láge se domnjwá, pautj prominutj swých minulých i budaucjch neprawostj dosahowati; mocnj si z nich berau zámjнку k wydjránj poplatků na poddaných, a chudj se nimi opráwnugj k žebrotě. A wšak chwáljme pobožnost těch, genž k naplněnj pokánj gim uloženého, pauti před se berau, modljce se,

*almužny udělugjce a mrawy swé naprawu-
gjce.“ Týž tam.*

Neykrásněgi a také neydůkladněgi se o pau-
tjch wygádržil Hildebert, arcibiskup z města
Toursu, gehož tedy hlasu proto samé neuwěsti
nemohu. Hrabě z Anjou se zasljbil putowati
k sw. Jakubu, a to bylo přjčinau, že mu prw
zmjnněný arcibiskup w tato slowa pjše: „Nepru
se, že to spasitelný úmysl; než kdokoli se uwá-
zal u vládu, má na sobě powinnosti, gegichž
omeškánj gen něčjm důležitějšjm a lepšjm ospra-
wedlniti může. Mezi hřiwny, které hospodář
služebnjům swěřowal, neklade žádný učitel
swětoběžnictwj. Sám sw. Hilarion, přebýwage
bljzko Jerusálema, nešel tam gen gednau, a to
gen, aby se nezdál mist sw. newšjmawým býti.“
Předstawiw Hildebert hraběti také nebezpečn-
stwj, do kterých by, mage putowati zemj wog-
wody Aquitanského, swého nepřjtele, a také
proti vůli krále Anglického, na té cestě se pau-
šťel, dokládá: „Řeknete mi: gá gsem se zaslj-
bil, a nesplnjm-li slibu, zhřešjm. „Než powaž-
te, že gen wy to gste, genž gste se ku pauti
upowinil; naproti tomu ale, že Bůh to gest,
genž na wás úřad složil: hleďte tudjž, aby
prospěch z té cesty nahradil ztrátu pošlau z wý-
tržnosti vašich powinnostj. Gestli pak, gakož
se nedá upjratí ztráta newyrownaně wětšj; tedy
zůstaňte w swém paláci, žjte pro swau zemi,

rozdělugte sprawedlnost a ochraňugte kostely a chudé.“

Nicméně hlasy těchto oswjcených a nábožných mužů, gakkoli rozumem i náboženstwjm podporowané, byli proti samowládnému duchu těch wěků příliš slabé, než aby ho zaplašiti — a na ohromný kmen pautj doráželi zemdleně, než aby geg podwrátiti mohli. Stál a hubil, strom tento kolosálnj, geště w čtrnáctém stoletj každan wúkol sebe znikagjcj rostlinu: ale tu i gemu čas wypršel. Podwrácen zkácel se, ne tak cizjm násiljm, gako tjžj welikánskau swého wrchole, gegž kořeny nedostatkem mjzy prwé přebzané ani užiwiti, aniž udržeti nemohli, a geho pád oswědčil znouwu prawdu tu: žeť blud owšem člověka, ne ale člověčenstwo celé swěsti může.

Gako pak se wúbec hmyz a žjžaly, které se na stromě žiwj, po geho poraženj střesené rády k pařezu sljzajj, buď že w geho zetlelé bláně a za korau skryš hledajj, neb mladistwé wýstřelky k nové žiwnosti dočkati se taužj: tak i tu za dlahý geště čas netoliko na pařezu, nýbrž i na mladých wýhoncjch, genž z kořenů poraženého stromu wýstřelili, mnohé nepravosti swau potrawu našly. Geště w patnáctém stoletj nařjká sobě Mikuláš z Clemenge na pauti, ne giž k božjmu hrobu, nebo gen do Řjma, nýbrž i u vlasti konané, řka: „O swátčjch se nawštěwugj daleko ležjcj chrámy swatých; sliby se wypliugj, wje wšak z úmyslu, swobodně a

plaše si počnati, než za upřjmau pobožnostj. Tento však obyčeg gakých nešlechtnostj podnikem býwá, kdož může wyslowiti? Gsau tam zhýralé tisty (lenae), genž pohyblivé mládenečkú srdce rozpalugj. — Tam mysl roznjcená měkne, a k heyřenj a k nestydatostem se rozhljwá, tam mládež nezkušená neyprw čistotu swléká; tam se mladjci poškwřnugj, ano nákazau neyhnusněgšj napauštgj. Domnjwal bys se, že se tam Ladiny kwětozbrjky, nebo Bachowo třeštěnj, ba i Marsowy a Belloniny slawnosti provozugj.“ Nic. de Clemenge de novis celebritatibus non instituendis. Opp. p. 1445. ed. Lydii. Nebylo však wěku pautjm nepřjzniwěgšjho, gako za času powěstné reformacj a z nj vycházegjcgjch krwawých wálek. Tu Řjm i Jerusaleu přišli w zapomenutj, ustaupiwše hřádce: *Geli skutků k spasenj také třeba?* Žalostné odpadnutj tolika kragin od cjrkwě katolické, genž tudy zniklo, a nowé w nich učenj, genž bez mála wšeckuzewnitřnj pobožnost potřebnau k wzbu- zowánj a rozhorlenj wnitřnj zawrhowalo, a wjc geště nebezpečenstwj na cestách, an se raucho pautnické za žádnau swátost wjce nepokládalo, to wše bylo přjčinau, že cesta do Řjma, z půlnočnjch kragin po řjdku gen šlapaná, pomalu zarůstala, a že lid po utišenj třidecjtileté wálky, na mizinu uведенý swau k pautjm náklonnost téměř w samé gen vlasti upokogiti se snažil. Teprw z toho wěku počjtá se také u nás ney-

wětšj část pautnických mist, gegichžto znik a zrušit nazwjce řeholnjmu duchowenstwu dlužni býti wolně se známe.

Krom Prahy a Sw. hory gsau zasjlateli w gižnjch Čechách tyto pautnické mjsta powědomějšj : W kragi Tábořském: Klokoty, Bechyň a Gindřichůw Hradec; w kragi Buděgowickém: Hřimow, Bründl a Kagow; w Prachenském: Lomec, Skočice, Podsrpy; w Klatowském: Klatow a Nepomuk. Krom Čech se nawštěwuge z těchto kragů w Bawořjch: Nowé Kostely a Pasow; w Stýrsku: Maria Cell. Z některých mist se konagj pauti zasljbené, k nimž se obywatelé osadnj, bywše u welikém nebezpečenstw postawenj, zawázali od dáwna. Takowé byly w samých Prachaticjch dvě, totiž do Kagowa na vzdánj djků za náhlé wyswobozenj z welikého nebezpečenstwj ohně, genž o půl noci wyraziw celé město stráwiti hrozil, po učiněném slibu, dwa toliko domy spáliw, šťastně wyhořel; druhé pak za wyprošenj úrody k sw. Wogtěchu bljž Wimberka.

Giž tento kratičký přehled pautj okazuge, že negsau — gak se zhusta wytyká — gen prostřednjho wěku plodem, a následek pauhé neumělosti a powěřčiwosti. Nenjť owšem možno upjrat, že neumělost a powěřčiwost pautnjky rozmnožuge; nepřem se také, že za prostřednjch wěků přjlišnost pautj — gako každá přj-

lišnost — cirkwi a státu nesmjrně ublížila: ale to ge gisto, že pauti swůg prwotnj znik a půwod z ginad, než pauze z powěr a neumělosti wzaly a berau. Widělit sme zagisté také oswjcené a swaté muže pauti konati, gimž ani co do učenosti, aniž co do swatého žiwota sami nepřátelé pautj nemagj co wytykati; widěli gsme, že swůg znik hned w prwnjch stoletjch křesťanstwa wzaly, gimžto modloslužebnost wytykána býti nemůže. Ano za samých wěků prostřednjch, kde se za pautnický oděw tolik šered ukrylo, ostýchati se musj prawdy milowný člowěk, na wšescky pautnjky kamenj zdwihati, za tau pauze přjčinau, že by byli gen z tuposti a powěr nebo z šibalstwj putowali. —

To, co vlastence neodolatelnu mocj pudj, aby slawná města, rozkošné kraginy, ušlechtilé ústawy, ba i zbořené hrady -- vlasti w sláwě postawené smutné památky -- spatřil a obdiwoval; to, co upřjmého poddaného nabjzj, aby swau poddanost netoliko wěrným plněnjm králowských zákonů, nýbrž i osobnu přjtomnostj a hlasitým „Žiw buď!“ mocnáři progewil; co roznjceného umělce láká, paustenku Homerowu nawštjwiti, na hrobě Virgiliowě wěnce uwjge-ti a súctau rozesjlati: to též wábj nábožnau láskau pogaté srdce k spatřowánj a nawštjwenj takowých mist, kde se láska a milost božj zgewněgi okázala, kde zřetedlněgi zawzněl hlas Hospodinůw: „zug obuww swau; neb země tato

swatá gest;“ kde věrný sluhové Páně ideální skoro dokonalosti svým nábožným obcováním dosáhli, a kde se gegich tělesné ostatky neb obrazy pohnutlivé nábožně chowagj. Láska to gest, a ta žádá spatřowati, ta chce blízké spogenj.

Ale láska upřímá žádá též obětj; a totě druhý pramen pautj. Náboženstwj, kteréž samu toliko wjra pěstuge, w kterém se cena skutkům gen podřízená připauštj, a samočinnost člověka bezmála do řady lhostegných nezáslužných úkazů patřj, takowé nezplodj; leč bude-li gednati nesausedně, žádných welkých obětj. Ginák to s náboženstwjm, které učj, že gest wjra bez skutků mrtwá; nynj že tyto tři gsau: wjra, naděge a láska; ale wětšj z nich že gest láska. Takowého náboženstwj wyznawači galowým milowáním spokogeni negsau; gegich srdce lačnj po sprawedlnosti patrné, důkazem to žádá oswědčiti sobě, že miluge; na sobě to chce cjtiti, že ge sto, z lásky těžké oběti přináseti. Odtud se postj; odtud se wydává dobrowolně w chudobu, poslušnost a bezženstwj; odtud setaké dalekým a obtžným cestám odhodlaně podrobuge. Protož ta upautnjků odpověď, kdykoli se gim předstawuge, že Bůh všudypřjtomný swého ucha na gedno toliko mjsto neupjná, a tudž že by se i doma modliti mohli: „To gest arci žiwá prawda; ale tolik kročegů, tolik od zlého powětrj nesnáze, w gjdle, w pitj a w

pohodlj na noclehách, tolik ugmy doma str-
pěti a Bohu obětowati nemůžem.“ Saudj
totiž dle swého srdce, že cokoli gim obtjžněgšj,
to Bohu též přjgemněgšj.

Wšak bez ohledu na tyto dwa prameny,
genž sami sebau k wyswětlenj půwodu pautj sta-
čugj, nalezá se w kat. náboženstwj giný gešě
podnět ku pautjm, který dokud z článků geho
wěrouky — nic tu nebud' řečeno, smj-li se to,
neb možno-li to — wylaučen nebude, dotud ta-
ké wšecká snažnost o přetrženj pautj gen namá-
hánj onoho štěpaře se podobá, který chtěge
swau hustau zahradu prořediti, wšecky mladé
wýstřelky na zimu při samé zemi zpřetjnal: než
z gara na každém pařjzku k swému nemalému
hoři dvě i tři mladé wětwičky wyháněli spa-
třil. Mysljm článek wjry o wzjwánj swatých
a powinnégich ostatkům a obrazům uctiwosti.*)
Neb gakkoli se cjrkew sw. dost zřetedlně wy-
gádřuge, že pocta swatým neymilegšj w násle-
dowánj gegich cnostj záležj; proto člowěk smy-
slný přec dřjw upokogen nebýwá, až když swau
uctiwost také způsobem smyslným na bljzku
pronesl, mage za to, že následowánj cnostj swa-
tého s podobnau z bljzka uctiwostj negen dobře
se snášj, ale i nowého podpalu a obžiwenj na-
cházj. Což owšem swatau prawdau býti widj-

*) Wiz concilium Trid. sess. XXIV. De invocatione, venera-
tione et reliquiis sanctorum et imaginibus.

me. Čjm člowěk nábožně vzdělanějšj, tjm wjce cjtj také potřebu, swau pobožnost smyslně podporowati. Pohled na ostatkyně kterého swatého, na geho žalář, hrob, okowy a muka dogjmá daleko hlaub k srdci, než slyšjme-li o těchže wěcech pauze rozprávěti. Giž z toho násle-
duge wětšj roznjcenj mysli, a powážjme-li, že mnohé mjsto w přjrodě — gakoby od samého Boha schwalně k swému uctěnj vzdělaný oltář, city člowěka až ku podiwu omračuge, geg wjc než kterékoli giné ku pobožnosti wzbuzuge, že newjdaná nowota sama swé půwaby mjwá, že okolnost tolika lidj z rozličných kragin, wěků a stawů stegným úmyslem přišlých srdce rovněž zanjmá, a že tělo dlauhau cestau umdlené meze obraznosti tjm wjc rozšjřiti powoluge: nemůžem se diwiti, pakli tam i pautnjkowa modlitba, gsauc o mnoho důwěrnějšj a horliwějšj, než by bez těchto podpalů w témž okamženj doma byla, podlé slibu: „*Začkoli prositi budete Otce mého we gměnu mém, dāt wám!*“ neřjdkého vyplněnj nalezne. Ať se pak gednjm rokem gediná toliko modlitba na takowém mjstě wyslyšj; ay, tu powěst stooká, a stouchá, a stoustá diw ten w zápětj po wšech končinách země roznese, zweličj, rozmnožj; tak že druhým rokem každá osada, genž letos padesát pautnjků měla, geště o padesát se rozmnožj.

Giná pautjm, buď že ne za pramen slaužj-
cj, přec ale welmi přjzniwá okolnost gest sama

času půwabná přjgemnost, w kterém se pauti neyhustěgi konagj. Geť to z gara! Gako se to-
ho času tažnj ptáci k swým powědomým hágům
a potokům se swým radostným zpěwem opět na-
wracugj, aniž ge gaká žiwá moc z gegich letu
zraditi nemůže : tak i člowěk byw dlaho sně-
hem a mrazem na swůg přjbytek ztuha přiko-
wán, cjtj se tagnau sice, ale mocnau rukau do
šjrého chrámu přjrody wábena býti. Giž mu
bylo doma od dáwna úzko; gen newyhnutelné
práce s garnjm osjwánjm geg na domow geště
pautaly, a ty gsau skončeny; ay, tutáhne i on —
geli wznešený ze stawu urozenstwa, či zámož-
ný měšťan neb wzácný úřednjk, mage do se mé-
ně nábožného citu — k láznjm, do besed a na
rozkoše nowé, gichž pod klenutjm blankytné ob-
lohy požjwati žádá; gestli pak sprostý — na
pauť, kamž se byl buď zasljbil, nebo wyprosil,
neb co sobě byl hned u wkročenj do služby
šetrně wymjnil. Tak wywábila gedna a taž moc
obadwa z domowa, gen s tjm rozdjlem, že ten-
to se modlj, Boha o požehnánj a za úrodu wzjwa-
ge; onen pak městských radostj syt a nabažen,
nebo giné vyhledáwá, nebo zdrawj masopustem
porauchaw, nynj starostliwě léčj. —

Až potud gsme půwod pautj ze samých či-
stých zdrojů wywozowali. O by také w skut-
ku naše pautnjky žádná giná přjčina na podob-
né cesty nelaudila! mohliťby potom, neomeš-

káwagjce ničeho z powinnostj swého stawu, ne-
trásti se z odpowjdanj, které někdy ze dnů pu-
towánjm stráwených skládati budau, našli by,
čeho hledali, i by vlastnjmi žiwoty osvědčili, žeť
ge *pauť maudře zřjzená* welmi prospěšná k
naprawenj žiwota, a k upewněnj se w dobrém
mocně přispjwá! Než zkušenost okazuge, že
neywalnějšj rady našich pautnjků buď a) z obo-
getných, neb b) dokonce z hřjšných přjčin po-
holi pautnické sáhagj.

Gen všewědaucj to může wěděti, kolik set
křesťanůw každoročně swé domowy, swé powin-
nosti, swé churawé rodiče, swé neopatřené djt-
ky opauštěgj, přirážegjce se k pautnjkům, ano
giného základu nemagj, než slepé následowánj,
že totiž časem tjm pauť od dáwna ze wsi nebo
z osady chodjwá, že to měli w obyčegi gegich
stařj rodiče a předci, a že tedy zahodno zwy-
ku toho dochowati potomkům. Gen všewědauc-
cj mohlby nám opět powěděti, kolik giných set
zwlášť mladjků a mladie z pauhé zwědawosti přes
celý rok o dowolenj ku pauti žádá, až rodi-
če prosbami unawenj swolugj. Ne nábožná mysl,
ne roznjcená láska k Bohu a gehu wywoleným
přátelům, ani žádost po přjležitosti k přemáhá-
nj se a k rozšjřenj dušewnj swobody, nýbrž pau-
há a čistá zwědawost, cizé kraginy, wětšj města,
podiwné obrazy spatřiti — což arci hřjšno ne-
nj — wywábila ge, a tudjž obě tyto třjdy, ne-
hledawše nic, než co by gegich zwyku a zwě-

dawosti potrawu udělilo, nenalezagj owšem nic, než co hledali.

Bodeyž by pak horšjch a kalněgšjch pramenů nebylo, než o kterých se tuto zmjnilo; ale komu neznámo, že se do řad pautníků zhusta takowj wtjragj, genž a) swé lenosti howěti žádagje, winšowanau zámjuku nalezagj, na čas těžkým pracem se uhnauti; b) swatauškowé a přec tagnj hřjšniji, kteřj sobě pautj buď nowau záclonu swatosti po farizegsku zjskati žádagj; nebo nařizeného pastýře se šjtjce, geho důtkliwého napomjnanj neb zahroženého nerozhřešenj se obáwagj! etc. c) powěrkáři, genž o samých diwjch a zázracjch sněgj, obrazům moc diwotwornau připisugj, gen na tělesné, wněšnj pobožnosti swau naděgi skládagj, a proto každým krokem na pauti aspoň geden hřjch za očištěný magj, a za kroky wybýwagjcj -- Bůh wj -- co za dluhy si za pannau Marij počjtagj, genž -- neyhorliwěgšj pautj apoštolé -- o každé a po každé pauti z komárů diwotworné welblaudy mezi lidem roznášegj; d) tělesnjci obogjho druhu, i ti, kteřj bez wýčitek swým hrdlům nápojem a krměmi poslaužiti žádagj; i ti, genž se přjsnau doma káznj zdržowáni segjti nemohauce, na pautnických noclehách přjzniwé přjležitosti ku páchánj swé wilnosti naleznauti claufagj, a tak wšecku opatrnost a kázeň rodičů zmařugj; konečně e) zisku chtiwj, do gegichžto řady zwlášť mnozj zpěwáci a žebrawj lenoši náležegj. Wědjť dobře,

že mnohé matince hořem srdce puká; an pro churawost, nebo skrz powinnau péči o domácj, obtížnostem pauti se podrobiti, a tudjž tak velké zásluhy zjškati sobě nemohau. I nabjdnu se tito putowati za ně; an sami, bywše giž po tolikráte na pauti té, choditi tam nepotřebuj. Rada se ljbj! Kdylt gsau, kteřj se za giného podrobugj postúm, owšem že za darmo ne; proč by se tedy za giného také putowati nemohlo? Totě pomoc w nauzi, a osoba takowá gako s nebe poslána. Ugedná se tedy mzda, swěřj se obět mešnj, oltářnj i almužny — a wýkaz na to? Wyřjdlj se od panny Marie pozdrawenj! — Tak může gedna osoba, gelikož se, pro uwarowánj domácjch šrůtek, všecko saukromj wygednává, za dvě i za tři osoby paut konati, a na paut geště hogněgi almužny užebрати, než gj neybjdněgšj, w sausedstwu stonagjcj lazar na swém nuzném lůžku uwzdychati může!! I za takowými příčinami chodj se na pauti, a kolik gich každoročně, genž z gednoho neb i z wjce těchto hanebných úmyslů pauti dost nestydatě zlehčuj, to zase wj, ale také přjsně saudití bude tentýž všewědaucj a sprawedliwý Bůh.

Wypátrawše ted pautj prameny, i gegich počátek a zrůst sezrawše, a šetiřiwše w obém všemožné nestrannosti, nezbywá ničehož, než stegnau nestrannostj wyřknauti, gaká mrawnjce na se pautjm připsati má, z čehož se teprw chowánj duchownjho pastýře w této stránce určitě vymeziti dá. Wšak práwě k tomuto oceněnj gest třeba u pau-

tj též na gegich wplýwánj do mrawů a do lidského smýšlenj pozorně a bez předsudků patřiti. Pro samý gen úmysl, z něhož se paut koná — ať nedjm, že ta věc přec gen samému Bohu důhledná gest — kdož geště pauti zawrhne? Kdož zaházj swau studni, odhodlage se raděgi k žžni, proto že mu do nj kalné wody nateklo? Kdož bude podtjnati štěp, že se na něm také čerwiwého owoce urodilo? Kdo nepomyslj u studně raděgi na přečištění, a u štěpu na objránj čerwů! Když ge řeč o ceně pautj, nenj se téměř ani třeba výslovně zmjnit, že do se, samy pro sebe powážené, ceny žádné nemagj, a že tedy důmjnka o gegich záslužnosti marná z mydlin bublina gest, genž se na prwnj zawanutj wětru rozprýskne. Wšecka cena pautj může gen w půtahu k mrawům usuzowána býti — pokud totiž k naprawenj hřjšného neb k utwrzenj cnostného žiwota wjc neb méně přispjwagj, neb slowem k dosaženj prawé křesťanské dokonalosti jako ljk neb prostředek pomáhagj.

Tu pak nás křesťanská mrawouka učj, že, dokud se wůle člowěka pauze tělesným wplýwánjm či puzenjm řjďj, dotud geho gednánj žádné do se nemá mrawnj ceny; neboť nalezá se tu w stawu otrockém; otrok ale ne sobě, nýbrž komu slaužj, tomu zjská. Až kdy člowěk swé gednánj náboženstwjm a rozumem spravuge, a tedy swobodně a od pauhého puzenj těla neodwisle gedná, tu teprw geho mrawnj cena a cnost

začjná. „Zapři sebe sám,“ wolá Spasitel, „a následug mne.“ Wedlé toho prawidla musj giž křesťanu, každý prostředek drahý a wzácný býti, který a) neslušným žádostem těla, bez ublženj na zdrawj, odporowati pomáhá; který b) lidské wůli mocné aučiniwé pohnůtky k dobrému předstjrá. Zpytugjce přes to powahy dušewnj, nacházjme hlawnj zákon gegjho wnitřnjho působenj w tom záležeti, že se gegj myšlenj na rozličný sice způsob spoguge neb zapřádá; gsauć však gednau zapředeno či spogegno, tuť se dálšj gehu rozwinowánj prawidelně budj a oswědomuge. Zákon tento gest tak důležitý, že celý ráz neb charakter člowěka stanowj, a že ani zlá powaha dřjw složena, ani nowá na gegjm mjstě přigata býti nemůž, dokud řada zlých myšlenek, na kterých se zlá powaha zakládá, přetržena a nowé cnosti přjzniwé myšlenj w duši zapředeno nenj. Protož musj w mrawnjm ohledu každý prostředek, genž duši u předstawenj hřjchu do přjgemných myšlenek padnauti nedá, nebo ge přetrhuge; na proti tomu ale, s cnostj samé rozkošné obrazy a předstawenj půwabná spoguge, nebo ge siluj a obžiwuge, welikau cenu do se mjtj.

Nuže, tažme se, mohau-li pauti cos podobného dowesti? A skutečně, třebať gen gako cesty ge powažugem, nacházjme, že mohau duši weliký prospěch přinesti. Neřku, že poskytgj přjležitost mnoho užitečných známostj na-

zbratí, odkudž celá zeměpisná známost z weliké části wesního lidu pauze na pautjch čerpána býwá; widjme přes to také od znamenitých lékařů, gako prospěšný prostředek k dosaženj a rozšřenj dušewnj swobody schwálené býti. Radji se mohútným welepánům, kdykoli gegich duši přjlišný zármutek opantal, na cesty se vydáwati — a to gisté důwodně. Neb cesta poskytuje člowěku w samé přírodě množstwj newjdanych a půwabem nowoty mocně zanjmagjících předmětů; zdaluge ho od předmětů, genž si duši byli osedlali, a giž tudy gegich naň působenj, bez ublženj tělu, přetrhugé, odkudž se na cestě neysnáze začátek zcela nowého a opraweného žiwota učiniti může. U těch ale, kteřj swobody swé neztratili, gi silnj; neboť cwičj člowěka w přemáhánj a zapjránj sebe samého, nutje ho obtjžnosti parna i zimy trpčliwě snášeti; nepohodlj nocležnjmu bez stesků se podrobili; přirozenau neb nawyklau k domácjm durdiwost krotiti, swéhlawost skládati, přjwětiwosti, mjrnosti uwykati, a tak swau vlastnj sju — seč býti může — sobě osvěddomiti. Odtud chozenj našich řemeslnjků na zkušénau, giž z té strany swau cenu má, buď žebychom prospěchu, zdokonalenj se w řemesle, ani nedotkli. Když tak každá cesta swobodu lidskau rozšřrowati může, čjm wjc to o pautjch platj, které se pauze z pobožnosti konagj, a u nichž na od-

porugjej tělesnost geště mocný důwod z náboženstwj wzatý působj!

Co wjc? každá cesta může hřjšné předstawovánj přetrhnauti a myšlénky nové mrawnj dokonalosti welmi prospěšné w duši uwésti. Sám pohled na krásnau přírodu a gegj rozmanitost přiwádj duši na samé prospěšné myšlenj. Cestugjce městy, wsemi, nemůžem newšjmnauti si tam šlechetných ústawů a slawných wystawností, tu polnj, lučnj zpráwy a z nj plynaucj úrody; tam žebrawých mrzáků a ulice metaucjch wěznů w okowjch; onde opilců pod zwjře se snižugjch, neb šjlených wětrnjků. I nenj možno, ty věci widěti a netázati se, nač to všecko? co z toho plyne? a dle združenj wid (idearum associatio) nezasnowati se w nowý swět myšlenek, o kterém bychom bez té cesty ani pocitu nebyli dostali, a bez čeho by se w naši duši k předstawenj neprawosti nikdy tolik odporých a zoškliwugjch obrazů nebylo přidružilo. Zdaž ale to též pautj aspoň z welké části upůsobeno býti nemůže? Dokonce, kdyby z tolika žebrawých mrzáků, genž se každoročně na pautnická mjsta shluknau, každý tabulku na sobě měl, kdeby wěrně napsáno stálo, u př. mne zahálka a lenost, mne plýtwánj a marnotratnost do těchto dřjpů oblekly; mne chlipnost o zrak, o řeč, mne saudů a různic milownost o gměnj a ozdrawé audy připravila — což se však i bez tabulek o mnohých dozwdá.

Že však pauti k představenj cnosti také obrazů přjgemných hognost poskytgj, okazugjce cnost swatého neb swětice božj po mnohých stoletjch geště oslawenau a uctiwau památkau wděčně připomjnanau, toho pomjgm, chtě geště připomenanti, k gakému pohnutj mysl pautnjkowa spatřenjm pautnického mjsta, ostatků swatých neb gich wýtečného obrazu, roznjcena i w gakau wraucj a prawé pobožnosti prospěšnau horliwost nazdwižena býti může! Toho gistě genom ti newědj, kdo rozdjlu dogemů, z oka a z ucha na cjtěcj moc působených, chápati neuměgj; nebo kdo geště podobné pohnutj z blizka pozorowati přjležitost neměli. Kdo ale pohnutj podobné zná neb widěl, a spolu i to wj, že takowé roznjcenj k šťastnému připltj do přjstawu křesťanské dokonalosti tak gest prospěšné, gako přjzniwý a powlowný wjtr lodjm na moři; kdo toho zkusil, gak marně se člověk snažj mudrowánjm a suchým předstawovánjm powinnosti proti zákonu tělesnosti swjtěziti, dokud cjtěcj moc k gegjmu vyplněnj zjškána a gakoby podmaněna nenj: ten se gistě nikdý nenaklonj k zawrženj takowého prostředku, který tak žiwě, tak snadně a často i trwánliwě mysl k dobrému rozněcuge.

Nenjť pak konečně ani to poslednj pautj zisk, že podáwagj nesmělému nebo stydliwému hřjšnjků přjležitost swědomj w kagjcj stolici bez bázně odkrýti a mnoholeté swatokrádežné zpo-

wědi opraviti, čehožby gistě každý pautnjků zpovědnjk mnohé příklady uwěsti mohl. Gak spasitelně ale zpovědnj otec w té připadnosti na kagjejho pautnjka působiti může, když se shonem lidu před zpovědnj stolicj shrnutého mýliti nedá, to nebude ani vlastnj pastýř téhož pautnjka — gakkoli by sobě do gehu nedůvěry co stěžowati měl — dlauho upjratj, gen když z toho pravidla vycházj, že ge lépe někde, než nikde uzdrawenu býti; že duch, kde chce, wěge, a že hlawnj a gediný pastýř wšech wěřjcejch přec gen Kristus zůstává, w gehožto gměnu kdokoli a kdekoli shromážduge, s njm gest, a do gehu stodoly zbjrá.

Zkrátka! gakož prospěšné gest, aby lidé z mjsta obýwánj swého pro zdrawj, pro nabytj nowých známostj, pro newinnau radost někdy ginam putowali: tak a tjm prospěšněgšj gsau cesty pro vzdělánj swé a rozhorlenj pobožnosti — w pobožné společnosti — nawodem a zpráwau maudrého něgakého muže — na mjsta, na kterýchž gednau Swatý uęgaký žiw byl, neb kde se něco k zwláštj pobožnosti wzbuzujcjh nalezá. Tohoto pak působenj pautj dobře-li powážjme, můžeme-li medle k úplnému gich zawrženj se rozmysliti? — Cjrkew swatá newelj sice pauti, ale ge předce schwaluge. Tak u př. rozhodl sněm Tridentský w sezenj XXV, *ky pak, genž twrdj, že se ostatkům swatých uctiwost a čest prokazowati nemá, a že*

se gegich památky za wyprošenj gich pomoci marně nawštiwugj, cjrkew owšem zawrhuge, gakž ge giž dřiwe byla zawrhla.“*) Ginák sice se zdá wláda strany pautj smýšleti, když se zákon dwornj od 21. března 1784 powážj.**) Tuť se owšem na prwnj pohled pautjm smrt bez milosti wěstj; než srownáwagjce zákon ten s duchem wěku, z kterého wyšel, djwagjce se naň za swětla rozžatého pozdnějšjmi zákony — těmi neypřirozenějšjmi výklady staršjch zákonů, spatřugem, že se nehledalo bezžiwtj pautě, nýbrž gen přjtrž škodliwých gegich přjlepků a gich zlého užjwánj. Tak se pozděgi ***) weškerá přjsnost w nakládánj s pautnjky zapowjdá; ginde se wýslovně gen wyprowázenj pautnjků, oznamowánj gegich přjchodu a odchodu zwony, nošenj korauhwj neb dokonce pohoršliwých řezeb a soch zamezuge; proto se welj počet kněžj

*) Illos vero, -- qui asserunt -- sanctorum reliquiis venerationem atque honorem non deberi; vel eas aliaque sacra monumenta a fidelibus inutiliter honorari, atque eorum opis impetrandae causa sanctorum memorias frustra frequentari, prout jam pridem damnavit, et nunc etiam damnat ecclesia. Sess. XXV. De invoc. et veneratione Sanctorum etc.

**) Alle Wallfahrtszüge und Prozessionen, auch die ohne Begleitung des ordentlichen Seelsorgers abgehalten werden, besonders die mit Vortragung eines Kreuzes oder Fahne, oder unter Anführung eines Vorbeters, sind untersagt, und die Urheber derlei unbefugter Wallfahrtszüge mit einer von der Landesstelle nach Umständen zu bestimmenden Strafe zu belegen. Kostetzky's Handbuch der Gesetze im geistl. Fache. Prag 1820. §. 267.

***) Dwornj rozkaz od 20. listopadu 1794 a 14. kwetna 1803.

na pautnických mjstech, pro pauhé zpowjďánj obyčegně přes osadnj potřeby rozmnožený tenčiti, a ge pokud gich ginde wětšj třeba gest, na winici Páně překládati; za tauž přjčinau se nařizuge, na týchže mjstech wywěšené tabule obět-nj, na kterýchž se berle, oči, uši a t. p. wěci gako němá swědectwj zázraků nazwjce nedokázaných k obdiwu a k přilákánj wywěšowaly, odstraniti; ale poněwadž se zákonem od 30. kwětna 1784 zřetelně swoluge, w gistých přjpadnostech sochy blahoslawené panny Marie, *genž se welmi zhusta nawštěwugj*, geště slušně odjwati, ač se práwě ty oděwy, gakožto welmi pohoršliwé ginde zapowjďagj; poněwadž rozkazowé od 11. prosince 1806. a 16. zárj 1810 zřegně o úctách kostelnjch na pautnických mjstech gednagj, oltárnjch i mešnjch obětj, genž se od pautnjků skládagj, obšjrně se dotýkagjce, ge z toho patrno, že wšecko snaženj našj slawné wlády gen na to vycházj, aby se powěry a škodliwé předsudky u pautj přetrhowaly, a pohoršliwé nálepky, na kterých sprostý lid často tužegj ljpne, než na wěcech podstatných, odstraněny byly, čehož i cjrkew swatá snažně hledá. *) Ginákt zagisté nelzeby pochopiti bylo, aby týž nábožný duch wlády, genž každé-

*) Krásně se o tom wygádrnge cjrkew sw. w sněmu Trid. sess. XXV. De invocatione, řkanc: „Imagines porro Christi, Deiparae Virginis et aliorum sanctorum in templis praesertim habendas, et retinendas, eisque debitum honorem et

mu náboženstwí, pokud státu nebezpečno není, volně provozováný připauštj, w této práwě stránce k swědomj swých wěrných poddaných důtkliwěgi přikročowal. —

Namjtá se sice proti pautěm: a) „Že se Bůh, gako pauhý duch, ani na hoře Garizjm, ani w Jerusalémě; ale w duchu a w prawdě wzjwati má, a tudy pauti Kristowu náboženstwí zholaže odporugj. Než nepowážuge se, žeby těmito slowy také powinné nawštíwowánj chrámů farnjch wywrátiti se mohlo, čehož Spasitel gisté nechtěl; že duch a prawda pobožnosti, bez čehož pobožnost buď si kdekoli galowá gest, tak dobře na pauti, gako w domácjm kostele býti mohau; a že Bůh, gako některým mjestům mnohé přednosti w přirozených plodinách a dařjch

veuerationem impertiendam, non quod credatur inesse aliqua in iis diuinitas, vel virtus, propter quam sint colendae; vel quod ab eis sit aliquid petendum, vel quod fiducia in imaginibus sit figenda, veluti olim a gentibus fiebat, — sed quoniam honos, qui eis exhibetur, refertur ad prototypa, quae illae repraesentant: ita, ut per imagines — Christum adoremus, et sanctos veneremur. — Omnis porro superstitio in sanctorum invocatione, reliquiarum ueneratione, et imaginum sacro usu tollatur, omnis turpis quaestus eliminetur, omnis denique lascivia vitetur, ita ut procaci uenustate imagines non pingantur, nec ornentur, et Sanctorum celebritate, ac reliquiarum uitatione homines ad commensationes non abutantur; quasi festi dies in honorem sanctorum per luxum ac lasciuam agantur. — Postremo (in ecclesia) — nihil profanum, nihil inordinatum, nihilque inhonestum appareat, cum domum Dei deceat sanctitudo. — Eodem modo noua miracula admitti, nouae reliquiae recipi, insolitae imagines absque approbatione Episcopi in ecclesia apponi vetantur.

před ginými kraginami udělil; tak zas giné z nezpytatelných příčin zvláštnj pohnutliwau moej, schopnau k wywábenj pobožného roznjcenj, obdařil, odkud i sám spasitel k swému s nebeským otcem rozmlauwánj zvláštnj mjsta a časy wolil.

b) „Že se wšecky ty schwálené pautj užitky doma bez nákladného a dalekého putowánj dosjci dagj.“ Odp. O wšech by to bylo zagiště těžko k dokázánj. Ale buď si tak, co z toho plyne? Nic giného, než že gsau dvě k gednomu záměru cesty: kratšj gedna a obtjžná, druhá pak pohodlnějšj a dlaubá, onano silnému, tato mdlému přjgemnějšj. Proto-li nemá réwa wjce štipena býti, že se i z giného owoce nápoj tlačili dá? W tom tušjm weliká přednost katolické cjrkwě záležj, že w prostředkách křesťanské dokonalosti nenj chudá, nýbrž bohatá, poskytuje swým wěřjcjm weždy takowé nawýbor, genž k gegich potřebám zewrub dopadagj. Okazowati nám například protestantů, genž pautj a tedy ani nešwar z nich plynaucjch nema-gj, nezdá se mi nepodobno powědomému přemlauwánj bezocasé lišky, kteréž při wšj důwodnosti gegj sestry následowati nechtěly.

c) „O pohnutj pak a o roznjcenj srdce na pautjch, prawj se, že býwá častěgi následkem rozpálené obraznosti, než powážliwého rozgjmánj“ — (ale tjm samým se připauštj, že též z rozumného powažowánj vyplýwá); „že se za-

kládá nazwjce na zázracjch wybágených.“ — (Může býti; omylu gest každý rozum podroben; ale všecy zpráwy o wyslyšených modlitbách na pautjch gistě wybágené negsau; dřjw předcházj prawda, a po nj se teprw lež strogj, ginákt by newěděla, gakau na se twář wzjti — neb dřjw, než se falešný penjz hotowil, musel prawý ražen býti). „Že gak rychle powstalo, tak rychle pomjgj“ — (u mnohých přípuštěno, ne však u všech, gak totiž wjce nebo méně potrawy se u wnitř nalezá, gsauc naskrz rowno semenu do rozličné půdy padagjcjmu); — „že může i w takowém srdci wzniknauti, kteréž přec neopravené zůstává“ — (gako mnohý nemocný, užjwage ljku k zdrawj nepřicházj, a umjrá, ačkoli lj^k *wzáctným* zůstává); ba konečně „že newj se, zdaž pohnutj to škodliwěgi, či prospěšněgi působj; an mnozj až k wýtržnosti přicházegjce, činů se w témž stawu zawrženj hođných dopauštěgj, a přec ge sobě za zásluhu pokládagj;“ — námjtká, kteráž se neylepšjmu wjnu a každému sebe nábožněgšjmu ústawu na swětě wytýkati může, a přec ani na wjnu ani do nábožného ústawu winy nenj; ale na těch, kdo se njm přebjragjce, z mezj wykázaných, gako družj Ikarowé, wyletugj. (Maneat usus !)

d) „Že se z pautj málo kdo polepšený wracj,“ toho djlem špatné pautj upotřebenj gest přjčinau; djlem se těch slow i proti kázanj, a ginému spasitelnému wučowánj, ba proti samé

swátosti pokánj užjwati může; djlem ale ge to wěc přetěžká, rozhodnauti, zdaž kdo polepšený přicházj; an polepšenj na prsty se wypočjtati, na lokte měřiti nedá, gsau podobno zrůstu byliny, gegjž přibýwánj neslyšj se a newidj se.

e) „Že pauti daleké negen s welikými au-
tratami spogené býwagj; ale člowěka také u
wykonáwánj powinnostj geho stawu wytrhu-
gj, což se negistým prospěchem, genž z pauti
pro duši wyplynauti může, ani nahraditi ani
omluwiti nedá.“ Odp. W takowé přjpadnosti ge
paut hřjšná; nesmjť se bez hřjchu wětšj dobré
pro zjskánj menšjho a negistého dobra pomjgeti;
ale nesmj se také zapomjnati slowo Kristowo:
„Co gest platno člowěku, aby wšeecken swět zj-
skal, duše pak swé škodu trpěl!“ Kdyby se to-
tiž takowé okolnosti *) u člowěka sgednotily,
které mu walný prospěch na duši, bez zname-
nité škody w časných wěcech z pautj slibugj,
gakž tu možno paut mu zrazowať? A wšak pa-
trno musj býti, — pokud lidský rozum před-
zwjdati to může, — že prospěch z pautě ztrá-
tu omeškánjm způsobenau přewýšj. Wiz o tom
list Hildebertůw k hraběti z Anjou.

*) Podobné okolnosti bylyby as: Přjlišná teskliwost a zármu-
tek; nemožná doma přjprawa k swátosti pokánj; těžký do-
ma začátek k zapřenj sebe samého; nebezpečné neb pohor-
šliwé laučenj od předmětu, genž k hřjchu wábil; powinná
w zdálenosti náhrada; konečné upokogénj swědomj obtjže-
ného swatokrádežujmi zpowědmi a g. w.

Ostatně se nepřeme, že pauti na člověka a jeho smýšlení velmi škodlivě působiti mohou. Gsaut, buď že jen jako cesty považené, s mnohými nebezpečnostmi spojené. Tak nebývá každé tělo — dokonce mladistvé a stářím příjímš větší — s to, všechny obtížnosti cesty, povětrností a noclehů bez truchlivých následků snášeti, odkudž jsem i to shledal, že se z pauti nejen těžké nemoci domů přinesly, kterými celé obce knaženy přišly; nýbrž i náhlé smrti způsobily. O nebezpečnostech, která na příjezdech přes hluboké praudy, již tolika lidí životy stály, se ani nezmíním; ani větší ještě nebezpečnost pro duši, zvlášť na začátečníky v dobrém z pauti vyrůstající; tak se:

a) Lidé s porušenou již obrazností na cestách (gdauce o samotě) každým předmětem k divokým výstupkům daleko silněji vábeni býti cítí; ani jednaka duše, nikakou práci omeškaná, obraznosti všecku uzdu paušuje; jednaka cizina, zdálenost od domova a neznámost hříchů ukrývatí slibuje, a stydlivost — nejsilnější cnosti závoru — stíraje: na společných ale cestách obogého pohledu nebezpečnost toto roste a pod záwojem cnostimorné tmy k své neytrpčější hořkosti dozrává. Rowněž tak nemůže spatření lehkého v městech obcování, slyšení oplzlých neznabožných na noclehách řečí sprosté wesní newinnosti neškodliho býti. Toto všem cestám o-

becné nebezpečenswj zagistě i pauti aspoň částečně zasahuge.

b) Druhá nemenšj škoda z pautj gest potwřowánj hluboko zakořeněného a téměř obecného předsudku, že pauti giž samy w sobě dobrý a bohumilý skutek gsauce, welikau zásluhu zgednagj a bohatau odplatu w nebi ponesau. Lid zakládá celau křesťanskau dokonalost, pohřjchu! až potud wjc na zewnitřnjch nábožných činech, na modlitbě a pilném nawštěwowánj kostelů, než na wnitřnjm nábožném smýšlenj a gemu odpowjdagjcjm wěrném zastáwánj celého oboru swých powinnostj; odtud u mnohých i při hřjšném žiwotě ta podiwná spokogenost, gen když se kázanj, mše a několikrátnej zpověď do roka neo-mešká; odtud nenj také diwno, že se pauť, poskytgjc kolikadennj nepřetržitau přjležitost k mrtwenj těla, za welmi záslužnau pokládá, a gegj vlastnj platnost, gako prostředku, z myslj mizj. To ale dosti k oželenj nenj; neb z toho plyne 1) záhubné domněnj, že se tak bez polepšenj žiwota množstwj hřjchů přikryge, a pohodlná cesta k nebi wydláždj; 2) duchownj pýcha, která giž na pauti přestáwagjc, giné zásluhy, ba i samé wykonáwánj křesťanské lásky za zbytečné pokládá, a nad neputugjcjm se wypjną.

Giný čisté katolické wjře neméně záhubný pautj následek gest c) zbuzowánj k modlářské téměř uctiwosti ostatků neb obrazu swatého.

Widauce pautnjci řady malowaných diwů, zá-
 zračným obrazem způsobených; čtauce w ne-
 motorných písničkách o nowých a neynowějšjch
 zázracjch; widauce celé zástupy tauž wěrau k
 diwotwornému obrazu spěchati: tuť nediwu, že
 na wraucnost modlitby a zvláštnj srownánj žá-
 dané milosti s božjmi úmysly — což newyhuu-
 telná wyslyšenu býti wýmjuka — zapomjnagjce,
 samému obrazu tu domnělau zázračnost připisu-
 gj, a před njm se w prsa bigjce, nemenšj ucti-
 wostj, než samé welebné swátosti klaněgj! To
 zagisté prawému katoljku tak gest bolestno, ga-
 ko zase odpadljům pohoršliwo! etc. *Kdowyl-
 ljěj dost živými barwami pohoršenj, které pů-
 sobj od nedáwných teprw let začaté a od
 vlastnjch děwic nošené řezby či sošky blah.
 panny Marie, a ne gedné, nýbrž snad diwau
 i třj w gednom a témž průvodu? Gaký tu
 odpadljům hogný podnět k tupenj našj cjrkwě,
 an se ty dřewěné panenky Marie na nosjdkách
 každé giné sw. soše, ba i gedna druhé na po-
 tkánj uctiwě sklánj? a t. d.*

d) Rušenj osadnjho pořádku. Wlastnjmu
 pastýři se zagisté wykonáwanj geho powinno-
 stj častými pautěmi welmi obtěžuge. Gakž mů-
 že zpráwce duchownj osadnjky swé poznati, gest-
 li ho pobjhagj, swědomj swého, wygjmage
 pádů, w kterých pauti třeba, mu upřjmo snad
 pořjdku neb nikdý neotewrau, a hlasu geho
 neslyšj? etc. — Gak tu ona útlá wazba, která

otce duchownjho s osadnjmi dětmi tak úzce a ztuhla spoguge, geště cjtěna a wšjmána býti můžc! Gak tu wyučowánj gehu, častým odbjhánjm protrženě, stawenj ustawěti může, které by přjwalům pohody i nehody šťastně odolalo! —

Gakkoli wšak toto samé těžké žaloby na pauti gsau, a zkušcnostj se docela wywrátiti nedagj; proto přec k odsauzenj pautj bez wšeho smilowánj nestačugj. Dokazugjť wšeccky patrně gen to gedno, že se pautj zlé užjwá; vyhlašugj se wšeccky gen za čerwy, které k pilnému, snažnému a bedliwému objránj, ne pak o wytutj štěpu pastýře duchownjho napomjnagj. Sama ta poslednj žaloba, ač dost těžká, nenj tak škodliwá, když se pauť gednau za rok gen, a to od malého počtu osadnjků koná, a může w některé přjpadnosti welmi prospěšna býti. — *Pauti tedy zůstaňte*, tak wolá děgopis cjrkewnj; tak žádá gegich užitečnosť i čistá nábožnosť; tak schwaluge sama cjrkew: ucpání ale, nebo očistění buďte gegich kalnj pramenowé, odstraněny buďte gegich škodliwé předsudky, a strženy wšeccky pohoršliwé nálepky. To ale ani práce gednoho duchownjho, ani gednoho dne, aniž samého lidského přičiněnj: to úkol spogeného a stálého úsilj wšecněch, zwláště ale milosti božj.

Poněwadž pak šťastný následek našeho úsilj ne weždy na pauhém chtěnj a sjle, nýbrž často také na opatrnosti, kterau gednáme, záležj: tedy

geště podotkneme, čeho a gak duchownj pastýř k dosaženj šťastného u pautj prospěchu snadby užjwati mohl. An pak tu na zvláštnjm dánj duchownjho pastýře a na okolnostech rozumnjho a mrawnjho vzdělánj gednotliwé osady, ba ina gegjm sausedstwu welmi mnoho záležj; tedy se gen wůbec tato prawidla sem položiti mohau:

I. Předně se snaž duchownj zpráwce swěřence swé důkladně, srdečně a otcowsky o prawé pobožnosti poučiti, gak se totiž *křesťanským obcowánjm gewiti má*. K tomu wyučovánj zdá se náležeti a) čisté pogemy či předstawenj o wyslyšenj modlitby; b) určenj vlastnj ceny pauti a gegj seřádánj do třjdy prostředků; c) wywrácej obecného předsudku o gakési samostatné ceně a platnosti pautj — neb o gegich záslužnosti; d) okázánj na kalné pautj zdroge a na těžké odpowjdánj těch, genžto se z tak hřjšných úmyslů na pauti wydáwagj; neywjc ale e) swětélé wyloženj našeho článku o wzjwánj swatých, a uctěnj gegich ostatků a obrazů, gak nás o tom sněm Trid. krásně poučuje, kdež opatrnausnažnostj domněnj o diwotwornosti obrazů a ostatků (gakoby w nich samých něgaká moc ležela) wywraceti slušj. Takowým wyučovánjm giž mnoho se zjská; neb swětýlka gen za tmy swé reydy plodj; učenj ale duchownj tmy zahánj. Toto wyučovánj může pastýř, který sobě důwěrnost swé osady giž gednau zgednal, který se swým osadnjkům prawým duchownjm otcem bý-

ti osvědčil, a tudy od nich gako od dětj, přesvědčených o geho upříjmém s nimi úmyslu, srdečně milován gest, směle u weřegnosti předsewjti; a buď bezpečen, že čjm wětšj počet posluchačů, tjm wjce gich přesvědčjš a rozwlažjš, aniž se opowážj kdo z osadnjků, toto weřegné wyučowánj giž pro tu samu weřegnost a swatost mjsta w pochybnost uwáděti, obáwage se napřed obecného pohrdnutj; což u pokautnjm a gen přjležitostném wyučowánj — ansi gednotliwý osadnjk wšecky důwody nepamatuge, a tudjž opětlehaunce přemluwen a zaweden býti může, — ani tak obecného, ani tak gistého účinku nemá, neřku, že se k přjležitostnému wyučowánj duchownj zpráwce tak důkladně, gako k weřegnému, připrawiti nemá w obyčegi, a že ostýchawé u weřegnosti o pauti gednánj na toto přjležitostné wyučowánj gakaus negistotu pauštj. „Proč, když ge to prawda, táže se osadnjk, weřegně a na kazatelně nikdý se o tom náš kněz nezmjnj?“ Pastýř nemagjcj u swých osadnjků geště důwěry, snažiž se, gj prwé zjškati; neb bez té netoliko w této, ale ani w giných stranách našeho powolánj žádaného prospěchu nedocházjme.

II. Ubezpečiw se tak duchownj pastýř, že mezi swými osadnjky prawé a čisté pogemy o pautnické pobožnosti rozšjřil; okázaw gim, gak se před pautj každý zkaušeti má: z gakých úmyslů se na paut beře? zdaž práwě ten pro-

středek k geho wnitřnj potřebě dopadá? zdaž snad doma na duši geho swěřenců wětšj škoda nepogde, než on pautj na swé zjšká? zdaž se též účel doma bezpečněgi dosjci nedá? A předložiw gim podobné wyučowánj, aby ginák w zapomenutj nepřišlo práwě toho času, kdy se pauti počjnagj: bude mu nynj snadno — as gako na gasné bělosti každá poskwrna sama sebau důrazně do očj padá — i na pohoršliwé nálepky pautj okázati, a w samých osadnjcjch žádost tu zbuditi, aby podobné katoljka zohawujcj poskwrny setřeny byly.

Než k úplnému a šťastnému wykořeněnj všeligakých pohoršenj, gest třeba sgednoceného všech duchownjch pastýřů úsilj. Což pořjdj gedn horliwý pastýř, nechce-li swého duchownjho sauseda odkrýti, a tak pohoršenj pohoršenjm množiti, byť sebe opatrněgi proti neřádům takowým bogowal, pakli zpráwce dušj na sausednj osadě geg nepodporuge, nebo snad — ó by truchliwá zkušenost i toho příklady neokazowala! — pro zjškánj důwěry a peněz u powěrečného djlu swé osady, sám ge na pauti zdálené wybějzj, wodj gegich řezby a zlé i dobré obyčege bez rozdjlů schwaluge? Toť arci ošemetná a toliko zeměplazů hodná cesta k zjškánj lásky a důwěrnosti u osadnjků: ale plazjli se přec kdo po nj, kolik tu záhuby negenpro geho osadu, nýbrž i pro osadnjky sausednj! Gak brzo tu osada dost šetrně hleděná i objraná opět

hausenkami se přeplnj! Lid katolický pokládá gednotu za uhelnj potřebu w swé cjrkwí, nechápaje ale rozumu mezi podstatnými a pauze asketickými články, gednoho z obau těchto pastýřů držj za kacjře. Kézby pak často právě týž pastýř nemusil tu trpkau wýčitku snášeti, genž si zrowna tu neysnažněgšj práci bere, štěpnici Kristowu — buď že se zlomenjm některé snětky — objrati.

Třeba pak všickni zpráwci duchownj, seč býti mohau, o swé osady se přičiňowali, geště žádaného aučelu úplně nedosáhnu, pakli duchownj na pautnickém mjstě, pamětliw swého swatého powolánj i zákonů zeměpána a předpisu sněmem Trid. pronešeného, vše, co pauze k nawnazenj pautnjků směřuje, swědomitě neodstranj, a těm, kterj přec důwěrnostj nebo potřebau wedenj, do geho chrámu přicházegj, neobjsrným chwálenjm swatých a swětic božjch, ale mocným wzbuzowánjm k následowánj gich welebných ctnostj, důkladným poučenjm o důležitěgšjch prawdách a wzuešeněgšjch článcích našeho sw. náboženstwj na kazatelně: w zpowědnici ale, nic se shonem lidu mýliti nedávage, dle vlastnj potreby každého kacjciho spasitelnými ljky za wystálé na pauti obtjžnosti náhradu neučinj. —

Gen tak zůstanau pauti prostředkem spasitelným, a slaužjcjm ku powstánj mnohému w Israeli; gen tak budeť se slýchat, o čemž až potud nehustě slýcháno: že se na pautnických mjstech stali zázraky prawého polepšenj!

4. Sedmero swátostj cirkwe sw. katolické, wyswětlených w sedmeru postnjch kázanj, spolu s řečj připrawugj o swátostech wesměs.

Od Wáclawa Wiléma Wáclawjčka,

w Pjsmě swatém Doktora, hlawnjho kostela u swatého Wjta
na hradě pražském kanownjka kazatele (Ecclesiastes) etc.

O swátostech wesměs. *)

Toť gest zagisté wůle božj — poswěcenj waše. 1. Tess. IV, 3.

Byltě to wěčný saud božj, aby na wykaupenj
padlého lidského pokolenj Syn božj sám člowě-
kem učiněn byl, a skrze žiwot, utrpenj a smrt
swau obětj slitowánj za hřjchy naše a za hřj-
chy všeho swěta se stal. 1. Jan II, 1. 2. By
ale lidé giž dřjwe na obět tuto welikau pozor-
ni učinění byli, dal gest Bůh skrze wěštce swé
swaté, skrze proroky negen přjštj téhož bož-
ského Wykupitele, a gehu žiwot, nýbrž i utr-
penj a smrt gehu předpowědjtí. Wšak předce
si Židé zcela gináč Messiáše předstawowali. Že
u weliké sláwě a moci se zgewj, wšecky náro-
dy sobě podmanj, Židy ode gha Řjmského wy-
swobodj a ge pány weškerého swěta učinj: toť
bylo napředpogaté domněnj gegich, — odtud po-
šlé, poněwadž gako všickni wůbec národowé
zlatého wěku očekáwali, a Messiáš gim gako po-
tomek Abrahámůw, w němž požehnání budau

*) Na neděli Quinquagesima.

wšickni národowé země; 1 Mogž. XXII, 18. a gako syn Dawidůw, který mezi králi Israelskými byl neyslawněgšj, a králowstwj geho neystkwělegšj a neyžádaněgšj, zasljben byl. Tu měl tedy Messiáš Dawidowi podobný král býti, měl na stolec geho sesutý dosednauti, země a králowstwj sobě podrobiti, a gakožto všeobecný panownjk swěta neywětšj štěstj a požehnánj nade všemi národy rozšjřiti. Jerusalém měl hlauwu weškerého swěta býti, a židowské náboženstwj wjrau celého swěta se státi.

A však předpowjdal sám Dawid o welikém potomku swém, že nikoli syn, neboli potomek geho tělesný, nýbrž pán geho gest, a králowstwj geho — žádné wezdegšj, ale nebeské; Žalm CIX, — „že bude museti mnoho wytrpěti; že mu ruce i nohy zbodagj, a všecky geho kosti sečtau; že raucho geho sobě rozdělj, a o geho oděw los metati budau.“ etc. Žalm XXI. To samé zwěstowali o budancjm Messiási Isaiáš a Daniel. Onen dj: „On raněn gest pro neprawosti naše, potřjn pro hřjchy naše, a baulemi geho uzdraweni gsme. Wšickni my gako owce zblaudili gsme, . . . a položil Hospodin na něm neprawost všech nás. Obětowan gest proto že sám chtěl.“ LIII. Tento pak prorokowal: „Po téhodnech šedesáti a dwau zabit bude Kristus, aby shlazena byla neprawost.“ IX, 24 — 26.

Nicméně nenalezl Ježš, genž pauze w lidské podobě se ukázal, wjry u Židů, swětsky

smeyšlegjch a křiwými předsudky pogatých; ba i neydlůwěrnějšj geho přátelé, geho učedníci a apoštolé nebyli od takowých scestných předsudků oswobozeni. To věděł Ježíš předobře; proto se snažil lépe ge poučiti, a gim weliké tagemstwj wykaupenj a odpuštěnj hřjchů skrze utrpenj a smrt swau zwěstowati. On gim častěgi a určité předpowjdal, že trpěti bude a umře. Mat. XVI, 21, XVII, 12. Luk. IX, 44, 45. W dnešnjm pak Ewangelium gim dokonce gednotliwé okoličnosti utrpenj swého a smrti swé oznámil.

„Ay! wstupugeme,“ prawil „do Jerusaléma, a dokonáš se všeco, což psáno gest skrze pro-roky o Synu člowěka; nebo wydán bude knjžatům kněžským a zákonnjkům, a staršjm lidu, a odsaudj ho na smrt, a wydagj ho pohanům ku posmjwánj, a k bičowánj a ukřižowánj. A posmjwati se budau gemu, a upligj ho a ubiču-gj, a zabjgj geg, — ale třetjho dne z mrtwých wstane.“

O, gaké to weliké tagemstwj lásky božj k nám lidem! Efez. I. — Že gsme však potud w swatopostnjm čase obyčegně s rozgjmánjm utrpenj a smrti Páně se objrali: mjinjm letos *weliké tagemstwj lásky geho* z giného zřetele, a sice z milostiwého ustanowenj swatých swátostj powažowati, a Láskám wašjm k nábožnému rozgjmánj předložiti, tjm sice pořádkem, že

dnes gakožto w řeči přjstupné o lásce Ježjšowě w založenj sw. swátostj wesměs promluwjm, a w přjstjch neděljch swatopostnjch a na welký pátek o gednotliwých swátostech pagednám.

Poněwadž pak dále w dnešnjm Ewangelium čteme, kterak slitowný Messiáš, Syn Božj, Ježjš Kristus slepce na cestě bljž Jerycha uzdrawil, an geg o zrak snažně byl prosil, wolage: „Synu Dawidůw, smilug se nade mnau! Pane! — ať wi-
djm:“ tedy wolám i gá, za wás, i za sebe se modle: Pane! dey, ať widjme, a slepj negsme, zdrawé oči magjce; ať nepoběhneme cjle swého, poswěcenj, k čemuž sw. swátosti ustanoweny gsau. „Toť gest zagisté wůle božj — vaše poswěcenj!“ O kýžbychom z pramenů žiwých wázili wodu wěčného žiwota, a laskawých ohledů Ježjšowých na sobě dosáhli! Nuže, učme se tyto drahé prostředky milosti znáti, a gich k swému spasenj užjwati. Dnes tedy kázanj o *swátostech wesměs*, kdežto uwážjme:

1. Gak laskawě Ježjš o nás pečował, swaté swátosti ustanowiw, a
2. Kterak my gemu za tu gehu lásku hodným sw. swátostj přigjmánjm wděčni býti máme.

Naučjmeť se: co vlastně swátosti gsau, koliko gich gest, a kterak ge přigjmati máme. — Odstraňtež wšak, což weytržnost činj, a měgte ducha pozorného!

I.

Mnohé a rozličné trpké starosti, mnohé a rozličné citelné bolesti, a půtky mnohonásobné gsau podjlem našjm zde na zemi. Myť nacházjme na cestách swých nesnáze a obtjže, které něsti slabými se cjtjme; myť se častokráte powinnostem podrobiti musjme, kteréžto nad naši zmužilost a sjlu sáhagj; myť ubjháme w autisky a sauženj, kde přirozeným způsobem žádného wyswobozenj newidjme, a ničeho ani w sobě ani wně nenalezáme, coby stjsněné srdce naše upokogiti a potěšiti mohlo; — zkrátka, my ubozj lidé máme často přjčinu zwolati: Nespomůže-li Bůh, ztraceni gsme! A Bůh, genuž nebezpečenstwj powědomo gest, s kterým zápasjme, a známa gest spolu mdloba naše, gešto nás k bogi nesmělé a nezpůsobné činj; — Bůh by nám snad potřebné pomoci odpjral? On, Otec swých dětj, nemělby nás všemohaucj swau milostj podporowati, wida nás starostmi obkljčeny a tolikerým nebezpečenstwjin a pokušenjin wystaweny? O nikoli! Otec náš nebeský nezanechal nás sirotkú; gehu všudy účinkugjcj všemohaucj a welemaudrá láska, a zgewené gehu neomylné slowo ubezpečugj nás o gehu všemohaucj pomoci we všelikých přjpadnostech žiwota wezdegšjho. „Duch swatý nápomocen gest mdlobě našj,“ čteme w listu k Řjm. VIII, 26; a připomjnage zgewenj božj sobě učiněná uwodj

apoštol Pána takto mluwjcjhо: „Dosti máš na mé milosti; nebo moc má w nemoci mocná a silná se ukazuge.“ 2. Kor. XII, 9. „Wšecko mohuskrze toho, který mě posiluge.“ k Filip. IV, 13.

Ale medle, kdož nezná naši lidskau chaudiostiwost a pochybugicnost, njžto důwěrnost naše w pomoc božj tak snadno zemdljwá, zwláště když těžké starosti zmocnily se našeho srdce? Nedostává-li se smyslnému člověku smyslného ugištění božské pomoci, upokogen nebýwá, obáwage se, že od Boha opuštěn gest, a padá w malomyslnost, která geg ke všemu neschopného činj. Než, božj maudrá láska, kterážto k našemu dobrému wšecko zřjdlila a způsobila, přispěla milostiwě našj slabosti. Ježjš Kristus, kterýžto od Otce wšecko přigal, a poklady swé božské lásky a milosrdenstwj dle libosti rozdávati mohl, ustanowil a založil pro ney důležitějšj případnosti našeho žiwota, kde člověku pomoci božj neywjce potřebj gest, zewnitřnj widitelná znamenj, pod kterýmiž nám všemohaucj swau milost uděluge, bychom my slabj a malomyslnj lidé důkaz, že Buh s námi gest, před očima měli, a tudy vlastnjmi smysly přeswědčení pewně wěřili, že se na božj mocnau pomoc, zwlášt nj milost a duchownj potěšenj můžeme bezpečiti.

Swátosti negsau tedy nic giného, než widitelná zewnitřnj znamenj od Ježjše Krista samého založená, nimiž bychom milosti božj a wnitřnjho poswěcenj dosáhli. — Ale medle, kolik

gest takowých swátostj? — Sedm; gakož pak také sedmero neypowážliwějšich oddělů našeho žiwobyť gest. Sedmero gest swátostj!

I kterému medle člowěku, nenj-li mu lhostegné wšecko, což k geho poswěcenj slaužj, nezáležj na tom, aby dogista wěděl, zdaliž do duchownjho králowstwj Ježjše Krista přigat gest, a gakožto aud oné od božského Spasitele wykaupené cirkwe na práwch a milostech podjlu má, které nám Ježjš zaslaužil? — zdaliž on gakožto hřjšný potomek Adamů skrze druhého lepšjho Adama, — skrze Ježjše moci dosáhl, hodným opět djetem Otce nebeského býti, a blaženosti užjwati, kterau Bůh swým wěrným připravil? — A ay! Ježjš geg přigal w swátosti křtu slawně a widitelně do swé sw. obce neboli cirkwe, a očistiw geg ođ wšeliké poškwrnny hřjchu, saučastnil ho swých dobročinných a milostných zřjzenj k spasenj lidskému; a tak gest wšeliké teskné negistotě spomoženo. — Wyrostl-li pak člowěk z dětinstwj, gsa na tom, aby wstaupil do lidské společnosti: nastogte! tuť čjhagj na něho mnohonásobná nebezpečenstwj, rozum geho přewrátiti a srdce geho zkaziti brozjcj. W něm samém počjnagj náklonnosti neporádně se zdwjhati a wášněti; onť slyšj s lehkowážnostj o wěcech mluwiti, kteréžto mu rodiče a učitelé gakožto swaté předstawowali, a widj množstwj zlých příkladů, odporugjcjch při-

gatému dobrému naučenj. Hřjšná rozkoš kyne mu růžemi obwinutá, a neporušené gehu srdce gesti w pokušenj a nebezpečnstwj pádu. Žiwot gehu gest bog protimnohotwárným bludům, nástrahám a pokušenjm. Ach, což musj tu ze slabého a nezkušeného ginocha a děwčete se státi, gest-liže milost božj mocně ge nepodporuge? — A však díky Bohu! neb Ježš se i o tuto powážliwau přjpadnost postaral skrze swátost biřmowánj, kdežto nám Ducha swatého uděluge, kterýž rozum náš oswěcuge a srdce k dobrému rozněcuge, a sjlů a odwahu nám propůčuge, bychom w duchownjm bogi neklesli, ale stálj a nepohnutj zůstali, a čistě a nepoškrwněně žiwi byli podlé sw. wjry, kterau usty wyznáwáme. — Opomine-li však člověk w běhu swého žiwobyťj s tauto k duchownjmu wjetězstwj nad swětem a tělem sobě udělenau milostj spolupůsobiti, upadnuw w hřjch a nepravost; gistoť gest, že nešťastné gehu omámenj nebude stálé, nýbrž že čas přigde, kde z hřjšného sna procitne, kde sebe w celé swé ohyzdnosti shledne, a ljtostně poželj, což dobrého odchýlenjm se od ctnosti ztratil, a zhrozj se tolikereho zlého, gež hřjchem swým natropil. Nenjť ničeho na swětě, cožby probuzené gehu swědomj ukogiti a zmučené srdce gehu uléčiti mohlo; gediné u Boha gest pro něho pokog. Ale ach! tady stogj gehu hřjchowé a ohyzdnj gich následkowé gako weliká přjčnj zeď mezi njm a

Bohem; on se neosměluge očj swých k nebi pozdwihnauti; nebo geho prowiněnj udusila w něm všecku důvěrnost k milosrdnému otci, na kterémž nynj toliko přjného soudce spatřuge, a všeobecné přjpowědi o milosrdenstwj božjm negsau daleko dostatečné, aby kleslau geho důvěrnost zase ožiwily a pozdwihly. — Ach! hřjchowé mogi — upjt w malomyslnosti — gsau přjliš mnozj, welicj, než aby mi Bůh odpustiti mohl; gát gsem geho milosrdenstwj přjliš zneužjwal, bych nynj geště na ně spoléhati mohl! etc. I což může malomyslnému srdci geho ztracenau důvěru zase dáti a mjr uvesti w zaufalau geho duši? — Nic, lečby Bůh, — lečby Ježš sám prawil gemu: „Odpuštění gsau tobě hřjchowé twogi!“ — A eyhle, toť dj on kagjcjmu, skraušénému hřjšnjku w swátosti pokánj, kdežto mu usty swého mjstodržcjh kněze odpuštěnj geho hřjchů uděluge, a geg gako milugcj otec swé ztracené a nynj zase nalezené djtě w náruč běře a s radostj přigjmá. S rozhřešenjm kněžským nawracuge se do geho srdce zmizelý poklid, wděčná, důvěrná láska k geho milosrdnému otci, a horliwost k ctnostnému žiwobyťj.

Blahoslawjmeť ony lidi, za šťastné ge pokládagjce, kterj druhdy po boku Syna božjho obcugcjho na zemi žiwi byli, z ust geho ubezpečenj geho milosti obdrželi, všemohaucj skutky geho nestihlé lásky k pokolenj lidskému widěli, a od něho k všemu dobrému posilowáni

byli; a w mnohé zbožné duši powstává ta wraucj kýžba a žádost: O, kýžbych také s Ježšsem byl žiw býwal! — W pocitu swých každodennjch křehkostj uznáváme s trpkostj srdce nedostatecnost swé cnosti, myš cjtjme žiwě, gak potřebj nám gest účastenstwj zásluh Ježšowých, bychom se Bohu zaljbili, a k věčné blaženosti důwodnau naděgi měli. Wšecka naše spokogenost wisj na tom, bychom u věci té gistoty došli; — a ay! milý náš Spasitel chtěl w swaté swátosti oltárnj s námi a mezi námi žiw býti; chce s námi co pokrm s tělem se spogiti, aby nás k cnosti sjlil, swé nás lásky weyslowně ugistil, a widitelný záwdawek účastenstwj na geho smiřitelné smrti nám zůstawil, bychom vlastnjmi smysly k swému upokogenj ubezpečeni byli: že njm sjleni a žiweni býwáme k věčnému žiwotu. — Wstupugeme-li w staw, nad giné důležitý a důstogný, buď ku kněžstwj aneb manželstwj se odhodlagjce; stawowé, kterj nám druhdy welmi těžké powinnosti ukládagj, w množstwj obtjžj a nebezpečenstwj nás uwáděgje! — tuť nám a každému powážliwému při tak důležitém kroku, od něhož blaho naše časné i věčné záwisj, před sebau samým teskno býwá. U wědomj swé slabosti wolát kněz, wolá manžel: I kterakž gá slabý člowěk toto břemeno weliké k swému poswěcenj, k oblaženj swých bližnjch a k oslawenj Boha swého ponesu, nepřispěge-li mi Bůh mnohotnau swau milostj ku pomoci? —

I přispěgi tobě, prawj mu Bůh weyslowně w swátosti posvěcenj kněžstwa a manželstwj. Gá ti pomohu u plněnj twých powinnostj; gá tě posilnjm pod břemenem twých obtížnostj; gá tě powedu w nebezpečenstwjch twého powolánj: — a takto kráčj člověk, těmito swátostmi posilněn a potěšen zmužile po nebezpečné stezce swého powolánj.

Než, nynj se giž blížj poslednj naše okamženj; těžkau nemocj na lůžko poraženj widjme před očima smrt. A wystaupenj z tohoto swěta, — gak powážliwé! zvláště když spáchanj hřjchowé na mysl přicházegj, a pro bolesti w audech těla zemdlený duch se kormautj: tu — ach! tu neylépe cjtjme, gak slabá moc lidská gestiť. Neylepšj přátelé stogjcj okolo postele w nemoci našj mohau sice nás litowati, nad námi plakati; negsau ale s to, by nám pomohli, často i gen také bolesti naše uskrownili. Cjtjmeť, že gediné u Boha útěchu, ulehčenj a pomoc hledati musjme. Tu však nám připadá, kterak Jezjš, an geště žil zde mezi lidmi, tak dobročinný lékař byl, kterak gim zdjlným srdcem utěchu a ulehčenj poskytoval, i zdrawj a nowý žiwot udělowal. I což pak nenj on wjce tamto w sláwě swé týž laskawý lékař? nenj wjce týž zdjlný přjtel, genž tak rád pomáhal? Nemůžeme-li wjce na pomoc geho spolehati? O ano, wždyť gest on wždy geště náš laskawý přjtel, gemuž tělesná naše trápenj negsau lhostegná; a

tomu abychom pevně a nepohnutě věřili, ustawiltě swatau swátost pomazánj, kteraužto nám předešlé zdrawj, pokudž to prospjwá našj duši, nawracuge, bolesti těla a duše ulewuge, a silau a udatenstwjm nás ozbroguge k překročenj na onen swět, tak že s Ježjšem se těšjce pokogně a bez strachu skonáwáme.

O křesťané! a sice prawowěrnj křesťané, katoljci! nemusjme-li božj maudrost a lásku welebiti a wynášeti, gesto se k našj slabosti sklánějgc w neypowážliwějšjch případnostech našeho žiwota způsobem widitelným mocnau swau milost, utěchu a pomoc nám uděluge, bychom patrný důkaz w rukau měli, a swými se smysly přesvědčili, že Bůh s námi gestiť, a slabost naši podporuge?

Eyhle! toť gsau swátosti, a sice ne dvě, nýbrž sedm; tak gakož w lidském žiwobyťj sedmero gest wěků, aneb sedmero powážliwých oddjlů našeho žiwota, kde zwláštnj milosti božj potřebugeme. Tak toho očekáwá saudný rozum, — žádá lidské srdce — a učj swatá obecná cjrkew na Pjsmo swaté a na učenj od apoštolů austně podané ukazugjc. Učj též řecká i ruská cjrkew, — východ i západ. Tolikero swátostj nalezá se podnes u všech křesťanských sekt w Asii, které, djlem giž w pátém stoletj od sw. řjmské cjrkewe se oddělily, a z patrné newědomosti a neprawosti onyno winj, kdož prawj, že

počet sw. swátostj w pozdnějšjch teprw časech se rozmnožil. Sedmero gest swátostj : křest, biřmowánj, swátost oltářnj, swátost pokánj, poslednj pomazánj, swěcenj kněžstwa a staw manželský. Trid. Sess. VII de sacr. in gene. Cap. I. Gest tedy prospěšno, nýbrž i dokonce potřebno, by ne dvě, ale sedm swátostj bylo. I kdož tu neuzná božskau maudrost a lásku Ježíšowu; spolu pak swau powinnost, gemu, půwodci swatých swátostj náležitau wděčnost prokazowati?

II.

Kdož welikost lásky božj ejtj a stkwostnau milost uznáwá, které se nám w neytěžšjch přjpadnostech žiwota prostředkem sw. swátostj uděluje i dostáwá; tenž zagisté neywřelegšjm citem Bohu za tuto geho otcowskau péči děkowati bude, tjm sice způsobem, že s pokorným a pohnutým srdcem obětowanau sobě milost přigme, a s nj horliwě a ochotně spolupůsobiti bude.

„Když gest Bůh s námi, i kdo proti nám?“ píše Apoštol. Řjm. VIII, 31. Prawda to, která nás u prostřed wezdegšjch nebezpečenstwj všeliké bázně zbawiti, a pod břemenem trudných obtjžj zachowati může. A však máme w swatých swátostech widitelný důkaz, že Bůh s námi gest: — a přece nezdáť se to mnohým práce hodno, tuto widitelnau pomoc božj přigjma-

ti, kteraužto gim tak laskawě k duchownjmu bogi obětuge a podává! Taužjť arci, že cesty cnosti kluzké a obtjžné gsau, že povinno-
sti naše často těžkého sebe samého zapjránj a
walných od nás obětj žádagj; žeť osjdel a poku-
šenj k zlému tolikero gest; že slabosti lidské
nelze bez aurazu zůstati, a předepisy swatého
Ewangelium ostjřhati, gešto prý nám břjmě ne-
nesitelné ukládagj; a však — ant gim Ježjše w
sw. swátostech pomoc swau obětuge, k nim
takořka wolage: „Pogdtež ke mně všickni, kte-
řjž pracujete a obtjženi gste, a gá wás občer-
stwjm,“ Mat. XI, 28. — nedbagjť na stkwostné
pozwánj; čjm wjce pomoci potřebugj, tjm méně
o ni se snažj. Přistupugj-li pak přec ně-
kdy k swátostem swatým, u př. k stolu Páně,
kde tělem a krwj Ježjšowau duše naše k wěč-
nému žiwotu žiwena býwá; přistupugjť nikoli
rozčilenau taužebnostj, by posily swé slabosti
w bogi proti neprawosti nabyli, nýbrž z patrné
nelibosti a omrzlosti, gsauce k tomu pauze
nuceni, buďto wůlj swých předstawených, buď-
to zewnitřnj slušnostj. Upjce na lůžku nemoc-
ném, bolestmi skljčenj, hrozj a lekagj se, když
gim k trpěliwěgšjmu snášenj nemoci milost a po-
sila s hůry w swátosti poslednjho pomazánj se
obětuge. Nastogte! nenj-li to neywýše nespra-
wedliwé nařjkánj na obtjže cnosti, an swatými
ulehčugjcjmi prostředky swéwolně pohrdagj? —
Nenj-li to ohawná newděčnost k Ježjši a geho

neskonalé lásce, an geho milostných ústawů a zřízenj k swému spasenj nepoužjwagjce lhostegně gich zanedbáwagj? — O kým se, Neymilegšj mogi, této ohyzdné newděčnosti neučinjte nikdý winnými! Hledejte a naleznete! Hledejte pomoc božj, kde gest k nalezenj, w sw. swátostech; a však s nj také spoluaučinkugte, aby we wás nebyla bez užitku. Neb by to blud načitě weliký a neméně škodný byl, kdybychom časté swátostj přigjmánj giž samo w sobě za bohumilau zbožnost pokládali, kdežto swátosti dle ustanowenj Ježjšowa toliko prostředkowé k prawé nábožnosti gsau; kdybychom se domnjwali, že časté požjwánj těchto swatých prostředků cnost w nás wynutj; ačkoli sami všeho zanedbáwáme, co gi rozmnožiti může. Ano, swátosti gsau podpora našj slabosti, ne pak náhrada našj nedbalosti a polštář našj lenosti w djle našeho spasenj.

Aučinliwost milosti swátostné nezáležj sice na tom, kdož swátosti uděluje, ani na tom, kdož ge přigjmá, nýbrž wůle božj a zásluhy Ježjše Krísta gsau to, genž skrze swátosti milost působj. U př. potrawy, pokrm a nápoj, magj sytau moc samy w sobě; gegich sytost nezáležj na našem smeyšlenj a chtěnj, nýbrž položena gest w nich tjm zřízenjm, gež Bůh přirozenosti dal. Rowněž tak aučinkugj swátosti milost! Zatjm ale gest přece našeho spolupůsobenj potřebj, bez kteréhož milosti božj ne-

dosáhneme. Ba, kdož bez náležité příprawy někakau swátost přigme, připravj se negen o milosti s tau swátostj spogené, nýbrž dopauštj se geště také těžkého hřjchu, — swatokrádeže. Ač u př. magj pokrmowé sytjcy moc sami w sobě, musjme gich předce náležitým způsobem požjwati, magj-li tu moc swau w nás prokázati. — Rowněž tak gest to s přigjmánjm swátostj!

Gest to tedy weliký blud wěřiti, gakoby swátosti milost w nás působily, nechť ostatně gakkoli spořádání gsme; — gakobychom giž nábožnj lidé byli, gen když swátosti hodně často, byt i bez náležité příprawy přigjmáme. Rozmnoženj našj cnosti a nábožnosti, toť gest prawý důkaz, že gsme swátosti hodně přigjmali.

Nenaděgte se tedy, že oswjcenj rozumu a posilněnj wůle swatým biřmowánjm nabudete, gestliže křesťanskému učenj uši a srdce zawjrate, ge zcela zanedbáwáte, a wše swéwolně a lehkomylně činjte, co dobrau waši náklonnost a wůli zemdljwá a kazj. — Nenaděgte se odpuštěnj hřjchů w swátosti pokánj, dokud geště hřjch we wás obýwá; nebo toliko opravdowě kagjcjmu, genž pilně prohlédage swědomj swé, hřjchůw swých srdečně lituge, a prawý úmysl w sobě zgewuge, že srdce swé očistiti a spáchané zlé nahraditi chce, dj k utěše Ježjš: „Odpauštěgj se tobě hřjchowé twogi!“ — Neplesejte nad swým spogenjm s Ježjšem w swatém přigjmánj, dokud se také we swém smeyšlenj s

njm nespogjte, a spasitelných užitků geho smrti, gegjž památku w neyswětěgšjm tagemstwj konáme, cnostným žiwobytm se nesaučastnjte! — Neočekáwejte božj pomoci a posily k snášenj těžkých břemen a powinnostj manželských, gestliže k dosaženj swátosti manželstwj nedostatečně se pripravujete, a sneswatým srdcem kněžského požehnánj přigjmáte. Aníž pak wám w nemocech co platno bude poslednj pomazánj, dokudž náruživosti a smysl zemský wás na zem tuto wjžj, a wy mjsto auplného odewzdánj se do wíle božj žádné giné žádosti nemáte, leč: „Otče, ne co ty chceš, ale co gá chci, — staň se!“

O, křesťané! Ježšowa neskončená láska k nám, gakž se w založenj sw. swátostj dokazuje, gest weliká a slawná; on pečowal o naši slabost, a uděluje nám w neypowážliwěgšjch záležitostech žiwota, kde nám útěchy a pomoci neywjce potřebno, swau božskau mocuau milost, způsobem smyslům citelným, bychom k swému potěšenj očima widěli, že nás nezanechal sirotků, nýbrž s swau pomocj nám blizký gest. I nebyloby to neywýše odpovědné, kdybychom tento weliký důkaz geho srdečné pečliwosti nepoznawali, a swau gi lenostj neplatnau činjce na sobě zmařili? O dnes, dnes obzwlášť, kde se k swatopostnjmu rozgjmánj o sw. swátostech zwlášť pripravugeme; — dnes, w den z třj zlopowěstných ten opravdowý úmysl w sobě zbudme, že swaté swátosti často

se srdcem milosti božj gemným a schopným přigjmati, a s přigatau milostj slušně spoluaučinkowati budeme.

Pane! dey — ať widjme, a slepj negsme zdrawé oči magjce. Dey — ať cjle swého, — poswěcenj neodběhnem, k čemuž sw. swátosti zřjzeny gsau! „Toť gest zagisté wůle božj — poswěcenj waše!“ Amen.

O swátosti křtu.

Gdauce, učte všecky národy, křtjce ge we gménu Otce, i Syna, i Ducha swatého. Mat. XXVIII, 19.

Gest negen slušno a prospěšno, nýbrž i dokonce potřebno, aby sedm swátostj bylo. Sedmmero swátostj poswěcuge naše wkročenj do tohoto swěta, a ulehčuge naše wystaupenj z něho; onoť potwrzuge a sjlj nás w běhu našjch wezdegšjch cest; zdwjhá z prachu — padlého hřjšnjka; swětj staw k zplozowánj rozumných tworů, a ustawuge auřad k wedenj a chowánj lidstwa k gehu neyvyššjmu cjlj, našemu poswěcenj, genž gest wůle božj. 1 Tes. IV, 3. Sličnost a wybornost tohoto božského zřjzenj swjtj gasně každému zdrawému rozumu; pročez ge ta-

ké cizinci, ti totiž, kteří gsau vně, kromě cirkwe (1. Kor.V, 13), uznávali a welebili. *)

Prwnj pak mezi těmito sedmi swátostmi gest swatý křest, a sice hned všem lidem, dospělým i djtkám k věčnému spasenj newyhnutelně potřebný. Z té přčiny byli gsme giž gako nemluwnátka z kolébky wzati a do chrámu Páně nešeni, od prsau tělesné rodičky takořka k prsaum duchownj matky, cirkwe; z náručj swého tělesného ploditele do náručj swého nebeského otce! A což medle dělo se tu s námi? Na prahu swého žiwota, do kterého gsme sotwa wkročili, byli gsme zproštěni hřjšného dědictwj, kteréžto každý člowěk s sebau přinášj na tento swět; byli gsme wodau věčného žiwota obmyti, Bohu posvěceni a za gehu djtky a dělice gehu nebeského králowstwj prohlášeni. Nawracena nám byla bez našj zásluhy ztracená čistota duchownj, a angelé božj wznášeli se od té doby newiditelným způsobem nad námi! Naproti tomu učinili gsme slawnau smlauwu s Ježjšem; sljbili gsme, že giž gemu náležjme, a gen gemu a dle gehu učenj a příkladu žiwi budeme; přísahali gsme, že drahá gest krew, kterau wylil za hřjchy swěta na dřewě kříže, a gegjžto cena nám na křtu sw. přiwlastněna byla, nebude na nás ztracena.

*) U př. Göthe. Aus meinem Leben Dichtung und Wahrheit. Tübingen, Gotha, 1812.

O, kterak se gá radugi, křesťané milj! a plesám w Pánu, že wám w tomto swatopostnjm čase o swatých swátostech, těchto pramenjch nám potřebných milostj, — pramenjch našeho spasenj potřebné naučenj dáti moci budu. Dnes tedy — w prwnj neděli postnj — o *prwnj swátosti, swátosti křtu.* Nuze uvažme:

1. Co gsme na křtu swatém přigali? a
2. Co gsme na něm sljbili?

W prwnjm djlu znáti se naučjme welikost božjho dobrodinj, gehož gsme skrze křest aučastni učiněni byli; w druhém pak poznáme důležitost swých křesťanských powinnostj odtud vyplýwagjcjch. — We gménu troggediného Boha uděluge a přigjmá se křest swatý, a woda, kterau gsme w oné věčnoslawné hodině obmyti byli, gestí duchownj kaupel, genž skrze slowo božj čistj duše naše od hřjchu. I začnuť we gménu neyswětěgšj božj Trojice, — we gménu Boha člowěka, z gehož swatých ran se preyštj všeliká milost swátostnj!

I.

Byli giž sice w starém zákoně gistý křest w obyčegi. Když totiž pohané k židowstwu přestupowali, byli netoliko obřezáni, nýbrž do wody pohřjzeni; čjnz židé takowé lidi gako od pohanstwa očistiti chtěli, pokládagjce ge, an z vody wystaupili, za

znowa zrozené. Wlastně ale nebyl tento křest židovský nic giného, nežli paulé wyobrazenj, které očistěnj duše wyznamenáwalo, duchownj nowozrozenj představowalo, ale nepůsobilo. *)

Nápodobně křtil Jan, předchůdce Páně w řece Jordaně, kde na přípravu k přjstj Ježšowu pokánj kázal. To gest, on užjwal pohřjženj pod wodu za obraz pokánj, chtěge Židům smyslným způsobem pochopitelné učiniti, gak načitě potřebj gest, aby pokánj činili, a pokánjm od hřjchů se očistili. Mar. I, 41. Mat. III, 5. 6. Tedy i křest Janůw nebyl nic giného než paulý obraz, obraz pokánj, genž očistěnj od hřjchů představowal, a však neaučinkowal. To oswědčil on sám, an prawil: „Gá křtjm wás toliko wodau ku pokánj, ten ale, kterýž po mně přigde, gestiť mocněgšj nežli gá . . . onť wás křtjti bude Duchem swatým a ohněm.“ Mat. III, 11.

Konečně přišel ten mocněgšj, na něhož Jan zřetel obracel, nýbrž prstem naň ukazowal, řka: „Tenť gest, kterýž křtj Duchem swatým, Jan I, 35. — Dennice zmizela a slunce vyšlo, služebnj postaupil Pánowi mjsto, — přišel předpowěděný Spasitel swěta, Syn božj, Ježš Kristus a wygáďřil, což to gest, Duchem swatým křtjti a křtěnu býti, wyzdwihnuw křest za prostředek, njmžby člowěk duchownjm způsobem

*) Schreckenburger: Uiber das Alter der jüdischen Proselytentaufe. Berlin 1828.

znova zrozen, od Ducha sw. milostmi naplněn a věčného žiwota opět hodným učiněn byl. — Tak se o tom on sám prohlásil w swém rozmawánj s Nikodemem, genuž prawil: „Nenarodj-li se kdo znouu, nemůže widěti králowstwj božjho;“ a když tento Fariseus slova ta přjliš smyslně o tělesném nowozrozenj wykládal, wyswětlil mu Ježjś prawý smysl duchownjho znova zrozenj skrze křest, řka: „Nenarodj-li se kdo znouu z wody a Ducha swatého, nemůže wgjti do králowstwj božjho,“ doložiw: „což se narodilo z těla, tělo gest, a což se narodilo z Ducha, Duch gest.“ Jan III, 1 — 12. Posléze, když byl gíž dokonal prostřednický auřad swůg, byl z mrtwých wstal, a swět gíž gíž opauštěge do nebe zase se ubjral, dal gest učedlnjkům swým zřegmé poručenj, křtjti — wšecky národy. „Gdauce učte wšecky národy, křtjce ge we gměnu Otce, i Syna, i Ducha swatého.“ Mat. XXVIII, 19. — „Kdož uwěřj a pokřtj se, spasen bude.“ Mar. XVI, 16. Toto pak poručenj Páně zachowáwali učedlnjci gehu co neyauplněgi; křtili sice gíž za gehu weřegného učitelského úřadu, na dukaz, že wůli swého Mistra gíž dřjwe zuali; Jan III, 22. Efez. IV, 2. ale křtili wšeobecně po gehu na nebe wstaupenj. O gediné slawnosti letnic pokřtil gíž apoštol Petr okolo třj tisjců. Skutk. apošt. II, 38, 41. VIII, 12, 38. X, 47. XIX, 6. etc. W následku sstupowali králowé se swých trůnů do kaupele duchownj-

ho nowozrozenj; celistwj národowé wstupowali do wod, aby přigali křest swatý, a tak se stal swět křesťanský.

Ježš ustanowil tedy skutečně křest od křtu židowského i křtu Janowa rozdjlný; kterážto také rozdjlnost zřegmá nám bude, powážjme-li aučinku křtu křesťanského.

Gakož sice pohřženj do wody (křtem) pohané k židowstvu přiwtěleni byli; nápodobně činj z nás křest swatý křesťany, a pokřtěný má podjlu na všech práwjch a milostech, gichž Ježš cirkwi swé propůgčil. „Kterjžkoli w Kristu pokřtěni gste, Krista gste oblekli;“ Gal. III, 27. — Kristu gste se oddali, stali gste se geho, okazali gste, kterému Pánu náležjte. Protož spoguge křest pokřtěné w gednu swatau spo-lečnost, otwjragje bránu do cirkwe křesťanské. „Skrze gednoho Ducha my všickni w gedno tělo pokřtěni gsme.“ 1. Kor. XII, 13. „Ti, kterjž ochotně přigali napomjnánj Petrowo, pokřtěni gsau, a připogili se ku křesťanstwu w ten den dušj okolo třj tisjců.“ Skutk. apoštol. II, 41. Efez. 1. Kor. XII, 13. Efez. IV. 5. Z toho následuge, že křest swatý, genž do cirkwe uwádj, také gen w kostele, před obcj křesťanskau má udělowán býti, nikoli po domech sakromých, lečby nedužiwost křtěnátk a gináwaluá přčina wýmjnku činily. — Než toť gen aučinek křtu sw. zewnitřnj, kdežto vlastně au-

činkowé gehu wnitřnj geg lišj ode křtu židowského a Janowa: a aučinkowé tito — medle kterj gsau?

Skrze křest býwáme skutečně ode všech hřjchů očištění a oswobození ode všeho trestu hřjchu na onom swětě, a dosahugem poswěcujcej milost, njž se stáwáme syny božjmi a dědici nebes.

Aneb což gest křest? gakž se o něm prohlásil božský gehu ustanowitel? — Gest nowé zrozenj člowěka z wody a Ducha swatého. A toto nowozrozenj — w čemže záležj? „Což se narodilo z těla,“ dj Spasitel — „tělo gest,“ následowně což z onoho pocházj a se rodj, skrze kterého hřjch na tento swět wšel, a přišel na wšecky lidi, i wina k odsauzenj; Řjm. V, 12. 18. tožť hřjšné a zatracenj hodné; naproti tomu — pokračuge we swém rozmlauwánj s Nikodemem Ježjš: „Co se narodilo z Ducha, Duch gest,“ nediw se tedy, an gsem prawil, že znowu se naroditi musjte, totiž z wody a Ducha swatého. Nebo „kterjžkoli pokřtěni gsme w Kristu Ježjši, w smrt gehu pokřtěni,“ a tedy od hřjchů očištění a oswobození gsme; poněwadž ge Ježjš smrtj swau shladil. Toť učenj Apoštolowo. Řjm. VI, 3. Snadnoť sice pochopjme, že woda sama w sobě žádnau moc nadpřirozenau nemá, od hřjchů nás očistiti; ale moc ta pocházj od Krista Ježjše, který „cjrkew swau tak welice milowal, že vydal sebe samého za ni na

smrt, aby gi posvětil, očistiw gi obmytj w-
 dy skrze slovo žiwota, a učinil sobě slawnau
 cjrkew, nemagjcy poskwrny, ani wrásky, neb co-
 koli takowého, ale aby byla swatá a neposkwr-
 něná.“ Efez. V, 25 — 27. Skrze to nenj giž ta-
 ké žádného zatracenj těm, kteří gsau skrze křest
 w Kristu Ježjši.“ Řjm. VIII, 1. Smazán gest hřjch
 dědičný; nebo „zákon Ducha, genž obžiwuge w
 Kristu Ježjši, wyswobozuge spolu nás od záko-
 na hřjchu a smrti.“ (w. 2.) Smazáni gsau též
 hřjchowé osobnj: „Pokřtj se gedenkždý z wás“
 řekl k Židům Petr — „na odpuštění hřjchů wa-
 šich;“ Skut. apo. II, 38, a apoštol Pawel mluwě
 o neprawostech, gichž se někdy dočinili Korint-
 štj, prawj: „Takowj gste byli, ale obmyti gste,
 posvěceni gste, osprawedlněni gste we gměnu
 Pána našeho Ježjše Krista, a skrze Ducha Boha
 našeho“ 1. Kor. VI, 11. Oswobozeni též také
 gsme ode všeho trestu předešlých hřjchů na
 onom swětě; nebo skrze křest gsme gako wštj-
 peni w smrt Ježjše Krista, skrze kterau on vše-
 cky naše zaslaužené tresty na se wzal a sma-
 zal.“ Řjm. VI, 5; Z té také přjčiny neukládala
 cjrkew nikdý pokřtěným pokánj, nýbrž gen před-
 běžného skaumánj a náležité přjprawy od nich
 žádala, wědauc, že gim Bůh skrze křest vše-
 cka prowiněnj odpustil. Kolos. VI, 12. Pozůsta-
 ne sice i po křtu geště zlá žádostiwost a chti-
 wost w člowěku; tato však žádostiwost, ač od

hřjchu pocházj a k hřjchu zawádj, nenj přec geště hřjch, slaužjc k tomu, abychom wěrnost swau Bohu dokázali. O tomto ostni hřjchu mluwj weyslowně apoštol k Řjmanům (XII), napomjnuá ale také: „Nedopauštěgte, aby panowal hřjch we vašem těle, tak aby gste poslauchali žádosti gehu,“ VI, 12. a ubezpečuge, že nenj nic odsauzenj hodného w těch, kteřj mocj křtu gsau w Kristu Ježjši; ačkoli wždy geště skutky těla krotiti a mrtwiti musegj. VIII, 1. 12. — W tomto pak dokonalém hřjchu očištěnj a oswobozenj od trestu hřjchu záležj prwnj wnitřnj aučinek křtu swatého.

Dále pjše Apoštol národů: „Nás, genž gsme byli z přirozenj synowé hřjchu, gako všickni ginj, Bůh, který gest bohatý w milosrdenstwj, pro welikau lásku swau, kteraůž zamilowal nás, spolu obžiwil w Kristu, gehož milostj spaseni gsme, a anť nás s njm spolu wzkrjšil, učinil také, abychom spolu seděli w nebesjch s Kristem.“ Efez. II, 3 — 6. W těchto slowjch čteme, co duchownj nowozrozenj dále wyznamenáwá, a což druhý wnitřnj aučinek swátosti křtu gest. Totiž skrze křest býwáme netoliko od kmene starého wiinného Adama odkleštěni, nýbrž i wšjpeni gedenkaždý z nás gakožto nowý člowěk na Krista, považowáni před Bohem giž newjce za potomky onoho tělesného otce, ale za plémě Spasitelowo, který všem, genž wěřj w něho, moc dáwá syny Božjmi býti, poněwadž skrze

geho křest ne z krwe, ani z wůle těla, ani z wůle muže, ale z Boha zrozeni gsau. Jan I, 12, 13. — „Wšickni wy tedy, dowozuge swatý Pawel, synowé božj gste skrze wjru, která gest w Kristu Ježši, poněwadž kteřžkoli w Kristu pokřtěni gste, Krista gste oblekli. Poněwadž pak gste synowé, proto poslal Bůh Ducha Syna swého, w srdce waše wolagjcjho: Abba — milý Otče! — gestližeť pak synowé; tedy i dědicowé božj skrze Krista.“ Gal. III, 26. 27. IV, 6. 7. — Pohledte tedy, Neymilegšj! gakau lásku prokázal k nám Otec, že synowé božj slugeme i gsme, 1 Jan III, 1. vyplniw skrze Krista swé welmi weliké a drahé zasljbenj, skrze něž božského přirozenj aučastni učiněni gsme, 2 Petr I, 2. a podlé pauhého milosrdenstwj swého spaseny nás učiniw skrze obmytj druhého narozenj a obnowenj Ducha swatého, kteréhož wylil na nás hogně skrze Ježše Krista Spasitele našeho, abychom osprawedlněni gsauce milostjgeho, byli dědicowé w naděgi žiwota wěčného. Tit. III, 5 — 7.

Welmi přjslušno tedy a wýznamu plno gest pogmenowánj křtu swatého: nowé neb druhé narozenj, poněwadž skrz křest nowé, Bohu dobroljbezne stwořenj se rodj, zcela giné, nežli které skrze tělesné narozenj na swět přicházj, a nelibostj božj stjženo gest. — Takhle přigjmá a nabýwá člowěk bez swé zásluby schopnosti a práwa k wěčnému blahoslawenstwj, tak gakž

ho bez swé vlastnj winy byl pozbyl a ztratil; a což welmi gemné swětlo rozšiřuge nad našjmu člankem wjry o dědičném hřjchu.

O, weleblaženj aucinkowé křtu swatého! „Kteřž pokřtěni gsau“ — napsal sw. Jan Zlatoustý — „gsau netoliko od služebnosti hřjchu oswobozeni, nýbrž také swatj, také sprawedliwj; a netoliko sprawedliwj, ale i synowé božj, i gehu dědicowé a audowé; a ne toliko audowé, ale chrám a nástrogowé Ducha swatého pročez giž také nynj zrozená nemluwnátka křtjme.“ Hom. ad Neophytos. Kterak ale? — optá se někdo: gsau tedy djtky, které bez křtu umjragj, na wěky ztraceny? Milj mogi! tolik gisto gest, že Ježš Kristus křest wýmjnkau učinil, pod kterau zatracenj ugiti a wěčného spasenj aučastni býti můžeme; Jan III, 3. 5. Mar. XVI, 16, ale prawda také gest, že nikdo nenj bez winy swé odsauzen. Potěšenj to pro rodiče, zwláště pro matky, gichž djtky bez křtu umjragj — bez gegich winy. Ale strašliwé připomenutj pro ony rodiče, gichž winau děcko zemřelo beze křtu. — Než, gáž se od nekřtěnátek odwracjm, wida před sebau děcko, genž šťastně došlo křtu swatého; a tuž gest srdci mému a každému přjtelu náboženstwj a cnosti zcela přirozená ta žádost: Obmytý andjlku! bodeyžbys w obdržené newinnosti a čistotě setrowal wždycky! Bodeyžbys gednau, an po letech gsa giž dorostlý do chrámu Páně se nawrátjš,

nenešen wjce na strážných rukau, nýbrž silný giž dosti sám sebau, gešče tak newinen a čist shledán byl před očima Neyvyššjho! Bodeyžbys nikdy nespátril swatého mjsta, kde gsi křest přigal, se zarděnm, slyše w sobě hlas wytykagjcj: Ach, ty negsi wjce čist, newinnost twá ta tam gest, pokáleno bjlé raucho křtu! — Toť mne wede, abych giž ukázal, co gsme na křtu sw. sljbili; aneb které powinnosti swátost tato pokřtěným ukládá.

II.

S gednjm každým z nás, kteříž gsme z welikého milosrdenstwj božjho z křesťanských rodičů wlůně swaté křesťanské katolické cjrkw se narodili, udal se hned, an gsme do swěta wkročili, welmi slawný a pohnutelný přjbeh; byli gsme totiž před služebnjka cjrkw a gegj newiditelné hlavy Krista Ježjše předstaweni, který nám milost swátosti křtu obětowal, za kterauž gsme skrze rodiče swé žádali, a wýmjnky vyplniti sljbili, za kterými nám skutečně udělena byla.

„Chceš-li wěřiti a pokřtěn býti?“ tázal se nás křtitel. „Ano;“ odpověděli gsme, — „gá wěřjm a chci za tau wýmjnkau pokřtěn býti.“ Tu pak předloženy nám byly w krátkém obsahu hlawnj prawdy swaté wjry katolické, gakž

ge w snešenj apoštolském čleme, a my gsme wyznali skrze kmotry gakožto swé mjstodržjcy a rukogmč, že ze swědomj a s přesvědčenostj onoho weleslawného shromážděnj lidj držeti se chceme, kteřj we věcech, genž dle swého přirozenj sáhaj nad rozum lidský, gediné Boha za swého učitele a wůdce magj; že we věcech wjry, náboženstwj, cnosti a lidských powinnostj se týkagjcjch ponaučenj gediné u toho hledaj, který lidstwu powinnosti ukládati moc má, a před kterým nenj žádného tagemstwj, — u Ježjše a gehu swaté cjrkwě, kterau učinil slaupem a utwrzenjm prawdy, 1 Tim. III, 15. a kterauž slyšeti welel a přikázal, Luk. X, 16. a s nj býti sljbil až do skonánj swěta. Mat. XXVIII, 20. — W tomto pokořenj a slušném ducha spořádánj wynagjti gsme se dali před Bohem, před Ježjšem Kristem, před gehu cjrkwj, a zawázali se slawnau přjsahau, že swatau wjru katolickau za čas celého žiwobyťj wěrně zachowáme a weřegně wyznáme, tak sice, kdybychom se kdy za ni styděli, by se také božský gegj zakladatel, Ježjš, za nás styděl; a kdybychom gi kdy zapřeli, by také on nás zapřel před otcem swým nebeským, když přigde w sláwě swé w zboru swých Swatých a Angelů saudit žiwých i mrtvých. Mat. X, 32, 33. Ale medle, zdaliž gsme také tento slawný slib swůg zachowali a splnili?

S hrůzau wzpomjnuám na tuto swatau powinnost, když si na prwotnj časy cjrkwé pomysljm, a widjm, kterak tisjcowé pro wjru naši swatau, čest, gměnj, swobodu, krew i žiwot wynaložili; když widjm, — kterak přjsné a dlauhé bylo pokánj oněch slabých, kteří přec někdy pod neyhroznějšjmi mukami klesli, a Ježše ne tak skoro srdcem, gako gen usty zapřeli; a naproti tomu pozorugi: kterak my, gešto s nimi gedem křest, gedno gměno, gedem záwazek máme, a s nimi a wedlé nich gednau před zapřeným Ježšem státi budeme, žádného sobě z toho swědomj neděláme, w gistých okoličnostech a společnostech swatých prawd náboženstwj zapjratí, aneb aspoň z dětské bázně před posměchem lehkomyšlných bláznů, nebo z hrěšné powolnosti a libosti k tomu mlčjme, když newěřjci bezbožnjci, zpronevěřilj křiwopřjsežnjci hanebně šprýmugj nad věcmi neyswětějšjmi, Synu božjmu se rauhagjce a posměch si činjce z gehu cjrkwé, z gegjch přikázanj a ustanowenj! Než díky Bohu! toť se nic wás netýče, w Pánu zde shromážděnj! dobře však ta otázka, zdaliž gste dálšj slib swůg na křtu učiněný wždy wěrně zachowali? — Ptáte se, který?

Sljbili gsme totižto netoliko w Ježše wěřiti, nýbrž také předepisy a učenj gehu sw. náboženstwj zachowáwati, a gakož všech bludů, tak i všech hrěchů se warowati. — Sljbili gsme, že netoliko wěřiti ale i žiwi býti chceme, ga-

kožto lidé, kteří věřj w gednoho Otce, který nás stwořil, nás zachowáwá, nám wše dobré dáwá, wšecko naše gednánj i smeyšlenj zná, dobré miluge a odměňuge, zlé pak nenáwidj a tresce! — w gednoho s Otcem spolupodstatného Syna, našeho Spasitele, učitele, zákonadárce, neylepšjho přjtele a neomylného wůdce k wěčnému domowu; w gednoho od Otce i Syna pocházegjeho Ducha, Ducha prawdy, milosti a útěchy; že žiwi býti chceme gakožto lidé, kteří věřj, že w několik málo letech, měsječch, týchdnech, snad giž zjtra, geště dnes se vyplnj, co we wyznánj wjry o sandu a wěčnosti obsaženo, kde gedenskaždý wezme, co zaslauižil, dobré neboli zlé; — sljbili gsme tak žiwi býti, tak mysliti, mluwiti a gednati, aby swět o nás řjci musil, netoliko: gest maudrý, rozumný, cti milowný a poctiwý muž; alebrž gesti křesťan — prawý křesťan! Zkrátka: myť gsme se odřekli wšj bezbožnosti a swětských, nezřjzených žádostj k wěcem pomjgegjcjm a hřjšným, přisljbiwše, že giž „ctnostně a sprawedliwě a pobožně žiwi budeme na tomto swětě, očekáwagjce wěčného blahoslawenstwj, w gehož naděgi skrze křest sw. ustaweni gsme.“ Tit. II, 12. 13. Protož wolala k nám cjrkew při křtinách našich slowy Páně: „Chceš-li wgjti do žiwota, ostřjhey prikázanj. Milug Boha nade wšecko, a bližnjho gako sebe samého.“ Mat. XIX, 17. Ach! kdo nemá smyslu Kristowa a

geho Ducha, kdo nenj žiw podlé geho učenj a přjkladů: tenť nenj žádný křesťan, nýbrž křiwopřjsežnj, genž přjsahu rušj, kterau učinil na křtu, když prawil: „Odřjkámť se satanáše, wšj pýchy geho, a wšech skutků geho.“

A nynj, křesťané! což dj k tomu swědomj waše? Zachowáwali-li gste wždy wěrně tuto druhau částku smlauwy s Ježíšem na křtu učiněné? Poswěceni w geho swaté učenj, opatrowali-li gste geho bedliwě w srdci a wykonávali ge skutkem a ctnostným žiwotem? Když gste w raucho newinnosti oblečeni a k synowstwju božjmu přigati byli, newěděli gste nic o tom; a anoť gste rozumem dospěli a poznali co se s wámi dělo při křtu: medle kterak to stálo s newinnostj wašj? O bodeyž bychom genom řjci mohli: Ach, Bože! bylť gsem člowěk, — často lehkomyslný, unáhliwý, náruživý a chybný, — a mohli doložiti: ale ačkoli gsem častěgi pochybil, obrátil gsem se wždy zase k tobě se synowskau důwěrnostj w neskonalau otcowskau lásku twau. Ačkoli giž wjce prwnj swau newinnostj honositi se nemohu; neb rychle prchl rág mého bezhřjšného dětinstwj! — chciť wšak nynj gediné po tom taužiti a o to usilowati, abych ztracenau newinnost zase wydobyl; chciť w swátosti pokánj, ku které mi křest swatý přjstup otwjrá, znowu se očistiti, a giž bez auhony obcowati před twářj twau.

Rodičové! pamatujte častěji na křtiny djetek svých, powzbuzujce sebe k svědomitému plnění svých swatých powinnostj. Považte, že to drahé zástawy, že to nesmrtelné, drahowykaupené duše, že to dědici nebes gsau, které Bůh rukaum waším swěřil. Wyť gste ge skrze křest Bohu a Ježši odewzdali, a sljbili, že z nich dobré křestany wzdláte. Běda wám, kdyby winau wašj se pohorsili a wěčného blahoslawenstwj pozbyli! Ciňte gim záwazek křtu swatého důležitý, častěji ge naň pamatujce, zvláště když mládežnj gegich lehkomyšlnost a luzný swět, — zlj lidé a zlj příkladové w nebezpečenstwj ge uwádějg geg zrušiti. Proste neustále Boha, aby ge Duchem swým sw. řjditi a na cestě ctnosti zachowati ráčil.

Ale i wy kmotři! neuvažujete-li, gaké powinnosti kmotrowstwjm na sebe berete? Běda wám, gestliže vaše marnost žert si dělala z ustanowené od Syna božjho swátosti. Běda wám, gestliže lehkomyšlnost wás wedla ku křtitelnici, kde gste modljce se státi měli mezi nemluwnětem a Bohem! gestli gste křiwé swědectwj složili w chrámu neywyššjho Boha, nemluwnátko giž wkolébce podwedli, a naději pobožných rodičů sklamali! — Anebo což gest kmotr? — Mjstodržjcj a zástupce nemluwněte w smlauwě s troggedným Bohem; rukogmě za pokřtěného, že se nezprnewčřj učiněnému slibu swému. — Kmotr, genž djetě na křtu držj, má gemu dru-

hým anjelem strážným býti; má ge wgeho obcowánj pilně pozorowati, a nad tjm bdjti, aby w náboženstwJ Ježšowě důkladně wycwičeno bylo; — má ge napomjnuti, wystřjhati, wzbu-
zowati i kárati; máť konečně nad sirotkem se smilowati, když rodiče geho zemřeli, a on opuštěn we swětě a bez autočiště gest.

O, my všickni wzpomjneyme častěgi na welikau milost božj, které gsme skrze křest sw. dosáhli; ale i na powinnosti, které gsme tudy na se přigali. A ač gsme slawný slib swůg na křtu swatém učiněný častěgi obnowili, a zase zrušili: nicméně dnes — a tak čas od času opět geg obnowugme, a očištěnj znou w swátosti pokánj — wjce ho nerušme, bychom čistau, swatau myslj, prosti hřjchů, oswobozeni od náhnětků swědomj — wesele, pokogně, gakž gsme gednau gako djtky byli, — newinně, gakž gsme tehďáž u prsau matčiných neb w kolébce zdřjmnuli: — tak gednau na swém smrtelném loži w Pánu zesnauti mohli! Amen.

5. Pjseň o lásce.

Od Fr. J. Wacka.

*Νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη ταῦτα ταῦτα:
μειζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.*

I. Kor. 13, 13.

● lásko, lásko! dcero s nebe,
Ty praude weškeré blahosti!
Slawiť chci w prosté pjsni tebe,
Neboť nežádáš ljčenosti:
Zapal mé srdce giskrau ohně swého,
By duch se nes' do řjše zdroge twého!

Citům nedávám twoge gméno,
Nimiž i diwoch plamenává;
Byloľby nebe zneuctěno,
Gen člověku co tebe dáwá!
Nenj pud lásky, genž ze ptactwa křičj,
Tělesná wilnost též i ze lwa řičj.

Prawá pak láska z božstwj plyne,
Duši s dušj pogj ke slasti;
Množj se cnost, a neřeš hyne,
Přicházj blaho, minau strasti:
Trnj z obtížné cesty ona plenj,
We ráge zem, a lidi w Swaté měnj.

Tys, lásko, od věčnosti wezdy
U trůnu Páně stan swůg měla,
A dřjw než slunce, měsíc, hwězdy,
I nežli Seraf gsi se stkwěla!
Tys dřjwe byla, nežli swěty byly,
A geště budeš, byt se w chaos slily.

Tebautě člowěka Bůh stwořil,
Wytisk swé znaky w čelo geho,
Němý by twor se gemu kořil,
Uznáwage w něm pána swého:
Bůh milowa! nás, dřjwe než sme byli,
A než sme lásku Geho zaslaužili.

Tebau se moře rozstaupalo,
Když Israel do vlasti pjil;
Tebau mu manny napadalo,
Božj by národ se posjlil:
Tebau ze skály wody praud se řinul,
By lid na paušti žjznj nezahynul!

Tebau s nebes Pán dolů sstaupil,
Tebau tělem se Slowo stalo;
Tebau od hřjchu nás wykaupil,
A lidské plémě z pádu wstalo:
Tebau na křjži djlo dokonáno,
A k spáse náš peklo stroskotáno!

A slunce z rána když vychází,
 Paprsky hory pozlacuje;
 A když večer opět zachází,
 Nočnjmu temnu ustupuje:
 Ze záře geho láska božj hledj,
 Do chatrče, kde bjda slzy cedj.

Wy hvězdy gasné, nesčjslné,
 Co oblohau se kolébáte,
 I wy také gste lásky plné,
 Co sestry tam se objímáte!
 Wašich se ljcj čistá láska Páně
 Na srdce naše gako oheň plane.

A byt i člowěk swěty změřil,
 Dobyl si diwy wědomosti!
 A pewně w Hospodina wěřil,
 Chudým by dáwal darů dosti:
 Nemá-li lásky, slab ge rozum geho,
 Slaba ge wjra, nic — dar pro chudého!

I šarlatem bys se odjwal,
 A měl nad Kréza zlata wjce;
 We sláwě, cti kdybys oplýwal,
 A otrokú měl na tisjce:
 Nemáš-li lásky, stwořenj gsi chudé,
 Zhyneť bohatstwj, láska wěčně bude.

Tebau, ó láske! showjwáno
Našj slabosti dlauho býwá;
Tebau milostně zbraňowáno,
Že Bůh na nás hněw newyljwá:
Do hřjchu každodenně upadáme,
Tebau ze pádu zase powstáwáme!

A čjm to gest, že spáse vlasti
Ginoch žiwot swůg obětuge,
Že rád snášj pro ni wše strastí,
Gměnj a krwe nelituge?
Tebau, o láske! vlast swau milugeme,
Tebau gegjmi syny sebe zweme!

Tebau newinné nemluwňátko
W kolébce matka opatruge;
A ljbá spanilé milátko,
A plénkami ge obwinuge:
Nedá ubljžit mu nižádné moci,
Stará se we dne, stará se i w noci!

Pomjgj wše, co wzniklo w swětě,
I maudrost, krása, sjla w těle;
Zhubj podzim co zkwětlo w letě,
A všemu zkáza lůže stele:
Gen láska wěčná nikdý neumjrá,
S nebes k nám přišla, tam se zas ubjrá.

Patřjm-li zhůru na nebesa,
Dolů na zem, vše lásku gewj;
I moře z lásky Páně plesá,
A hora odjwá se w réwj;
I pustiny se deštěm zelenagj,
A šjré duby chládek rozsflagj.

A srdce naše zášťj plenj,
Nenáwist ljce bledé hlode;
Hněwem se usta lidská pěnj,
A bratr bratru rány bode;
Kde může wlastnj krew swau šidj:
Bůh miluge, a člowěk nenáwidj!

O láske, láske! dcero s nebe,
Ty praude weškeré blahosti!
Nech ať poznáme všickni tebe,
Wedauce žiwot w upřjmnosti:
Nech ať bližnjmu tebe prokážeme,
A nade všecko — Boha milugeme!

II. OZNAMOWATEL.

a) Literatura.

1. Die Beichte, eine historisch - kritische Untersuchung von Heinrich Klee, Doktor der Theologie, derselben und der Philosophie Professor am bischöflichen Seminar in Mainz. Frankfurt am Main in der Verlagshandlung von Ludwig Reinherz. 1828. 8. S. VIII. 362.

Theologie, leč k dogmatice zřijne, leč k moráli, nepřecherpané gest uměnj. Nedát se gednau obsábnauti knihau, a w nižádneim systemu gednokaždé učenj podlé wšech swých stran, důwodů a základů předloženo býti nemůže. Tau přjčinau o každé důležitějšj prawdě náboženské we zwláštnjch spisech bud' gednáno tak, gako gednal u př. o swátosti oltárnj slawný spisatel knihy : „Die alte Abendmahlslehre durch katholische und nicht katholische Zeugnisse alter und neuerer Zeit beleuchtet.“ 1827. a Dokt. a Prof. Klee w ohlášeném spisu swém o zpovědi rokuge. Ukazuge totiž, že zpověď, w katolické cirkwi se nacházegjej, nenj marný gakýsi nález lidský, nýbrž ústaw Bohem samým skrze Ježíše Krista zřizený a chwálený.

Od str. 3 — 16 na zmjunku běře hæretiky dřew-
 nych stoletj, kteříž, ač o pokánj mnohotwárné bludy
 na swětlo wynesli, nieméně i bludy swými na gediné
 prawý způsob ukazugj, kterýmž se w cjrkwí křesťan-
 ské po weškeren čas kagcejm lidem odpuštěnj hřjchů
 udjlelo.

Na str. 17 — 18 wynášj a stanowj přednět po-
 gednánj swého, řka: „Nemůž dosaženo býti odpuštěnj
 hřjchů, leč gedno upřjmným wyznánjm.“ Oznamuge
 tolikěž, co o zpowědi předkládati bude, totiž, že „bož-
 ského gest ustanowenj;“ aby pak důwod tento snadněg-
 šjho přjstupu k rozumu nalezl: tedy spolu oznamuge,
 že dřjwe zpowěď z lidského stanowíště bude považowati.

Od str. 19 — 34 w skutku předkládá, co zdravý
 rozum, nestranně-li saudj, při katolické zpowědi nale-
 zá. An pak zpowěď takto ohlédá, až hned na zřetel
 doličuge, že w powaze a wlastenstwí swém přeužiteč-
 ný a na wýsost wýborný gest ústaw. Ukazuge ney-
 prw, že na welikém gsau omylu, gešto mnj, a) že
 zpowěď řjzenj zemské w nebezpečenstwí uwozuge; b)
 že kněžstwo zpowědi k zlému konci a záhubě lidstwa
 může užjwati; c) že lidé, mohauce se skrze zpowěď
 wšj poškwrný zbawiti, tjm snáze hřešj; d) že posléz
 wyznáwánj hřjchů trudný a srdci lidskému welice ú-
 porný gest zákon a nesnesitelné gho. Pak potom wy-
 čjtá, s gak welikým prospěšenstwím se lidé zpowjda-
 gj, gmenowitě: a) že přicházegj k lepšjmu sebe po-
 znánj; b) že se cwičj w pokoře; c) že podlé zwlášt-
 nych potřebnostj a osobnjch přjčin poučení býti mohau;
 d) že srdce gegich hřjchy raněné, přjhodné lékarstwí
 nacházj; e) že i panhým na sebe žalowánjm sprawedl-
 nosti božj zadostičinj; f) že wyznáwánjm hřjchů swých
 wygewugj, w gakéby mjře ljtost gegich stála; g) že
 naposledy útěchu nalezagj w zpowědi, a žiwěgšj k ná-
 prawě žiwota probuzenj.

Osm listů, wysvětlugjch wnitřnj cenu a blahoděgnost katolické zpovědi, bez pohnutj mysli čjsti nelze. Od str. 35 až k str. 347, neb rádčgi až na konec dowozuge welebystrý spisowatel božské ustanowenj zpovědi z Pjsma a z tradicj.

1. Z Pjsma swatého přiwozuge Mat. XVI, 19. a Jana XX, 21. Na str. 42. welmi důmyslně proti některým protestantským wykladačům pjsma dokládá, kdyby se moc, hřjchy odpauštěti a zadržowati toliko na apoštolj wztahowala: „žeby se i přjkaz, by učili a křtjli, na ně toliko wýhradně wzněsti musil. Neb gakož tam wece: Gdauce, učte wšecky národy a udělugte jim křest: taktěž tuto prawj: Gakož mne poslal otec, takť gá posjlám wás; kterýmž odpustjte hřjchy, těmť i odpustěni gsau.“

2. An pak na str. 45. přistupuge k wedenj průwodů, kterjž se w obecném slowu tradicj zahrnuj, podotýká wšeligakých názwů a rozličných způsobů wyznánj hřjchů, až pak doličuge, kterak božský půwod sakramentálnj zpovědi pewně ustawen gest w nepřetrženém austnjm učenj apoštolském. To průwodno činj:

a) Ze spisů wšech swatých Otců, gakož i kněh giných starožitných spisowatelů křestanských. Uvádj Barnabáše, Kljmenta řjmského, žáka sw. Pawla, Irenäa žáka Polikarpowa, který byl uředlnjk sw. Jana Ewangelisty, Tertuliana († 220), sw. Cipriana († 258), Kljmenta Alexandrinského († 220), Origena († 253), a tak napořád dráhně giných w každém následugjcjm stoletj až do Petra Komestora, genž kwetl r. 1170, a umřel 1198. Nepřiwozuge pak slawný spisowatel holých toliko mist, nýbrž kde toho gest potřebj, každé ze starožitných knih uwedené swědectwj případným wýkladem a důwtipným rozumowánjm wysvětluge.

b) Z gednánj starožitných sněmů od roku 650 až do roku 994 drženyh.

c) Z učení řecké cirkwe, s katolickým učením se snášejícího.

d) Z gednomyslného svědectwí ostatních orientalských (východních) církwí, genž djlem již w 5. století od cirkwe katolické se oddělily, a tudy z hrubé nevědomosti onyno winj, kdož swátostnau zpověď nalezkem pozdějších časů spjlagj. Cirkew to johanitská, jakobitská, koptická a armenská.

e) Z archäologických zpráv, anebo z těch historických pramenů, z kterýchž gest vědomo: z čeho se prwotní křesťané veřejně a podtagj wyznávali? kdo se zpowjdal a komu? . . . který čas k zpovědi byl wyměřen; na jakém mjstě a jakým způsobem se zpověď wykonávala? . . . že i obecné, na weškeren život se wzlahugiej zpovědi w užjwánj byly, a gak pečliwě ostrjrhána byla počet zpovědi. K swrchowanějšjmu toho všeho wygádřenj spisowatel náš zwláštj některá poznamenánj o zpovědi, a o mjře pokánj w prwotní cirkwi, a pak řeč sw. Augustina o wyznánj břjchů a o pokánj, gakož i Pacianowo napomenutj k pokánj připogil, a na tom skonál práci swau.

Wyšla sice kniha tato již před dvěma lety na světlo; že však potud geště wůbec známa nenj, tuto gi rozhlašugeme, každého wzdělaného katoljka, zwláště pak každého duchownjho a kněze, a gmenowitě každého zpovědnjka, kterémuž powolánj gehu opravdowě na srdci ležj, na ni pozorna činjce.

2. Ansichter eines Obskuranten über Katholizismus und Protestantismus. Ein Wort über die Interessen unserer Zeit, an Jeden von uns, der Mensch ist. Vom Verfasser der „Neuen Schweizerchronik fürs Volk.“ Dr. A. Henne, von Sargans, Kautors - und Stiftsarchivars in St. Gallen. St. Gallen 1829. bey Huber. S. XVI. 212.

Neobyčejný nápis gmenowané knihy progewuge neobyčejného spisowatele. Gakož způsob psanj Dra. Henne

obzvláštnj gest, gmenowitě drsnatý, zde onde temný, a ať tak řku, přeplněný: takéž i způsob smeyšlenj geho gakausi obzvláštnost do sebe má. Těžko gest čtaucjnu, wprawiti se w smysl a mjněj geho. Nicméně spis geho mysl zagjníá. Katoljkem gsa, o náboženstwj katolickém wesměš důstogně smeyšlj; ač pak také proti katoljkům wálj, kteříž prý leč všeco napořád, i to, což lidského gest půwodu a zřjzenj, na wrchu dokonalosti ustaweno býti mnj. (?) Nicméně protestantům smrtelné rány zatjníá, a žádný z nich naň nesmj nastupowati, žeby gim byl křiw, žeby k nim trpkau a zůřiwau měl mysl, a nelaskawě, syrowě a nesličně s nimi nakládal.

Saustawu a zewrubného wygádřenj důležitých wěcj nikdo w oznámeném spisu nehledey. Mnogo wážných předmětů důmyslný autor gen gako w pomjgenj dotýká; nebo nepsal tjm aumyslem, by prawost katolického náboženstwj wůbec - učeně a s náležitau obwlačností dowedl, anebo wyborno a božskau prawdu zwlaštnjch učenj katolických ukázal.

Nepochybně toliko čest gména swého hágiti zamyslil proti lehkému některému šwegcarské swé kroniky recensentowi, kterýž ho obskurantem zwátí se opowázil gediné proto, že se w dotčené kronice katoljkem býti prokázal. Tau přjčinau spis geho toliko rapsodičkým obyčegem o wnitřnj ceně katolietwj rokuge, a z počtu gest těch, w nichžto *některá toliko mjsta* chwály, čtenj a uwáženj gsau dostogna. Při opětném čtenj geho zwlastě tato mjsta gsem wyznaamenal:

Str. 22. *Samospasitelná wjra.* Biblj sama křestanskau wjru samospasitelnau nazjwá. Tjm se wšak nemjnj, žeby všickni, dřewnj i nyněgšj pohané byli zatraceni, nýbrž prawý toho rozum gest tento: Nenj možná, by někteřj anebo všickni spolu k neywyššj-

mu konci přišli, leč gediné učenjm Ježjšowým, anebo cirkwj, ne od sebe, nýhrž od Boha pošlé.

Str. 28. *Obět mešnj.* Až posud nic tak slawného konáno nebylo, gakož gest obětowánj Spasitele. Nenjt toliko pauhá wečeře lásky nebo památka, což i pohané měli, a k čemuž žádného Wykupitele nebylo potřebj, alebrž tato wečeře gest spolumjránj, spolu sebe obětowánj a opětowánj přewelikého wykaupenj swěta.

Str. 32 — 41. *Biblj.* Ježjš sám ani slowa nena-psal, nýhrž w neučených mužjch a sprostém lidu zanjtil oheň swůg. — Nikdý neučinil zmjny, by uředlnjci geho to, což slyšeli, w spisy uwedli. Welel založiti cirkew, sklad živých knih. — Žádnému apoštolowi nepřišlo na mysl, by některému, k Ježjši se obracugjenu, náboženská něgaká kniha byla wručena. Pozdě teprw někteřj apoštolowé psali, a sice bez polohenj a obapolné umluwy, a gedno pro některé obce, Matauš roku 41, Marek 44 a Jan 98. s wýslovným dokladem, že nikoli wšeho neoznámil. — Pozdě teprw od biskupů společným snešenjm ustanoweno bylo, kteráby z osini neb wjce běžných ewangelij prawá byla. To se netrudno wyšetřiti mohlo, poněwadž se w některých nacházely věci, w živém podánj neb w tradicj zhola nepowědomé. — Horlité neprávě kaceřugj katolický mraw, dle kteréhož se biblj za knihu pokládá, kněžjm připadnau, sprostému ale lidu gedno to, což w pjsmě zřetedlné a prospěšněgšj gest, se ostawuge. — K čemu by se lidu celá biblj podati mčla? — Křesťanstwj náležj lidu, a nacházj se w lidu, a zachowáno bude, by gste třebas hned dnes biblj spálili.

Str. 43. *Sněmowě.* By tradicj w swé čistotě a před ustawnými odbogi kacjřů obhágena byla, a nad to wýše, by pjsmo, neurčitě mluwjcej, w rukan lecg-

kýchs wykladačů, netrpělo násilj: držán byl r. 325 w městě Nicäi sněm všech biskupů a učitelů. Byliť pak zborowé k tomu konci swoláwání, by w každém zni-klém rozporu, podlé smyslu všeobecné cirkwe a gěgjo dřewnjho učenj a uzawřenj, zákonně ustanoweno bylo, co *wždy, wšude a obecně* — quod semper, quod ubique, quod ab omnibus — za prawé gmjno bylo, necht o tom ginák pjsmo něco dokládá neb nic. — Ustaw, kterýnž se všickni biskupowé, pod zprávau neyvyššjho cirkwe materské řjditelě, na zbory scházegj, gestli čistá konstitucej swobodných stawů, a za celých tisjc let ani gednau zle užjwán nebyl. —

Str. 45. *Latina při mši.* Hlásalo a učilo se německy neb wlasky, ale cirkewnj gazyk wšudy se zachowáwal, aby byl wšude tentýž, a s mluwau starých se srownáwal. Nyněgšj řeči každým wěkem se mēnj, a což nynj ginák se rozumj, z toho by lidé hlaubawých hlaw přjčinu brali i k neyblázniwěgšjm sektám. Snadno by též modlitby, při službách božjch užjwané, do všech ulic přigiti mohly. Co se lidu hodj, gako ewangelium, epištola, modlitba Páně, žalmy a t. d. to má lid i w mateřčině.

Str. 61. *Luther.* Luther byl wlastenštwm powahy swé popudliwý a náhlý. Takowj lidé až hned i k neyhoršjmu, a což gim nikdý w mysli nebylo, připuzeni býwagj, gestli se to dobré, kteréž předkládagj, negapně, chladně a stranně přigjmá, anebo gestli se mjsto slyšenj gich a vzdělánj, hrdě a potupně s nimi nakládá. Luther ne bez bolestné wýstrahy swědomj swěho řjmskau cirkew za antichristowo sjdlo prohlásil. „Byl gsem,“ wece on sám, „tak rozpačen, žebych byl w zaufalstwj upadl. Gediný mne tisjcerau úzkostj naplňugjej punkt byl: Slyš cirkew.“ Konečně, an si myslj nebyl přjtomen, těchto se chytil slow:

„Roztrheyne swazky gegich, a swrzme s sebe glio gegich.“ Žalm II, 3. Gakž swědomo, zlj lidé, proti Pánu zrádně powstáwagjej, biblických slow těchto užjwagj.

Str. 86. *Reformacj šestnáctého stoletj.* Ta reformacj nebyla udalost, za gegjžto přjčinau by se Jubilaem držeti mělo. Bylať rewolucj, způsobena statnými zárodnjky, omámenými knjžaty, a obluzeným lidem. Překazilať prawě, giž giž započaté reformacj, a o mnoho set let gi zpátkem odtiskla.

Str. 104. *Leibnitzowo swědomj,* „Welice se diwjim,“ wece weliký Leibnitz, „že za dnů našich, an giž pominula prwnj horkost hádky, nieměně mnohý Lutherovým přjtelem býti může. To, co se katoljkům vytýkalo, nic není než násilné natahowánj a nepřjpadné, špatné wykládánj katolických článků wjry.“ T. I. p. 724.

Str. 145 — 147. *Katolická a protestantská služba Božj.* Při protestantské službě božj všeecko záležj na osobě duchownjho, katoljk ale toho nedbá, kterýby kněz při službě božj byl zaměstknán. Protož všude u katoljků zárowná panuge pobožnost. Protestanti všeecko očekáwagj od vlastnosti kazatelowy; toliko pro něho, a gedno když on gest přjtomen, přicházegj do chrámu. U katoljků gest ucta božj, (cultus) mše swatá, hlawnj wěc, kázanj ale proto druhé má mjsto, poněwadž se mše swatá nikde ginde, leč w chrámě, nenalezá, wyučowánj ale w katechisacj, we škole, w zpovědlnici a w knihách nagiti se může. — Katolický kněz nekoná služby božj sám ze sebe, nýbrž z moci, swátostně udělené. — Protestantský kazatel, ač přesaháli dokónalostj swau všeecky giné, diwy twořj při posluchaateljch swých, gesto w katolické cirkwi i w prostřednj mjře dokonalý kněz to samé působj. Wýborněgšj kněz katolický newýslovně blahočinné účinky prowodj.

Str. 166 — 168. *Papež*. Papež gest w náboženských příčinách vlastně tjm, čjmž apellačnj práwa naše gsau w příčinách měšťanských, poslednj instancj k wyšetřenj, potvrzenj neb zwrhnutj nižšjch instancj. — W časných věcech se neobmezeným podrobugeme papežům, neyvyššjho auřadu w duchownjch příčinách se ale hrozjme, auřadu, kterýž nám proti vůli našj nic škoden býti nemůže. — Wady mnohých papežů gediné proto se zdagj býti náramně weliké, poněwadž gsau wady — papežů ; gakž Herder powěděl.

Str. 184. *Bezženstwj*. Negsem z počtu těch, gesto žádnému bez wýměny duchownjmu manželky nepřegj. Widjm-li však, an duchownj gest prawý pastýř, který se pro spasenj dušj obětuge, a aby giným čistě všeecko býti mohl, ochotně vzdává skrownau obět zdrželiwosti: pokládám ho za muže, genž cosi božského do sebe má, a přigme odplatu swau. I ti, kteříž w neyšťastněgšjm žigj manželstwj, často poznáwagi, že chtj-li swrchowati powinnosti swoge, příčinau manželky a djtek wjce obětj, lopot a trudných starostj podniknauti musj, než neženatj. Gediný den, w kterémž kněz wykonal djlo swé, wjce wážj, nežli léta, w neyšťastněgšjm manželstwj ztráwená. K tomu přistupuge swětlá rada Ježjše, Pawla a cjrkw. Proti kněžskému bezženstwj mluwj tělo některých sladkých pánů, a swětlé powěděnj: *Melius nubere, quam uri*. Mohlaby se s některými kapitulacj učiniti, na kterauž řecká cjrkw gako prstem ukazuge. Nemůž-li to mjsta mjtj, tedy w ten wznešený staw gediné tacj mužowé přigjmáni budte, kteříž i mráz žiwota přetrpěti mohau.

Str. 196. *Papežstwj*. Papežstwj (čjmž protestanti powěry a zlá užjwánj mjnj), sjdlj gen w hlawách gegich. Str. 197. Anglická cjrkw podržela biskupské cjrkw řjzenj, Lutherowa a Zwinglowa pak cjrkw má

swé superintendenty a antistity, kterýmž ale všechněm, gakožto prwnjm instancjm, mjsto swětské, nesmyslné zpráwy, tak potřebj gest hlawy, wůli Laiků nepodrobené, gakož audy těla bez hlawy trwati nemohau. Str. 204. Giž Melanchton hořekowal; (Praef. Corp. Doctrin.) „že mjsto gha papežského, kteréž prý bylo dřewenné, železné gho na sebe uwrhli, gmenowitě gha politico-rum, kteréž si hrdě strašněgšj přiwlastnili moc, nežli dřjwe papež.“ Tak podobně wece Mykonius, Oekolampadůw nástupnj: „Laici wšecku si přiwlastnili moc, a magistrát se papežem učinil.“ Str. 206. Řjm gediné gest sjdlo, neywyššjmu biskupu přjpadné, w tom se gednák wšickni snášegj, a z hlubokých historických a politických důwodů. Swrchnj biskup nižádnau měrau poddaným zwláštňho něgakého králowstwj býti nemůž. Řjmské knjžetstwj (Kirchenstaat) wšem křesťanům náležj.

3. Maria, oder Wahrheit und Liebe. Eine Briefsammlung, mitgeth. v. S. J. F. Wendt. Münster 1830. Theising'sche Buchhandlung. Cena 1 zl. 21 kr.

Přjgemné toto anad mjru hogného poučenj poskytgicj čtenj hlawnj osobu samého děge gakožto brdin-skau zastawatelku wjry swé nám wystawuge. Maria tato, z bystroty rozumu swého a z hlubokého přeswědčenj horliwá gsau katolička, dny žiwota swého w bljzkém spolku s přjbuznýni a přátely k giným wyznánjm se hlásjcmi z wůle božj přinucena gest tráwiti, i nenečasto důtkliwých námjtek proti článkům wjry swé, gakož i trpkých a dosti matných ausměšků ohledem na obřady a obyčege cirkwe našj gest se gj z rauhawých ust doslýchati. Zobečněliť gsau za duů našich w uro-

zeněgšjch i nižšjch stawech, u lidu učeného i newzdělaného zlj tito předsudkové, bohužel i w oboru spisowatelském zhusta podpůrej a zastawatelů nalezagjce. Umj pak z prawého křesťanstwj w trpěliwosti wycwičená Maria, nedbagje na přjkořj mnohá gj samé činěná, prawdiwými důwody všelikým autokům protiwnjků swých odolati, a ozbrogiwši se všemocnau zbranj křesťanské lásky přemáhá rovně drzost a všetečnost těchto odpůrej, kteřížto při všem zatwřelém wzdorowanj vlastnjmu přesvědčenj aspoň k umlknutj skrze ni gsau přiwedeni, nemohauce owšem nikterak wystačiti důwody rozumnými.

Takowýmto způsobem pěkným gest Maria přjkladem, kterak se třeba zachowati w obcowánj s odpůrci a posměwači cjrkwě našj; i slaužjť zagisté přjklad takowý každému člowěku, zvláště pak duchownjmu osobám, genž společnostj s odlaučenci od katolické cjrkwě uwarowati se nemohau, k lepšjmu poučenj nežli sebe učeněgšjch a sestaweněgšjch prawidel podávánj. Takto w rozmanitých přjpadnostech a dobách žiwota nalezagjce se Maria cnosti a wjře wěrná zůstává w těžkých zkaušenjch i wznášj se k řjši prawé lásky, gjžto nižádná obět obtjžná nebýwá.

4. Zlatodol, aneb zpusťlá wesnice, obnowená farářem, učitelem a manželkau geho. Pracj Frant. Jana Swobody, cjs. král. Professora na staroměstském Gymnasium akademickém. W Praze 1830. U Martina Neureuttra, knihkupce w Jeczowitské ulici. 16. str. 280. za 30 kr. na stř.

Neslýcháno posud o zemi, kteráby neměla dědiny, gakau tato knjžka na počátku popisuge. A gak ginák? Mrawowé lidšj z úzdy wpuštěnj záhubněgšj na celé

obce uwalugj pohromy, než sami žiwlowé rozbauřenj; neb co tito druhdy kazj, pozděgi opět nahražugj : kde však onino klesli, tam klesnutj samo všemu vzniku překážj. Společnému toliko, a neunawenému přičině-
 uj maudrých, nábožných a šlechtých předstawených
 dařj se znenáhla zlepšenj mrawůw porušených. O ta-
 kowé důstogné podniknutj zasadil se také muž šlechtet-
 ný, gegž dotčený spis *Jaroslavem* nazjwá. Po mnoha
 letech nawrátiw se w otčinu swau, našel tam před-
 stawené zištné a neswědomité, školu zanedbanau, mra-
 wy zpustlé. I rmautil se welmi, a domlauwal sause-
 dům swým, a rady podáwal k naprawenj: než na zmar
 všecko bylo : i byl za to křiwděn a hřzděn. Nedal se
 však odstrašiti, alebrž po učitelowě náhlé smrti ugaw
 se dobrowolně opowrženého w Zlatodole anřadu učitel-
 ského, wedl djtky k poznánj pána Boha, a k mnoha
 giným užitečným wědomostem, i k pilnosti, čistotě a
 wůbec dobrým mrawům, gsa spolu u cwičenj mládeže
 ženské cnostnau chotj swau podporován. Slušným pak
 se všemi zacházenjím zjiskaw sobě důwěry u maudřeg-
 šjch občanůw, zwolen byl za staršjho, a co staršj 'zwe-
 lebowal obecnj důchody, žebrotu zahágil a s pomocj
 nowého p. faráře mnoho giných dobrých ústawůw zřj-
 dil, až se mu posléz podařilo, we swau gindy zpustlau,
 w bjdě a neřestech pohřjženau dědinu uwěsti řád, dů-
 statek a poctiwé obcowánj.

Spis ten, půwodně w německém gazyku sepsaný,
 udáwá prostých, a však bytelných prostředkůw k ná-
 prawě některých wad obecnjch, z nichž byt by geden
 aneb druhý we zvláštnjch obejch mjsta mjtí nemohl,
 mužům důmyslným a zkušeným přjčiny alespoň po-
 skytne k přemeyšlenj, gakby se wzhledem na mjstné
 okolnosti i giude rowně šťastného cjele dogjti dalo.

O užitečnosti spisu toho přesvědčení, žádali někteří ctihodní mužové mji geg mezi občany swými, aby, gak w přjpisu psáno, *i náš lid gakýsi wzor ušlechtilý mage před očima, přičiňowal se gemu býti podobnějšim*. Tato pronešená žádost pohnula weyš gmeno-
waným, wysoce zaslažilým p. professorem, že podal knížku tu kraganům swým, w gazyku gim vlastnjm. Nenj však toto české wydánj paubě přeloženj německého. Zkušenu opatrnostj weden, opustil p. wydawatel, co bud' k ejli newedio, aneb zwykům a smyslům našincůw se nepodobalo; opuštěné věci ale nahradil ginými mjstnějšimi. Wmjsil n. př. na str. 47 — 49 srdcegemnu *modlitbu školnj*, a přidál hned po nj wynčowanj : *o Bohu wšewědaucjm*; čjmž, gakož i poukázánjm na naše krásné staré *dúchownj pjsně* na str. 161 swůg nábožný smysl na gewo dal. Umjstěné pak na str. 56 — 68 rozmlauwánj mezi Jaroslawem a zřizenau komissj školnj ukazuge nám i zkušeného paedagoga, i horliwého vlastence. Aučel té rozmluwy gest osprawedlněnj Jaroslawa osočeného, gemuž někteří občané z nawodu a záštj i to za hřjch pokládali, že „mládež českau — česky učj.“ Podiwné winěnj! Neslýchaná ginde pošetilst, w Čechách ale, bohužel neřjdká! Gsať po hřjchu giž i po wsjch mistrowé školnj, genž paubým Čecháčkům německě knihy do rukau dáwagj, nepowažugjce, že děti nerozumj, co čtaú, ani čemu se z paměti učj. Za tuto lichau ocholnost dostáwá se owšem učitelowi odměny na peuěžjch aneb na giném zbožj, za to však německý študentjk na české škole brzy se giž pokládá býti lepšjm žákůw giných: geho mladá pánowitost pošetilým rodičům za neomynlé znamenj slaužj, že se z něho neyméně p. pjsař wydařj. — Nastaupj-li pak swědomitějšj na školu učitel, genž daleko vzdálen, aby pošetilst lidj k zisku swé-

mu obracel, — podle prawidel zdrawého rozumu děti české česky opět učiti počjná: nenj se čemu diwiti, že omámenj sprostáci na swého poctiwého a maudrého učitele, gako Zlatodolštj na Jaroslawa, zanewjragj. Litowati toliko gest, že magjce málo Jaroslawů, tjm wjee zprawců školnjch máme, kteřj z ledabylé přjčiny k nenabyté škodě žákůw školy české swéwolně w německé proměňugj. Může-li, ať pominu giných prospěšných známostí, neyздаřilegi materským gazykem nabýwaných, může-li mmedle náboženstwj, tento gediný bezpečný průwodce po pauti wezdegšj, k rozumu a k srdci proniknauti, učeno w gazyku neznámém? — Kéž by giž mužowé, gegichž powolanj gest, škodu vyplýwagjej z tak nepřirozeného wychowanj oznámili tan, kdežby se přjtrž tomu učiniti mohla a měla! Kéž by se wůbec poznalo, že prawý prospěch národu na podstatněgšjch wěcech založen gest, než na newčasném u-wáděnj a donucowánj gazyka mládeži neznámého! Hlawnj prawidlo wychowatelské káže, aby se všeliké wyučowánj na wěcech známých zakládalo, pročez by se měl, gak všudež, tak i u nás, cizj gazyk na materském štěpowati. I předepsaná kniha methodnj prawj: (str. 133): Die Bekanntschaft mit den Regeln der Muttersprache ist nicht nur nothwendig für die Rechtschreibung, sondern sie befördert auch die Deutlichkeit und Bestimmtheit im Denken, wie auch die fernere Ausbildung durch Unterricht und Schriften, und ist daher sowohl für das praktische Leben, als auch für jene, welche bestimmt sind, fremde Sprachen zu lernen, höchst nothwendig.“ Proč se ale gen u nás Čechůw na materský gazyk na hlawnjch školách žádného potud neběře ohledu, ku podiwu gest. K ukázánj innohostranných záwad a škod, gichž tato nedůslednost s sebou přinášj, zwláštjho byloby potřebj pogeďnánj. Zde to-

liko zbýwá, srdečné wygewili díky muži ctihodnému, genž gak daufati gest, spisem swým we mnohých ro-
dinách nemálo dobrého způsobj, a příkladem swým gi-
né geště wzdělané a zkušené muže k spisowánj podob-
ných pracj užitečných, a deyš Bůh, i mnohé snad
předstawené k zwelebowánj swých obcj powzbudj.

K. W.

b) Smjšeniny.

Cjrkewnj zpráwy.

Z Prahy. Příčinau stoleté slawnosti swatoslawe-
ného mučedlnjka božjho a patrona českého, Jana Nepo-
muckého, konané minulým rokem (1829), slaweno w
Čechách Jubiläum čili milostiwé léto, kteréž Geho
Swatost Papežská Pius VIII. hned po Swém na stolici
swatopetrskau dosednutj apoštolským listem z Řjma dne
18. čerwna m. r. po weškerém křesťanstwu rozepsati
ráčil, teprw letos, a sice w pražské arcidiöezj w čtr-
náctidennj pobožnosti, od 23. máge až do 6. měsjece
čerwna auplně. Klademe zde dwogj list pastýrský, gegž
za tau příčinau neydůstogněgšj náš knjže - arcibiskup
(p. t.) 1) k duchowenstwu, a 2) k wěřejmu lidu wy-
prawili.

1) NOS WENCESLAUS LEOPOLDUS,
DEI ET APOSTOLICAE SEDIS GRATIA PRINCEPS.
ARCHIEPISCOPUS PRAGENSIS, SEDIS APOSTO-
LICAE LEGATUS NATUS etc. etc.

Venerabili Clero Archidioeceseos Nostrae tam saeculari quam
regulari Salutem et paternam Benedictionem!

Quod Deo Optimo Maximo gratum acceptumque,
sanctae Ecclesiae nostrae maxime proficuum, proinde

omnibus nobis perquam salutare censendum est: id vobis, Dilectissimi, Spiritu religionis ducti, et mandato Apostolico directi, sequentibus officiose patefacimus, pietatique vestrae quam inapensissime commendamus.

Evocato quippe ad praemia aeterna Leone XII. Pontifice Maximo, Numen providum, quod in divinis dispositionibus suis nec falli, nec fallere potest, viduam sanctam romanam Ecclesiam catholicam novo sponso ac visibili capite consolari non intermisit, videlicet Sanctissimo Patre nostro Pio VIII. ad Sedem beati Petri gloriose exaltato; quem sicut multa adversa pro Ecclesia Dei jam pridem heroice tolerata Pii nomine dignum reddiderunt: ita *Augustissimus Imperator ac Dominus* noster, qui pro innata sibi religione fideles probatosque servos Dei reveretur, ad apicem Sacerdotii christiani catholici evectum esse, una cum universo orbe catholico plurimum gratulatur.

Ast quom in rebus humanis nihil majus graviusque cogitari possit, quam negotium salutis aeternae, atque istud quidem, sive jam a singulis pro se, sive simul ab uno pro omnibus curetur, inter tot tantasque hujus vitae procellas facile turbari, impediri, immo et in discrimen vocari queat: cum primis necesse est, ut novo visibili Ecclesiae capiti auxilium, munimen, ac praesidium communibus precibus a Domino petamus, impetremusque, ne unquam supremus *Pastor* quoquo modo *percutiatur et dispergantur oves gregis.*

Et numquid nos Dominus ac Redemptor noster in terris agens necessitatem, fructumque istiusmodi precum Deo placentium, fidei et saluti nostrae adeo suffragantium sanctissimo exemplo suo non docuit? quom videlicet amarissimam subiturus mortem ac opus redemptionis nostrae consummaturus primum quidem pro omnibus discipulis suis Patrem oravit, *ut eos servaret a ma-*

lo, ut haberent gaudium ejus impletum in semet ipsis, ut sanctificaret eos in veritate atque ut unum essent sicut ille et Pater a); tum vero singulares pro Petro preces interposuit; quia caput aliorum et firmamentum erat constituendus. *Simon! Simon!* — haec verba Domini sunt — *ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, et tu aliquando conversus confirma fratres tuos* b); (non Apostolos tantum, sed et fideles omnes, imo et universam Ecclesiam).

Istiusmodi precum communium flagrantiumque necessitatem pari modo magnus *gentium Apostolus* agnoscens, ut ad munus suum pro dignitate sustinendum, ad verbum Dei cum optato animarum fructu disseminandum, ad varias quasque pro fide Christi persecutiones constanter perferendas, verbo: ut ad curandum promovendumque humanae salutis negotium desuper confortaretur, identidem scribebat, clamabatque: *Fratres! orate pro nobis!* c) *Fratres, orate pro nobis, ut sermo Dei currat*, (ut cum fructu ac feliciter propagetur) *et ut liberemur ab importunis et malis hominibus!* d) *Orate pro nobis!* e)

Quis igitur est, quin intelligat *Beatissimum Patrem nostrum Pium VIII.* prorsus ad mentem divini Pontificis Jesu Christi sese gerere, exemplum Apostolorum prae oculis habere, atque adeo tam *suae*, quam nostrae omnium saluti optime consultum ire, dum ad romanam beati Petri Apostoli cathedram evectus, tanti oneris gravitatem, tantaeque dignitatis celsitudinem ea, quae verum servum Dei ornat, modestia ac submissione pertinenscens, ad universum fidelium coetum confidenter provocat, ut omnes ac singuli communibus votis precibus-

a) Joann. c. 17. b) Luc. c. 22, v. 32. c) 1. Thessal. c. 5.
d) 2. Thessal. c. 3. e) Hebr. c. 13.

que tanto oneri levamen, tantae dignitati sanctificationem, et tam difficili regimini auxilium, tranquillitatem, uberrimamque benedictionem a Deo, sine quo nihil proficit mortalium infirmitas, qui autem Ecclesiam suam nunquam deserit, in animo contrito efflagitent?

O sanctum, et plus quam aureum piarum precum vinculum! quod olim Petrum melius efficaciusque, quam catenae ferreae cum squalore carceris, cum ecclesia colligavit, a qua sine intermissione fiebat oratio ad Deum pro eo, donec tandem in praesentissimo periculo Angelum Domini, qui caput fidelium liberaret, de coelo adduxit. Nec *Sanctissimus* tantam pietatem suo vult carere praemio; verum prout in Apostolicis litteris suis peramanter effatur, ut haec omnia ardentiori pietatis sensu, animisque rite comparatis peragantur, graviorque et magis accepta hostia haec laudis dirigatur in conspectu Domini, exemplis Romanorum Pontificum, Praedecessorum Suorum hoc veluti periculosi itineris viatico Pontificatum auspicantium insistens, Ecclesiae thesauros, quorum Illi est adtributa dispensatio, Apostolica liberalitate proferre decrevit, indicta universo catholico orbi indulgentia ad formam Jubilaei.

Ac vel ideo tenorem vobis litterarum Apostolicarum cum debita eisdem reverentia communi solatio vestro per extensum communicamus publicamusque.

P I U S PP. VIII.

universis Christi fidelibus praesentes Litteras inspecturis Salutem
et Apostolicam Benedictionem.

In supremi Apostolatus fastigium ex divina benignitate, nullo certe meritorum suffragio, evocati, venisse Nos conspeximus in altitudinem maris, in quo ne

infeliceiter demergamur, sola Illius dextera efficere potest, quae Apostolorum Principem Petrum in fluctibus ambulanti erexit. Ab ipso itaque praesentissimum illico auxilium humilibus, ac communibus est votis postulandum, cui placuit exiguitatem Nostram ad tam excelsam, sed summe etiam pertimescendam dignitatem evehere. Nisi enim dextera Domini, quae exaltavit Nos, faciat virtutem, et fortitudinem ipsa Nobis multiplicet ac robur, in irritum cederent omnia studia Nostra, et sollicitudo, quae Nos urget, omnium Ecclesiarum. Preces idcirco universi Dominici Gregis, cujus est Nobis regimen demandatum, exquirendas enixe duximus, id revolvendo animo, Petro scilicet coelestem opem ex prodigio adfuisse, quando oratio ab Ecclesia sine intermissione fiebat pro eo. Quod ut ardentiori pietatis sensu, animisque rite comparatis peragatur, graviorque et magis accepta hostia haec laudis dirigatur in conspectu Domini, exemplis Romanorum Pontificum Praedecessorum Nostrorum, hoc veluti periculosi itineris viatico, Pontificatum auspicantium, insistentes, Ecclesiae thesauros, quorum Nobis est adtributa dispensatio, Apostolica liberalitate proferre decrevimus, indicta universo Catholico Orbi indulgentia ad formam Jubilaei.

Itaque de Omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, ex illa ligandi atque solvendi potestate, quam Nobis Dominus, licet indignis, contulit, universis et singulis utriusque sexus Christifidelibus in Alma Urbe Nostra degentibus, qui Sancti Joannis in Laterano, Principis Apostolorum, et S. Mariae Majoris Basilicas, vel earum aliquam, a tertia Dominica post Pentecosten, nimirum a die vigesima octava hujus mensis usque ad diem duodecimam sequentis Julii inclusive, quae erit quinta post Pentecosten Dominica, bis visitaverint intra duas

illas hebdomadas, ibique per aliquod temporis spatium devote oraverint, ac quarta et sexta feria et Sabbato unius ex dictis hebdomadibus jejunaverint, et intra eadem hebdomadas peccata sua confessi, Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum reverenter sumpserint, et pauperibus aliquam elemosynam, prout unicuique suggeret devotio, erogaverint; ceteris vero extra Urbem praedictam ubicumque degentibus, qui Ecclesias ab Ordinariis locorum, vel eorum Vicariis, seu Officialibus, aut de eorum mandato, et ipsis deficientibus per eos, qui ibi curam animarum exercent, postquam ad eorum notitiam hae nostrae pervenerint, designandas, vel earum aliquam, spatio duarum similiter hebdomadarum per eosdem una cum Ecclesiis stabiliendarum bis visitaverint, aliaque supra recensita opera devote peregerint: plenissimam omnium peccatorum suorum indulgentiam, sicut in anno Jubilaei visitantibus certas Ecclesias intra et extra Urbem praedictam concedi consuevit, tenore praesentium concedimus et elargimur.

Navigantes vero, et iter agentes, ut cum primum ad sua sese domicilia receperint, operibus suprascriptis peractis, et bis visitata Ecclesia Cathedrali, vel majori, aut propria Parochiali loci eorum Domicilii, eandem indulgentiam consequi possint et valeant: Regularibus autem personis utriusque sexus etiam in Claustris perpetuo degentibus, nec non aliis quibuscumque tam Laicis quam Ecclesiasticis, Saecularibus vel Regularibus in carcere, aut captivitate existentibus, vel aliqua corporis infirmitate, seu alio quocumque impedimento detentis, qui memorata opera vel eorum aliqua praestare nequiverint, ut illa Confessarius ex actu adprobatis a locorum Ordinariis in alia pietatis opera commutare, vel in aliud proximum tempus prorogare possit, eaque injungere, quae ipsi Poenitentes efficere poterunt, cum fa-

cultate etiam dispensandi super communione cum pueris, qui nondum ad primam communionem sunt admissi; pariter concedimus et indulgemus.

Insuper omnibus et singulis Christifidelibus Saecularibus et Regularibus cujusvis ordinis et instituti etiam specialiter nominandi, licentiam concedimus et facultatem, ut sibi ad hunc effectum eligere possint quemcumque Presbyterum Confessarium tam Saecularem quam Regularem ex actu adprobatis a locorum Ordinariis (etiam pro Monialibus, quatenus Poenitens Monialis professae vel novitia sit) qui eos ab excommunicationis, suspensionis, et aliis Ecclesiasticis sententiis et censuris a jure vel ab homine quavis causa latis seu inflictis praeter infra exceptas, nec non ab omnibus peccatis, excessibus, criminibus, et delictis quantumvis gravibus, et enormibus, etiam locorum Ordinariis, sive Nobis et Sedi Apostolicae, speciali licet forma, reservatis, et quorum absolutio alias in concessione quantumvis ampla non intelligeretur concessa, in foro conscientiae et hac vice tantum absolvere et liberare valeant, et insuper vota quaecumque etiam jurata, ac Sedi Apostolicae reservata (castitatis, religionis, et obligationis, quae a tertio acceptata fuerint, seu in quibus agatur de praejudicio tertii, semper exceptis, nec non poenalibus, quae praeservativa a peccato nuncupantur, nisi commutatio futura judicetur ejusmodi, ut non minus a peccato committendo refraenet, quam prior voti materia) in alia pia et salutaria opera commutare, injuncta tamen eis, et eorum cuilibet in supradictis omnibus poenitentia salutari, aliisque ejusdem Confessarii arbitrio injungendis.

Non intendimus autem per praesentes super aliqua alia irregularitate vel publica, vel occulta, seu defectu, aut nota, aliave incapacitate, aut inhabilitate quoquomodo contractis dispensare, vel aliquam facultatem tri-

buere super praemissis dispensandi, seu habilitandi, et in pristinum statum restituendi etiam in foro conscientiae; neque etiam derogare constitutioni cum opportunis declarationibus editae a fel. record. Benedicto XIV. Praedecessore Nostro „*Sacramentum Poenitentiae*“: neque easdem praesentes iis, qui a Nobis, et Apostolica Sede, vel ab aliquo Praelato, seu Judice Ecclesiastico, nominatim excommunicati, suspensi, interdicti, seu alias in sententias et censuras incidisse declarati vel publice denunciati fuerint, nisi intra tempus dictarum duarum hebdomadarum satisfecerint, aut cum partibus concordaverint, ullo modo suffragari posse aut debere.

Quapropter tenore praesentium in virtute sanctae obedientiae districte praecipimus atque mandamus omnibus et quibuscumque Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, et Episcopis, et aliis Ecclesiarum Praelatis, ac quibuscumque Ordinariis locorum ubicumque existentibus, eorumque Vicariis, et Officialibus, vel iis deficientibus, illis, qui curam animarum exercent, ut cum praesentium litterarum transumpta, aut exempla etiam impressa acceperint, illa statim absque ulla mora, retardatione, vel impedimento, per suas Ecclesias, et Dioeceses, Provincias, Civitates, Oppida, Terras, et Loca publicent et publicari faciant, Ecclesiamque seu Ecclesias visitandas, ac tempus pro praesenti Jubilaeo designent.

Non obstantibus Constitutionibus et ordinationibus Apostolicis, praesertim quibus facultas absolvendi in certis tunc expressis casibus ita Romano Pontifici pro tempore existenti reservatur, ut nec etiam similes, vel dissimiles Indulgentiarum, et facultatum hujusmodi concessionibus, nisi de illis expressa mentio, aut specialis derogatio fiat, cuiquam suffragari queant; nec non Regula de non concedendis Indulgentiis ad instar, ac quo-

rumcunque Ordinum et Congregationum, sive Institutorum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, et literis Apostolicis eisdem Ordinibus, Congregationibus et institutis, illorumque personis quomodolibet concessis, approbatis, et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum tenores praesentibus pro sufficienter expressis, ac formam in eis traditam pro servata habentes, hac vice specialiter, nominatim, et expresse ad effectum praemissorum derogamus; caeterisque contrariis quibuscunque. Ut autem praesentes Nostrae, quae ad singula loca deferri non possunt, ad omnium notitiam facilius deveniant, volumus, ut earundem praesentium transumptis vel exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, et sigillo Personae in dignitate Ecclesiastica constitutae munitis, ubique locorum, et gentium eadem prorsus fides habeatur, quae haberetur ipsis praesentibus, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris die decima octava mensis Junii anno millesimo octingentesimo vigesimo nono, Pontificatus Nostri Anno Primo.

J. Card. Albanus.

Qua insigni liberalitate ac sollicitudine Apostolica Beatissimi Patris nostri in intimis praecordiis Nostris permoti, ad executionem harum literarum Apostolicarum tanto alacrius procedimus, quanto flagrantius desidera-

mus, et preces communes pro tanto Pontifice ad Deum fusae optatum sortiantur effectum, utque hic gratiarum coelestium thesaurus saluti pretiosi gregis reseratus etiam in populum fidei Nostrae commissum diffundatur.

Itaque in nomine *Domini Nostri Jesu Christi*, qui suum in terris Vicarium in petra fidei instituit, et confirmavit, et e cujus infinitis meritis successor S. Petri habet, quod fidelibus devotis elargiatur, *tempus Papalis* hujus *Jubilaei* pro Metropoli Pragensi, totaque hac Archidioecesi Nostra hisce *indicimus*, illudque tam intra, quam extra Pragam Dominica VI. post Pascha a. c., quae erit 23. Maji, inchoandum, Dominica vero SSS. Trinitatis i. e. 6. Junii sero vespere terminandum, atque ita per duas hebdomadas duraturum publicamus, simulque alia, quae ad salutarem hunc scopum adtingendum facere dignoscuntur, hisce praescribimus et determinamus. Et quidem :

I. *Festo Ascensionis Domini nostri Jesu Christi* i. e. 20. mensis Maji hora 4. pomeridiana in ecclesiis parochialibus in Strahov, ad B. V. M. de Victoria, ad S. Aegidium, in Basilica Teynensi et in Emaus pro Bohemis; pro Germanis vero in Ecclesiis S. Nicolai Mieropragae, St. Salvatoris in Seminario Nostro, et S. Henrici sacrae dictiones habebuntur, quibus populus ad Jubilaeum Papale cum fructu celebrandum condigne praeparetur. Admodum enim expedit, et necesse est, ut sacri praecones *de Primatu Romani Pontificis* ad conservandam necessariam in vera Ecclesia unionem et disciplinam divinitus instituto ad captum populi et nervose disserant, ostendantque, quam admirabili providentia Deus per octodecim saecula hanc suam institutionem tuitus fuerit, asserueritque atque hodieum asserat, ut necessario digitum Altissimi agnoscere, revereri, eique de electo novo visibili capite ex animo grates agere, de-

num quao rei summa est, doctrinae et charitatis unionem conjuncti manere debeamus. Finitis concionibus et *Litanis* majoribus devote recitatis *Benedictio solennis cum Sanctissimo* impertiatur. Extra Pragam conciones et benedictio in qualibet Ecclesia parochiali eodem tempore vel emergente improvise quocumque impedimento, ante meridiem habeantur.

II. Sabatho, nempe die 22. Maji tam in Metropoli Pragensi, quam extra Pragam in omnibus ecclesiis parochialibus et Regularium ab hora 7. usque ad 8. omnes campanae pulsentur, ad annuntiandam fidelibus Jubilaei Papalis gratiam et consolationem.

III. Prima et ultima Jubilaei die, videlicet 23. Maji et 6. Junii in S. Metropolitana Ecclesia, ad S. Nicolaum, in Teyn, et ad S. Henricum Sanctissimum adorationi publicae cum eo, quo maxime fieri poterit splendore, hora 5. matutina inter devotas cantiones exponatur, et hora 6. vespertina similiter data benedictione reponatur. Idem de parochialibus extra Pragam intelligendum.

IV. Durante toto hoc duarum hebdomadarum sacro Jubileo venerabiles parochi, vel eorum loco alii Sacerdotes in publica Litaniarum de omnibus Sanctis cum populo recitatione versiculum illum *ut Domum Apostolicum, et omnes ecclesiasticos ordines in sancta religione conservare digneris etc.* ter repetant; ut hac ratione populus ad pie orandum pro Sanctissimo Patre, et ad impetrandam a Deo in unionem catholicam fidei perseverantiam attentior reddatur.

V. In Metropoli Pragensi quatuor designamus Ecclesias, nimirum S. Metropolitanam Nostram ad divum Vitum Martyrem, S. Nicolai Micro-Pragae, Teynensem B. V. M. ante laetam Curiam, et S. Henrici Neopragae, quas, aut quarum saltem unam qui durante hoc sacro

Jubilaeo bis devote visitaverint, *ibique pro longaevo ac felici Beatissimi Patris regimine, et Sanctae Matris Ecclesiae exaltatione quinquies orationem Dominicam et salutationem Angelicam cum Symbolo Apostolorum pie ac devote oraverint, porro intra has duas hebdomadas peccata sua confessi Sanctissimum Eucharistiae sacramentum reverenter sumpserint, feria quarta vel Sabatho unius ex dictis hebdomadibus stricte jejunaverint, et pauperibus aliquam stipem pro viribus erogaverint, plenissimam omnium peccatorum suorum Indulgentiam, sicut in anno Jubilaei universalis consequentur.* Ruri ecclesia propria parochialis cuilibet fidelium ad hanc devotionem designatur. Quapropter quatuor illae Ecclesiae Pragenses et ruri parochiales ab hora 5. matutina usque ad 8. vespertinam apertae maneant.

VI. Feria secunda Pentecostes, quae erit 31. Maji *Processiones solemnes hora 8. matutina ex Ecclesia S. Nicolai ad Nostram Metropolitanam, eodemque tempore ex ecclesia S. Aegidii ad Basilicam Teynensem et ex ecclesia S. Stephani ad S. Henricum cum cantu Litaniarum de omnibus Sanctis ducentur, ubi praescriptae preces clara voce persolventur, quas sacra dictio cum Missa cantata et Benedictione sequetur.* Quod ruri pariter observandum erit: ducendo ex aliqua filiali, aut aliqua capella processionem ad Ecclesiam parochialem et persolvendo ubivis locorum devote praescriptas preces.

VII. Festo SSS. Trinitatis in S. Metropolitana Ecclesia Nostra, sicuti in omnibus Pragensibus et forensibus Ecclesiis parochialibus finitis vespers *Hymnus Ambrosianus in gratiarum actionem pro obtento novo visibili capite et pro omnibus donis a Deo collatis solemniter decantabitur et consueta Benedictio cum Sanctissimo dabitur.* Tandem ab hora 7. vespertina usque ad octa-

vam denuo omnes campanae pulsabuntur, et sic sacrum Jubilaeum finietur.

VIII. Dilectis Fidelibus, qui ob senium, defectus corporis aut aliud legitimum impedimentum nec processioni interesse, nec Ecclesias visitare poterunt, parochus proprius aut Confessarius alia pia opera nomine Nostro praescribet. Pariter moribundi, si in extremis constituti fuerint, praescriptas Visitationes et preces in pium duntaxat suspirium cum invocatione Sanctissimorum Nominum Jesu, Maria et Joseph, nomine Nostro commutent.

IX. Quod Moniales cujuscunque ordinis attinet, ut intra monasteria sua gratias Jubilaei consequi valeant, designamus capellas vel altaria in religiosae Communitatis Ecclesiis erecta, aut in ambitu aut alio decenti monasterii loco erigenda, et ab ipsis praecepta cum devotione visitanda.

X. Similiter qui carcere detenti loca sacra visitare nequiverint, talibus si per duos dies aut continuos vel interpolatos praescriptas preces persolvant, peracta sacra Confessione et Communionem, arbitrio Confessarii Visitatio Ecclesiarum in aliud pium opus in ea, ubi degunt, habitatione, commutari poterit.

Commendate itaque, Dilectissimi, hocce insigne pietatis catholicae opus populo Vobis concredito, illudque, quantum in Vobis est, exequimini, ut omnes ac singuli cum eodem unionis vinculo in sinu matris Ecclesiae foveantur, una earundem Clavium potestate a noxis et reatibus suis absolvantur, in uno eodemque ovili verbo Dei et Sacramentis pascantur, tandem ad unum eundemque pastorum Principem aliquando pervenire desiderent, unanimi omnes corde ac voce preces pro supremo Pastore ad Deum personent, atque ita Beatissimo Patri Pio VIII., etsi corpore absenti, animi tamen pietate, et Apostolica sollicitudine in universam Ecclesiam

praesenti in spiritu charitatis Christi jungantur, unianturque.

Nec pigeat quemquam devotionis tanti momenti, quum Deus in una quaque, praesertim vero in tali necessitate rogari et confidenter invocari velit.

Elevemus ergo manus nostras ad coelum pro eo, qui et pro nobis manus ad Deum elevat, et offert cor suum pro nobis; oremus et offeramus opera nostra bona pro legitimo sancti Petri Successore, ut Dominus mittat ei auxilium de Sancto et de Sion tueatur eum.

Pragae in Residentia Nostra Archiepiscopali
die 4. Martii Anno Christi 1830.

WENCESLAUS LEOPOLDUS,
Princeps Archiepiscopus.

(Český pastýrský list w přjštjm swazku následowati bude.)

Z Řjma dne 3. dubna. Wčera w noci umřel zde kardinál Giulio Maria della Somaglia, děkan sw. Kolegium, knžebiskup z Velletri a Ostie, mjstokancelř a bibliotekář, arcikněz z Lateránu, Präfekt sw. kongregacj cirkewnjch obřadů (Riti e Ceremonie), rytjř řádu sw. Anunciaty a t. d. Narozen w Piačence 29. čerwna 1742., pocházel z welznameníté rodiny téhož wéwodstw. Pius VI. zwolil geg 1. čerwnce 1795 za Kardinála, a Papež Lew XII. za státnjho sekretáře. Ač giž wysoce stár, zastáwaltě tento důležitý auřad s neunawenau horliwostj, byw wesměs muž mnohostrannými wědomostmi wyznamenaný, — ctěn a wážen wúbec. Celé swé gněnj, gež na 600,000 skudů udáwagj, odkázal Propagandě.

Ú m r t j

Neydústogněgšjho a Wysoce Urozeného knjžete
a Pána

WÁCLAWA LEOPOLDA CHLUMČANSKÉHO
z PŘESTAWLK a CHLUMČAN,
pl. tit. Arcibiskupa Pražského.

Truchlj giž osiřelá arcidioceczj Pražská nade častěgi obáwanau ztrátau swého pečliwého, a nábožného Pastýře wrchnjho, Neydústogněgšjho a Wysoce Urozeného knjžete a Pána, Pana W á c l a w a L e o p o l d a, pl. tit. arcibiskupa Pražského, a s nj oplakáwá naše milá vlast laskawého lidomila, učinliwého zástupce gazyka vlastenského, a neyslawněgšjho posledka slawného a starožitného kmene rytjřůw Ch l u m ě a n s k ý c h z P ř e s t a w l k a C h l u m ě a n. Powolal Geg Pán w pondělj dne 14. čerwna o čtwrté hodině rannj práwě w ten den, když dobjhal rok ode skončenj jubilárnj slawnosti Swatojanské, kteréž aby se dočekał, wraucně žádał na modlitbách kmet nábožný Hospodina. Giž tedy propustil Pán služebnjka swého podlé slowa swého w pokogi, a gakž se důwěřugeme w milosrdenstwj božj, propůgčil mu odměnu sláwy wěčné. — Geho pozemské zbytky wnešeny byly pohřebnjm průwodem dne 17. m. b. do hlawnjho kostela sw. Wjta k pochowánj do krypty wedlé Geho slawného předchůdce Knjžete-Arcibiskupa Antonj na Petra, Hraběte Přichowského z Přichowic. W týž a dwa nastupugcj dni slawily se za w Pánu Zesnulého exequie se všemi obřady předepsanými. *)

*) Žiwotopis w Pánu zesnulého Knjžete - Arcibiskupa k wydánj se připravuge.

Po wykonanych za swého laskawého metropolitu powinnoſtech poſwátných, wydala Wyſoce Dúſtoená a po wſecky časy Wěrná Kapitula u blawnjho chrámu Páně na Hradě Pražském, gakožto uſtanowená adminiſtracj w čas oprázdňenj arcibiskupské ſtolice náſledugjej prohláſenj, nařjzenj, ztwrzenj a uſtanowenj:

**NOS PRAEPOSITUS ET DECANUS
CAETERIQUE S. METROPOLITANAE ECCLE-
SIAE SEMPERQUE FIDELIS CAPITULI PRA-
GENSIS AD DIVUM VITUM PRAELATI ET
CANONICI.**

Sede Archiepiscopali vacante.

Placuit omnia disponenti Providentiae divinae, Reverendissimum ac Celsissimum Principem Dominum Dominum WENCESLAUM LEOPOLDUM Chlumčanský, Equitem de Přestawlk et Chlumčan, Archiepiscopum pragensem, Sedis apostolicae per inclytum Regnum Bohemiae, nec non per Almas Bambergensem, Misnensem et Ratisbonensem dioeceses Legatum Natum, Suae Caes. reg. apostolicae Majestatis Consiliarium intimum actualem, Caes. reg. Austriaci ordinis Leopoldi magnae crucis Equitem, inclyti Regni Bohemiae Primatem etc. etc. (pl. tit.); — Archiepraesulem, Cujus, dum viveret, tanta erat vitae integritas, ac profusa inopi liberalitas, tam in servanda et promovenda sacra Religione catholica animus defixus, ut pro Deo Jesu Christo, et grege Sibi concredito nullas in provectissima ae-

tate fugeret molestias, — regimine Ecclesiae Pragensis in gloriam Dei Omnipotentis atque augmentum utriusque Potestatis per annos quindecim et mensem unum laudabilissime peracto, anno aetatis Suae octogesimo primo, die decima quarta Junii a. c. e vita hac terrestri ad praemia, quae promeruit, uti confidimus, coelestia evocare.

Obitus optimi Antistitis nostra idcirco requirit officia, ut, qua pietate et observantia in ipsum — viventem ferebamur, pari Eundem jam — mortuum prosequamur cultu.

Quapropter Authoritate Reverendissimi, Amplissimi semperque fidelis Capituli Metropolitani pragensis, Sede Archiepiscopali vacante Ordinaria hisce statuimus et mandamus: ut in omnibus et singulis tam parochialibus, quam regularium Ordinum hujus Archidioeceseos Ecclesiis justa Solemnia peragantur, ideoque diebus 28. 29. et 30. Junii a. c. campanae ab hora duodecima meridiana usque ad horam primam pomeridianam pulsantur, demum, invitato prius e sacro suggestu ad hasce exequias fidei populo diebus successivis 30. Junii, 1ma et 2da Julii Missa de Requiem pro pie defuncti Antistitis anima decantetur. Neque minus unusquisque Sacerdotum caeterorum, seu ecclesiasticorum seu regularium, curae animarum vel vacantium, vel ab ea exemptorum pro aeterna quiete erepti Nobis in Christo Patris et Archipraesulis Sacra tria celebrare sciaverit.

Intimatur una pro notitia et necessaria directione: ab eodem Reverendissimo ac Amplissimo semperque fidei Capitulo Metropolitano pragensi Vicarium in Spiritualibus Generalem et Officiale capitularem Sede vacante, salva Suae Caes. regiae Majestatis confirmatione, denuo institutum Reverendissimum, Amplissimum ac Illu-

strissimum Dominum Franciscum de Paula Pischtëk, Dei et Sedis Apostolicae Gratia Episcopum Azotensem, Suae Reverendissimae Celsitudinis pl. tit. Domini Domini Wenceslai Leopoldi (dum viveret) Suffraganeum, Ejusdemque Consistorii Vicarium Generalem et Officiale; — reliquos quoque Reverendissimos, Amplissimos, Eximios, Spectabiles et Clarissimos Dominos Consiliarios et Assessores, qui id muneris jam obierant, esse confirmatos, iisque adlectos Reverendissimos S. Metropolitanae Ecclesiae Canonicos et Reverendissimi ac Amplissimi semperque fidelis Capituli Metropolitanani Capitulares, pl. tit. Dominum Jos. Werner, Nicolaum Tomek et Wenceslaum Guilielmum Wáclawjcek. —

Praesens Statutum, Mandatum, Confirmatio, Institutio mediantribus Vicariatuum foraneorum Officiis universo Venerabili Clero saeculari et regulari mox altero die Recepti publicetur.

Pragae in Consistorio Archiepiscopali capitulari die 17. Junii 1830.

Franc. Ser. Caroli,

S. M. Ecclesiae et Reverendissimi ac Amplissimi semperque fidelis Capituli Metropolitanani Praepositus.

(L. S.)

Carol. B. F. Fischer,

S. M. E. et Reverendissimi ac Amplissimi semperque fidelis Capituli Metropolitanani Decanus.

Joann. N. Medlin,

S. M. E. et Reverendissimi ac Amplissimi semperque fidelis Capituli Metropolitanani Praelatus Archidiaconus.

Gednota k zwelebenj kostelnj hudby podává w roč-njm výkazu swém tu potěšitelnau zpráwu, kterak přispjwánjm horliwých hudby milownjků poněkud giž prostředků gest nabyła, by žádostem od některých učených vlastenců na gewo daným wyhowěti, a obor swého aučinkowánj dále rozšjřiti mohla; předkládagje spolu také i návrh neb plán, podlé něhož budaucně w snaženj swém pokračowati sobě uložila.

Gest pak obsahu následugjejho :

- a) Produkcj, gakež w prwnjch letech od audů této společnosti provozowány býwaly, magj budaucně přestati, wygjmage toliko den narozenj Gěho Cjsařské Gasnosti, a výročnj slawné Requiem za zemřelé audy gednoty této. Mjsto těchto produkcj bude společnost snažnau péči mjtí, by w chrámu Páně Teynském počet hudebnjků co neymožněgi rozmnožen byl, a tudy ten neyžádaněgšj aučinek hudby kostelnj docjliti se mohl. Takowýmto zřizenjm wystawj tento swau starobylostj welebný chrám Teynský wýtečný wzor, gak důstogně uspořádána býti má hudba we swatyni Páně, by dle půwodnjho určenj swého wznešené a zbožné cisty w srdech lidských roznjtiti a wzbuditi mohla, aby takto wšeliké bauřliwé, služeb božjch nedůstogné, wjce kratochwjlm swětským, nežli obřadům poswatnjm příslušné hudbařenj z kostelů našich wyobcowáno bylo.
- b) Aby se pak hudbě kostelnj wždy dostatečný počet zpěwáků, zwláště diskantistů a altistů — gichž se často pořjdku nacházj, pro budaucnost wychowal, uložila sobě gednota zwláštňj školu zřjdiť, w kteréž schopnj pacholci we zpěwu cwičeni budau.
- c) S kursem školnjch čekanců neb präparandů spogena bude také škola pro warhanjky, kdež dwadceti žáků, z nichž šestnácte wenkowských, od gednoho z ney-

předněgšjch mistrů Pražských na warhany vyučováno bude.

d) Mimo to obinejšj tato gednota wydati český a německý kancional, genž neylepšj a neyobyčegněgšj pjsně cirkewnj obsahowati bude, k těmto přiložj také nápěwy neb melodie s generálnjm basem, mjstem také i s partituru pro trauby, klarinety a fletny, pakliby se gich kde při slawnostech užjwati ljbilo.

Kancional ten prodáwati se bude w neylewněgšj ceně, a něgaký počet wýtisků chudým kostelům zdarma se rozdá.

Dle wýnosu přjspěwků zgednagi se také dobré a k wywedenj snadněgšj kostelnj musikalie, a budau se chudým kostelům rozdáwati, gakož giž poněkud owšem gen skrowným počtem mšj, gradualů a offertorií, kteréž k wysoce důstogným Konsistorjím Pražské a Litoměřické zaslány byly, počátek učiněn gest, což budaucně i ostatnjm diocesjm po třjdě státi se má.

Tjmto uspořádánjm daufá gednota, že slušným žádostem a ponawrženjm učených hudby milownjků učinj zadost, a okres swůg nynj aučelněgi k zwelebenj kostelnj hudby, a nábožnému vzdělánj rozšjřj. Gediná toliko pozůstáwá žádost, aby k tomuto chwalitebnému a šlechetnému sgednocenj geště hogněgšj počet vlastenců přistaupil, a k dosaženj tak slawného auče horliwě pomocným se prokázal, by tudy tak mnohé w cestě stogjcj překážky šťastně se odstranily, a hudba tato, kteráž w mnohých městech a městečkách pohřjchu giž giž klesati počjná, opět k nové sláwě wzněsti se mohla.

Podporowánj ústawu tohoto gest giž tjm znamenitě ulehčeno, poněwadž se nežádá, aby gako u giných ústawů welká gistina se položila, nýbrž nechtjc aučinkugicjm audům swým obtjžná býti společnost tato, i s skrowným přjspěwkem za wděk přigjmá.